

Naročnina mesečno 25 Din, za inozemstvo 40 Din — nedeljska izdaja celoletno 96 Din, za inozemstvo 120 Din

Uredništvo je v Kopitarjevi ul. 6/III

SCLOVENECE

Telefoni uredništva in uprave: 40-01, 40-02, 40-03, 40-04, 40-05 — Izhaja vsak dan sjetraj razen ponedeljka in dneva po prazniku

Cekovni račun: Ljubljana številka 10.650 in 10.349 za inserate.

Uprava: Kopitarjeva ulica številka 6.

Trije temelji

Ze davno pred izbruhom sedanje vojne smo čuli glasove, ki so resno svarili pred potmi, ki jih je gospodarstvo ubiralo že od l. 1918. dalje, torej takoj od konca štiriletnetne svetovne vojne. Toda ti glasovi so bili glas vpijočega v puščavi. Mednarodne konference, ki so bile sklicane za ozdravljenje gospodarstva, so na splošno bile vse brezuspešne. Polagoma se je pričela velika gospodarska stiska, ki je v letih 1929. do 1933. zavzela zelo resen obseg. Poneje se je stanje v gospodarstvu nekoliko popravilo, toda skoraj se je na obzorju pojavilo novo strašilo, pred katerim se je plašilo gospodarstvo, namreč pošast nove vojne.

Ko bo po sedanjih vojnih zapletljajih Evropa spet pričela misliti na mir, potem bodo gotovo vsi želeli, da bi bil trajnejši in stanovitnejši, kakor zadnjih 20 let. S tem v zvezi pa bodo seveda odločujoči činitelji morali misliti tudi na ozdravljenje in ustaljenost gospodarstva. Kajti brez gospodarskega mira tudi ne bo trajnega političnega mira na svetu.

Ze sedaj pa lahko pregledamo, kje so bile napake, ki so vplivale razkrajajoče na gospodarsko življenje zadnjih dveh desetletij. Čeprav sedanja vojna v svojem jedru ni gospodarska vojna, vseeno ne moremo prezreti, da so ravno gospodarske težave in nesoglasja bistveno po svoje prispevala, da je prišlo zopet do vojne.

Tri stvari so neugodno in škodljivo vplivale na razvoj povojnega gospodarstva. Tri stvari, ki so pa v glavnem posledica zmotnega duhovnega zadržanja vodilnih gospodarskih ljudi. Kajti tudi gospodarstvo se mora ravnati po gotovih duhovnih smernicah, ker drugače o smotrnem gospodarstvu ni mogoče govoriti. Končno je gospodarstvo tako, kakršno je gospodarsko mišljenje in zavest naravne odgovornosti gospodarskih ljudi pred Bogom in narodom.

Značilnost za gospodarsko stisko v letih 1929 do 1933 je bila velika zmeda na denarnem trgu. Negotovost in tveganost v denarstvu se je sicer pokazala že takoj l. 1919. Po sklenitvi miru so povsod pričele cene padati. Toda proizvajalci, banke in države so ta pojav skušale preprečiti na ta način, da so segle po inflaciji. Pričela se je inflacija v takšni meri, kakor je svet do tedaj ni poznal.

Zadnja leta pa je zdrav razvoj gospodarstva, kakor smo rekli, spet pričel plašiti strah pred vojno. Mnogo gospodarskih panog se je kar nekako zataknilo. Brezposelnost, ki je bila dediščina iz let svetovne stiske, je po kratkem prestatku spet pričela narastati. Ponekod se je sicer nezaposlenost manjšala, ali redko kje kot posledica zdravega gospodarskega razvoja, ampak zato, ker je mrzlično oboroževanje zahtevalo več delovnih sil. Oboroževanje pa ni in ne more biti gospodarsko produktivno, ampak je bolan pojav v narodnem gospodarstvu.

Inflacija, h kateri so se zatekle mnoge države, je bila velika samoprevara. To je bila rešitev iz zadrege, ki je le dokazovala brezglavost odločujočih finančnikov. Končno inflacija ni drugača kakor neke vrste ponarejanje denarja. Inflacija vodi v gospodarsko zmedo in napravlja v socialni politiki vedno nepregledno škodo, ker so skoraj v vseh slučajih gospodarsko najšibkejši ljudje tisti, ki trpe največ od takih gospodarskih eksperimentih. Ozdravljenje razmer, ki jih povzroči inflacija, je mogoče le na ta način, da se gospodarstvo ustali ali stabilizira. Denar je treba potem postaviti na solidno podlago, na tako podlago, ki ima sama v sebi trajno vrednost in ki se nosi zaradi resnične vrednosti, ki jo ima sama v sebi. To je največkrat zlato. Le tako je tudi mogoče spraviti državne preračune v ravnovesje. Trajno denarno vrednost morejo zagotoviti samo trajne vrednosti, ki niso odvisne od vsakokratnih domislek vlade, pa tudi ne od nihanja v mednarodnem blagovnem prometu. Brez trdnih načel ni mogoče graditi v družabnem in kulturnem življenju. Brez trdne denarne vrednosti pa ni mogoče pravega gospodarskega življenja.

Ze pred veliko vojno, še bolj pa po vojni smo nešteto krat slišali zahtevo, naj se podro carinski zidovi med državami, ali vsaj zmanjšajo na znosnejšo mero. Toda tudi tukaj so bili vsi predlogi zaman, pa tudi neštevilo mednarodnih konferenc, ki so se bavile s tem vprašanjem, ni doseglo nobenega uspeha. Vsi so sicer priznavali velik pomen mednarodnega trga, pa tudi mednarodno delitev dela in proizvodov, toda do praktičnih sklepov, ki bi povezali vsaj Evropo v eno gospodarsko celoto, ni nikdar prišlo. Visoka carinska obzidja so ostala, narodi Evrope pa žive do danes drago in slabo življenje.

Evropske države je namreč obsedla nova strast po gospodarski avtarkiji ali samopreskrbi. Vsaka država bi hotela živeti izključno le od svojih lastnih proizvodov. Ker pa so naravna bogastva neenakomerno in različno porazdeljena, vidimo, da mnoge države izdelujejo slabe in drage nadomestke za pristno blago, ki bi ga mogle boljše in cenejše dobiti od drugih. Politika državne samopreskrbe je gotovo nezdav gospodarski pojav, ki ga je porodil na eni strani strah pred vojno, na drugi strani pa nerodovitna državna sebičnost. Gospodarska samopreskrba, kakor jo izvajajo danes skoraj vse evropske države, je vogelni kamen za vseumogočno državo, ki jo grade novodobna totalitarna gibanja.

Tudi dirigirano gospodarstvo so si izmislili ljudje, ki največkrat nimajo niti pojma o organski povezanosti gospodarskega življenja. Večkrat pa stoje za podobnimi pobudami tudi ljudje, ki bi gospodarstvu hoteli vzeti vsako samolastno pobudo. Toda kakor je neomejena svoboda v gospodarstvu škodljiva, tako je samo gospodarstvo v korist, ako imajo gospodarski ljudje možnost osebne pobude, ki je seveda združena z gotovim osebnim interesom. V državah, v katerih je tudi gospodarstvo izključno v državnih rokah, nikakor ni manj gospodarskih težav in trenj, ampak celo več, kakor v tistih državah, v katerih je gospodarstvo svobodno, toda pod modrim nadzorstvom državnih oblasti.

Temelji zdravega gospodarstva so torej: pristnost in resničnost valutarne ali denarne

Finci bombardirali Murmansk

Uničili so letališče s 60 letali - V Kareliji nad Leningradom pa so strli 64 sovjetskih tankov

Iz Italije je že prišlo na Finsko petdeset letal

Helsinki, 6. decembra. AA. Stefani: Finska vojska je dosegla nove uspehe. Finski letalci niso bombardirali samo utrjenega mesta Murmansk, kjer so uničili 60 sovjetskih letal na tamkajšnjem letališču, pač pa so prizadejali težke izgube Rusom tudi v boju, ki še traja v pokrajini Salmi. Zdi se, da so Finci zajeli 64 sovražnih tankov.

Mesto Terioki, sedež tako imenovane »narodne finske vlade«, ki jo je postavila Moskva, je izpraznjeno zaradi neprestanega bombardiranja finskih letalcev. Razen tega sta bila popolnoma uničena dva polka sovjetskih bojnih voz, to je 40 tankov. Številni tanki sovjetske vojske so se pogreznil v globoke jarke. Na Ladoškem jezeru je bilo ujetih 1500 sovjetskih vojakov.

Finski letalci s strojnimi puškami streljajo na sovjetske vojske, ki prodirajo proti Petsamu.

Drugi letalski napad so finci letalci napravili na Baltički port na estonski obali. To pristanišče je Sovjetska Rusija nedavno dobila od Estonije. Finski bombniki so nametali bombe na sovjetske vojaške naprave in na sovjetske vojne ladje, zasidrane v luki. Kakšne so posledice tega napada, še ni znano. Iz Tallina pa poročajo, da je bilo slišati strašno pokanje.

Havasov posebni dopisnik izve iz finskih uradnih virov, da so Finci na Karelijski ožini uničili 64 sovjetskih tankov. Največ sovjetskih tankov je bilo uničenih, ker so zadeli ob mine ali padli v jame. Sploh je ozemlje, na katerem operira sovjetska vojska, vse prekopano in je s tem onemogočeno gibanje motorizirane sovjetske armade. Celo dopisnik moskovske »Pravde« priznava, da so sovjetski motorizirani oddelki trpeli velike izgube. Finska poročila trdijo, da so sovjetske čete uporabljale »dum-dum« krogle. Sovjetski vojski sami s kamni odpilijo konec krogle. Na 10 krogel je samo ena normalna, 9 pa jih je »dum-dum«. Včerajšnji dan je bil na Karelijskem bojišču miren. Šest sovjetskih tankov je trčilo ob mine ter so popolnoma uničili. Se-streljeno je bilo tudi eno sovjetsko izvidniško letalo.

Vojni dopisnik »Exchange Telegrapha« poroča iz Helsinkijev, da je število uničenih sovjetskih tankov danes naraslo že na 80.

Boj za Petsamo

Sovjeti napadajo z morja in suhega

Helsinki, 6. decembra. t. Stefani poroča, da so Sovjeti izkrcali v finskem pristanišču Petsamo, ki je v njihovih rokah, 11.000 vojakov, ki so jih pripeljali v spremstvu vojnih ladij iz Murmanska. Mesto samo še drži Finci. Sovjetsko vojaštvo je prišlo ponoči. Za zvečer so najavljeni novi transporti. Izvedenci računajo s tem, da bodo Sovjeti po morsk poti spravili v Petsamo najmanj 20.000 vojakov. Sovjetski napadi so izredno hudi tudi s suhozemske strani, kjer Sovjeti pritiskajo s četami, ki so močnejše od Finskih. Do sedaj pa se na tem delu bojišča Sovjetom nikjer ni posrečilo potisniti Fince nazaj.

Sovjetski bombniki so napadli rudnike niklja v Salmijaervi in vsekrižem metali bombe na obrate in na naselje.

Pet sovjetskih divizij zaman napada Fince nad Leningradom

Pariz, 6. decembra. AA. Havas poroča iz Helsinkija: Čete, ki napadajo Finsko, pripadajo 7. armadnemu zboru, ki mu poveljuje general Mereškov. V sklopu tega armadnega zbora je 11 divizij tankov.

Na Karelijski ožini je 5 sovjetskih divizij, severno od Ladoškega jezera pa 4. Vreme je še dalje zelo slabo in občasno ovira vojaške operacije. Po raznih poročilih, ki prihajajo iz posameznih delov Finske, kjer so bili boji med finkimi in ruskimi četami, se zdi, da se je na Karelijski ožini sovjetskim oddelkom posrečilo napredovati, toda za ceno zelo težkih izgub. Finci se načrtno umikajo v smeri proti Viborgu. Severno od Ladoškega jezera se nadaljujejo topniški boji.

Pri Petsamu divja hud boj v neposredni bližini mesta, ki je še vedno v finskih rokah. Vse kaže, da hočejo Finci na vsak način obdržati Petsamo, kar se jim je do zdaj tudi posrečilo. To mesto je važno zaradi tega, ker je edino finsko pristanišče na skrajnem finskem severu, pa tudi zato, ker gre iz Petsama avtomobilska cesta, dolga 400 km, ki se končuje v Torneu na finsko-švedski

politike, zadržana povezanost držav v svojem gospodarsko-političnem prometu in pa neka gotova svoboda gospodarskih ljudi, ki seveda ne sme biti neomejena, kakor je to zahtevalo gospodarski liberalizem, ki pa se pod nadzorstvom države vendarle more toliko svobodno udeleževati, da prinaša zdrave pobude v gospodarsko življenje. Razen velike nesreče, ki jo je tudi sedanja vojna prinesla narodom, bi pa mogla pomenjati tudi srečo, ako med narodi dozorijo prepričanje, da bo Evropa trajen mir dosegla le tedaj, če bo gospodarstvo na teh treh temeljih znova pozidano.

meji. Finski letalci so izvedli uspešen polet nad Murmanskim ter uničili vsa letala na tamkajšnjem letališču. Smatrajo, da je bilo uničenih 60 sovjetskih letal.

Helsinki, 6. decembra. AA. Reuter: Danes prevladuje oblačno vreme in sneži. Zato letalske sile počivajo. Poročajo, da je sovjetski pritisk na področju Petsama in severno od Ladoškega jezera vedno večji. Sovjetske čete se poslužujejo v veliki meri tankov in drugih bojnih vozil ter velikega števila letal. Finskim četam se je posrečilo do zdaj obdržati svoje postojanke in odbiti sovražnika v bojih na nož. Čuti pa se, da je pritisk sovjetskih čet zdaj hujiši.

Na nekaterih krajih so sovjetske čete prodrle 30 milj daleč na finsko ozemlje, niso pa še prispеле do Mannerhaimove črte.

Seznam padlih in ranjenih še ni bil objavljen, zdi se pa, da so izgube mnogo večje na sovjetski, kakor pa na finski strani. Iz prestolnice Helsinkija se ljudje hitro selijo, čeprav sneg in megla v veliki meri ovirata promet. Vlada je še vedno v Helsinkiju in nekateri ministri stanujejo v predmestjih. Zgrajenih je bilo veliko število zavetišč proti napadom iz zraka. Ta zavetišča so pokrita z granitnimi ploščami, debelimi 6 palcev in so popolnoma zanesljiva. V zavetiščih je električna razsvetljava in so tja napeljeni tudi telefoni.

Rdeče poročilo

Moskva, 6. dec. AA. Reuter: Snočnje poročilo leningraškega poveljstva zanika finske trditve, da bi bili Finci zajeli 32 tankov in 16 letal. Poročilo pravi, da niso Sovjeti od 30. preteklega meseca izgubili v bojih niti enega tanka in da so izgubili samo 2 letali, 2 eta pa izgubili orientacijo in eta pristali na finskem ozemlju. Sovjetsko poročilo trdi, da so Finci izgubili 11 letal. Poročilo, ki ga je izdalo poveljstvo baltičkega brodogoja, zavrača glaso-ve, da bi križarka »Kirov« doživela pri napadu na Hango kakšne poškodbe in da bi se bila katera torpedovka potopila.

Kopenhagen, 6. dec. b. »Nacional Tidende« poroča iz Helsinkijev, da so sovjet. čete zasedle mesto Kuolajervi, ki leži okrog 50 km od meje. List dalje trdi, da je slabo delovanje sovjetskega letalstva v zadnjih dneh pripisati tudi temu, da so bili mladi piloti izmenjeni s starejšimi izvežbanimi piloti, ki bodo nastopili v prihodnjih dneh.

50 italijanskih letal na pomoč Fincem

Stockholm, 6. dec. t. Reuter: Tukajšnji listi objavljajo poročilo iz Finske, da je tja prispelo 50 italijanskih letal. Prišla so po zraku.

Rim, 6. dec. c. Havas poroča, da je italijanska vlada sklenila poslati Finci še 50 bombnikov in sicer v najkrajšem času.

Poročila a Finske nadalje pravijo, da je vodstvo finske armade samo začudeno, da potrebujejo sovjetske čete toliko časa, da premagajo prve fin-

ske ovire. Kaj bodo počeli šele, ko pridejo na utrjeno črto.

Sovjetski letalci so dobili nalog, da morajo letati visoko in da se ne smejo spustiti pod 1.500 m. To pa zaradi tega, ker finska protiletalska obramba zelo dobro strelja in je veliko zadetkov. Na Finskem se sedaj bojijo, da ne bi sovjetski letalci iz visokih višin kar tja v en dan troili bombe, ki bodo brez cilja padale na zemljo in rušile brez izbire vse.

Finsko vojno poveljstvo je odredilo, da je treba s posebno pozornostjo opazovati vse sovjetske pokuse, da bi s pomočjo padobranov postavljali avo-je čete v hrbet finske armade. Vsi doseđanji takšni poskusi so se brez izjeme ponesrečili.

Iz Helsinkijev so se vsa diplomatska zastopstva preselila v 18 km oddaljeno naselje Grankulla. Ameriški veleposlanik v Moskvi je opozoril sovjetsko vlado, da jo bo Amerika delala odgovorno za vsako škodo, ki bi jo Amerikanci trpeli v Grankulli. Isto velja tudi za vsa poslopja, ki so last ameriškega poslaništva.

Predsednik Kallio je imel danes pa radiu govor na finski narod ob priliki 22. obletnice osvoboditve Finske. Predsednik je dejal, da je največja moč Finske sloga, ki vlada med vsemi državljani brez razlike. Z občudovanjem je omenil junaštvo finskih žena, ki se borijo na mejah države prav tako, kakor moški. Finska brani zahodno omiko. Svoj nagovor je predsednik Kallio zaključil z vzklikom: »Bog je naša trdnjava!«

Strašna minska polja

Berlin, 6. dec. t. DNB poroča, da prinašajo moskovski listi dolga poročila o nevarnostih, ki pretijo sovjetskemu vojaštvu od min, ki so jih Finci položili po vsej meji. »Mine najdemo povsod in v vsakem naselju«, piše »Pravda«, »Mine so na cestah, ležijo pred hišnimi vrati, so nastavljene po trgovinah, lekarnah, pod stoli v brvninah in po uradnih prostorih.« »Izveščja« pa pišejo, da je »zadosti, da se kdo dotakne kakšnega prislonjenega kolesa, pa že počí mina. Včasih sproži odpiranje hišnih vrat, ali vrati v stanovanje eksplozijo, ki požene vse v zrak. Ponekod ležijo mine kar pod snegom po cestah in gazeih, koder hodijo sovjetski vojski.«

Begunci

Oslo, 6. dec. AA. Reuter: Dolej je več ko 900 beguncev s Finskega prekorajčilo norveško-finsko mejo pri Kirkenau. Večina teh beguncev ni mogla vzeti s seboj niti tople obleke. Mnogo otrok je prišlo brez svojih staršev, ki so jih poslali naprej, da bodo na varnem. Videli so se pretresljivi prizori. Neka 17 letnica je na vožnji rodila.

Nemiri v Leningradu

Kopenhagen, 6. dec. b. List »Tidende« poroča, da so po nepotrjenih novicah v Leningradu izbruhnili veliki nemiri zaradi hudih izgub, ki jih je pretrpelo sovjetsko letalstvo na Finskem.

Moskva kliče - Romuniji:

Pakt o vzajemni pomoči nalik baltskim državam

Moskva, 26. dec. b. Današnja izdaja glasila komunistične internacionale objavlja opozorilo o potrebi, da »Romunija sklene pakt o vzajemni pomoči s Sovjetsko Rusijo, tako kot so to storile že baltske države«. Članek, ki ga je podpisal Stjepanov, pravi:

Prijateljski odnosi med Sovjetsko unijo in Romunijo so življenjskega pomena za romunski narod. Pritisk imperialistične buržuazije Francije in Anglije, ki bi hotela Romunijo mešati v vojno, dokazuje, da je nemogoč svobodni razvoj romunskega naroda, če takoj ne sklene pakt o vzajemni pomoči s Sovjetsko unijo.

»Times« namiguje da pride sedaj na vrsto - Balkan

London, 6. dec. t. Današnje »Times« odgovarjajo na članek v nemškem »Völkischer Beobachter«, ki napoveduje možnost skorajšnjega turško-sovjetskega spora.

»Times« pravijo, da je kaj razumljivo, kam meri članek v nemškem listu. Porast sovjetskega priliva na severu Evrope Nemčiji nikakor ni prijeten. Neprijeten je tudi nemškemu zunanemu ministru Ribbentropu, ki se bo zdaj trudil, da bi sovjetskega medveda obrnil v drugo smer. Kam? Proti Balkanu? Ne, tega si Nemčija nikakor ne želi, z ozirom na svoje interese in z ozirom na Italijo. Torej v neko smer bolj oddaljeno od Balkana... To pa more biti samo Mala Azija, to se pravi Turčija. »Times« ne verjamejo, da bi Turčija šla na limance kakšnemu sovjetskemu sladkanju, še manj pa, da bi se vdala sovjetskim grožnjam. Računai s Turčijo niso pravilni. Če se bo torej Sovjetska Rusija hotela še razmahniti v kakšno smer, gotovo ne

bo poskušala proti Mali Aziji, da bi ustregla zgolj nemškim željam, ampak se bo razmahnila proti Balkanu, da ustreže svojim lastnim. Turški listi pravilno napovedujejo, da pride za Finsko na vrsto — Balkan. Če kje, bo torej potrebno sovjetski razmah zaustaviti tukaj, toda to se ne bo posrečilo s podpiranjem sovjetskih načrtov, ampak z njihovim pobijanjem.

Značilni glasovi v Sofiji

Sofija, 6. dec. c. Današnji sofijski dnevniki pišejo obširno o sovjetskem napadu na Finsko. Več listov objavlja tudi več ali manj pomembne uvodnike.

»Duma« piše, da je več velikih in malih narodov izrazilo svoje simpatije za finski narod, pomoči pa Fincem dosedaj še nikdo ni poslal.

»Mire« objavlja uvodnik o tem, kaj se bo zgodilo tedaj, če sovjetska vlada ne bo poslala svojega zastopnika na zasedanje sveta Zveze narodov. Ker je verjetno, da sovjetskega zastopnika ne bo v Ženevo, bo to pomenilo, da je Sovjetska izstopila iz Zveze narodov. List se povzpenja do trditve, da bo odhod Sovjetov iz Ženeve pomenil tudi konec Zveze narodov. Zveza narodov bo potem baje popolnoma razpadla.

»Narodna borba« piše, da se je sedaj vsa zgradba versajske mirovne pogodbe popolnoma porušila. Nobene revizije ni bilo mogoče doseči mirnim putem, ampak se vse zdaj ureja z orožjem. Vprašati se morajo zato Bolgari prav resno, če se bodoči spori lahko urede na miren način.

Zagrebska vremen. napoved: Spremenljivo. Zemunska vremen. napoved: Spremenljivo, od časa do časa nalivi. Oblačno, dež predvsem v vzhodni polovici. Na zahodu se bo počasi zjasnilo in postalo mrzleje.

Politični zapiski

Za volitve še ni čas

Novosadski »Dan« prinaša članek, kjer obravnava vprašanje novih volitev ter naglašja med drugim te-le misli: »Najprej, ako je treba iti na volitve samo zaradi hrvatskega vprašanja, in če je potrebno vladi dobiti odobritev širokih ljudskih slojev za vse tisto, kar je vlada v reševanju hrvatskega vprašanja doslej storila, je treba ugotoviti, da vlada to odobritev brez dvoma že ima zdaj, ker se je ves naš narod plebiscitno izrekel, da je državni interes nalagal, naj se hrvatsko vprašanje čim prej in čim bolj temeljito reši. Enotno mišljenje vse naše javnosti je, da je današnja vlada izvršila delo, ki za notranjo ureditev naših razmer pomeni mnogo več kakor vse tisto drugo, kar je bilo v tem smislu storjeno v zadnjih 20 letih. Zgolj zaradi tega bi nam volitve očitno ne bile potrebne. Ko bi bila vlada šla do konca in ko bi bila izvršila že tudi končno ureditev države, ko bi bilo rešeno tudi vprašanje srbske in slovenske banovine, bi stvar kajpada bila drugačna... V tem položaju, ko je vlada izvršila še le en del svoje naloge, in sicer dobro izvršila, pa bi bilo vendarle prezgodaj razpisovati volitve. To stališče, kakor je videti, zastopajo tudi opozicijske stranke, ki zdaj niso v vladi... Težko pa se bo za volitve odločili tudi tisti, ki dobro pozna sedanji politični položaj v Evropi. V tako resnih in težkih časih ljudstvo metati v vrtnice volivnega boja, kjer se razgrevajo strasti, ko nam je na drugi strani duhovna enotnost bolj potrebna, kakor kdarkoli poprej, ne bi bilo politično modro ter bi tudi ne bil to dokaz, da se vodilni možje dovolj brigajo za najvišje državne interese.«

Hrvatsko glasilo o izjavi Milana Grola

»Hrvatski Dnevnik« prinaša uvodnik o izjavi demokratskega prvaka g. Milana Grola, ki smo jo mi že navedli. Na koncu članka pravi: »Vidimo tedaj dejstvo, da se je Milan Grol približal tisti motivaciji, s katero je razložena ustanovitve banovine Hrvatske. Ker ga skrbi zunanji položaj, želi, naj bi se brez odloga izvedla reorganizacija vse države. Torej on sprejemlje proceduro, ki je bila uporabljena meseca avgusta tega leta. Ta procedura gotovo ni idealna. Toda, ko smo Hrvatje imeli na izbiro ali staro stanje ali novo stanje, izbira ni bila težavna. Z ustanovitvijo banovine Hrvatske se je vsilila potreba, da se rešujejo vsa povezana vprašanja. Milan Grol to reševanje napoveduje ter ga celo priporoča. Sicer ni povedal nobenih konkretnih predlogov, ker bi moralo to biti stvar pogajanj in sporazuma, vendar je že vnaprej napovedal, da demokratska stranka temu načelno ne nasprotuje. V kolikor se bo torej to delo začelo, se bo načelo ob moralni podpori demokratske stranke. Nato naj bi se šele izdali politični zakoni.« — List nato naglašja, da bodo ti politični zakoni dvojne vrste: taki, ki bodo veljali v vsej državi, in pa taki, ki jih bodo posamezne enote same izdelovale in izdajale. Na koncu list ugotavlja, da je demokratska stranka z ozirom na zunanji položaj stopila iz svoje rezerve.

Okrožni in Osrednji urad v Zagrebu

V »Zagrebačkem listu« beremo: »Štiri dnevničarke so odpuščene na Okrožnem uradu, ker imajo njihovi možje več ko 2000 dinarjev mesečne plače. Ta ukrep bo izdan tudi na Osrednjem uradu, ko bo tudi njegov delokrog prešel v kompetenco banske oblasti banovine Hrvatske.« — Ne bi bili omenjali tega, ko bi tukaj ne šlo za načelno ugotovitev, da Osrednji urad kot tak nikakor ne more preiti v kompetenco banovine Hrvatske. — Stvar Hrvatov in hrvatskih delavcev seveda je, kaj se godi v tamkajšnjih Okrožnih uradih. Ni pa Osrednji urad zgolj stvar Hrvatov in tudi ne bo, dokler bo Osrednji urad nosilec delavskega zavarovanja vseh delavcev in nameščencev v Jugoslaviji. Naj se torej pospeši reorganizacija delavskega zavarovanja, naj se zavarovanje decentralizira, potem pa bo zagrebški Osrednji urad postal stvar Hrvatov, ker bomo mi Slovenci imeli svoj nosilec socialnega zavarovanja, Srbi pa svoj. Dotlej pa ne more biti govora o kakih kompetencah banovine Hrvatske pri Osrednjem uradu.

Marksist agitira za SDS?

»Hrvatska Straža« piše: »Zadnje dni so belgrajski listi poročali o agitacijskem potovanju nekaterih prvakov SDS. Na več krajih je govoril tudi g. Milan Durma, ki ga naši bralci poznajo kot urednika in izdajatelja marksističnega »Književnika«.

Nemški socialdemokrat za nacionalsocialiste

V novosadskem »Danu« beremo tole polemično notico z nemškim glasilom »Deutsches Volksblatt«: »Deutsches Volksblatt« trdi, češ da je »Dan« nasel, ko je priobčil novico, da je na konferenci (jugoslovanskih socialdemokratov) gošpod Franc Tistinger iz Apatina izjavil, da so Nemci nezadovoljni s svojimi voditelji gg. Hamom in Keksom ter da žele ostrejšega boja. Da listu »Deutsches Volksblatt« dokažemo, da nismo res naselili, bomo navedli besede g. Tistingerja, ki je rekel: »Der Ham hat ausgehammt!« Naš dopisnik, ki je bil na seji navzočen, je povprašal gosp. Tistingerja po njegovem govoru, ali je njegove besede dobro razumel. Gosp. Tistinger je izjavil, da Nemci v Apatinu simpatizirajo z akcijo »obnavljalcev« ter ne odobravajo politike gg. Hama in Keka in da žele ostrejšega boja ter opozicije zoper vlado. In g. Tistinger, kakor nam je sam povedal, tudi simpatizira z obnavljalci. Kako pa se to zлага z njegovim držanjem do socialdemokratske stranke, v to se ne spuščamo ter ni naša dolžnost, da bi to raziskovali.«

Bolgarski dijaki na zagrebški univerzi

V Zagrebu študira zdaj več kot 400 bolgarskih visokošolcev. Poprej jih je bilo precej manj. Toda pomnožili so se, ko so pribežali v Zagreb bolgarski dijaki, ki so dotlej študirali na poljskih in čeških univerzah. Bolgarski dijaki imajo svoje društvo, kjer se bojujejo za premoč dve struji, komunisti in nacionalisti. V nedeljo je to bolgarsko dijaško društvo imelo volitve. Postavljeni sta bili dve listi. Ker pa je zastopnik univerzitetne oblasti eno listo razveljavil, ker ni imela dovolj podpisov, je ostala le nacionalistična lista z nosilcem medicincem Petrom Rajčevićem. Ta je dobila 163 glasov, zoper njo je bilo 143 glasov, praznih listov pa je bilo 14.

Načrt volivnega reda za poslanske volitve

Politični odbor ministrov je izdelal načrt uredbe za volitve narodnih poslancev

Belgrad, 6. dec. m. V smislu sklepa zadnje seje ministrskega sveta, da se čimprej izda politična zakonodaja, ki jo je vlada napovedala ob svojem nastopu, je politični odbor ministrov za današnje vladno sejo izdelal načrt uredbe o volitvah narodnih poslancev za narodno skupščino kraljevine Jugoslavije.

Splošno in tajno glasovanje

Načrt uredbe o volitvah narodnih poslancev v splošnih odredbah določa, da se bodo volitve vršile po določbah te uredbe s svobodnim, splošnim, enakim, neposrednim in tajnim glasovanjem. Volitve bodo v vsej državi istega dne, in sicer na nedeljo. Skupščina se bo vsako leto sestajala 20. oktobra v Belgradu, v kakšnem drugem mestu pa samo v slučaju vojne ali pa iz kakega drugega važnega razloga. V slučaju razpusta narodne skupščine pred iztekom njenega 4letnega mandata, mora ukaz vsebovati tudi naredbu za razpis novih volitev, ki se morajo izvesti najkasneje v roku treh mesecev in naredbu za sestanek narodne skupščine najdalje v roku štirih mesecev od dneva razpusta. Dan volitev določi vlada, volitve pa se naj razpišejo na predlog notranjega ministra in s kraljevim odlokom.

V roku 15 dni pred volitvami in tri dni po volitvah ne sme nobena oblast pozivati volivcev na skupno delo, vojaške vaje, razen v slučaju nujne potrebe, pa tudi ne posameznih volivcev, razen v nujnih slučajih, na primer zaradi preiskave zločina, tatvine in goljufije. Če so bili volivci na tako delo pozvani že prej, se bodo pustili domov najmanj 15 dni pred volitvami.

Volivna okrožja

Volitve poslancev bodo po voliv. okrožjih. Načrt uredbe določa pooblastilo, da bo ministrski svet izdal še posebno uredbo, s katero bo ustanovil volivna okrožja z združitvijo administrativnih okrajev ali pa njihovih delov, kot tudi ustanovitve volivnih okrajev z združitvijo ali delitvijo administrativnih okrajev, odnosno njihovih delov. Ob tej priliki se bo določil tudi sedež volivnega okrožja. Z isto uredbo se bo določilo tudi število poslancev za vsako posamezno volivno okrožje. To okrožje ne bo moglo imeti manj od 360.000 in ne več od 440.000 prebivalcev po zadnjem ljudskem štetju.

Področja Belgrad, Zagreb in Ljubljana sestavljajo posebna volivna okrožja. Poslanca izvoli vsaki 40.000 prebivalcev. Če bo pa višek prebivalstva večje od 25.000, se bo v tem primeru volil še en poslanec. Vsako voliv. okrožje bo razdeljeno na toliko volivnih okrajev, kolikor poslancev voli dotično okrožje. Meje volivnih okrožij lahko presegajo tudi meje banovine.

Kdo sme voliti

Volivno pravico ima vsak jugoslovanski državljan, ki je izpolnil 21. leto starosti. Aktivni častniki, podčastniki in vojaštvo pod zastavo nimajo volivne pravice. Ta določba pa se seveda ne nanaša na civilno uradništvo v vojski. Volivne pravice nimajo osebe, ki so obsojene z izvršilno razsodbo zaradi zločina ali postopka iz koristolubja in to tako dolgo, dokler ne dobijo spet vseh pravic nazaj. Dalje nimajo volivne pravice osebe, ki so z izvršilno obsodbo kaznovane na izgubo častnih pravic vse, dokler ta kazen traja, in končno osebe, ki so v konkurzu in osebe, ki so pod varuštvom.

Kdo sme biti voljen

Poslanec je lahko vsak državljan, ki ima volivno pravico, ne oziroma se na to, če je vpisan v volivni imenik in če je do volitev izpolnil 30. leto in če govori, čita in piše uradni jezik. Aktivni državni, banovinski, mestni in občinski uradniki ne morejo kandidirati za poslance. Policijski, finančni in gozdarski uradniki, kakor tudi uradniki agrarne reforme lahko kandidirajo v tem primeru, če so bili leto dni prej upokojeni. Poslanec pa izgubi mandat, če za časa njegovega trajanja stopi v poslovne odnose z državo, ravno tako pa, če sprejme državno, banovinski, mestno ali občinsko službo.

Volitve se bodo vršile s kroglicami. Liste za volitve poslancev so državne in okrožne. Državno listo sestavlja najmanj 10 nosilcev okrožnih listov v raznih volivnih okrožjih.

Državna lista

Državna lista se mora predložiti v potrditev najmanj 20 dni pred volitvami. Sestavlja se pa takole: Na čelu liste se zapiše dan volitev, nakar

Zedinjene države bodo branile vso Ameriko proti vsakemu tujemu vdoru

Washington, 6. decembra. AA. Havas. General Strong, pomočnik šefa ameriškega generalnega štaba, je izjavil na konferenci, ki proučuje vse-ameriškega vprašanja, da je Severna Amerika pripravljena z vseh silami pomagati vsem ameriškim republikam, da ne bo noben napadalec mogel zavzeti nobenega oporišča na ameriški polobli. Varnosti Amerike bi bilo tisti trenutek konec, kadar bi se kateremu osvovjalcu posrečilo zavzeti takšno oporišče na ameriških tleh. Zato je Severna Amerika sklenila, da bo brezpogojno podprla vsako ameriško republiko, da se to prepreči.

Tudi admiral Nimitz je govoril v istem smislu in priporočal, naj se vse vojne mornarice vseh ameriških držav pripravljajo, da bodo sposobne za medsebojno sodelovanje v vsakem primeru, če bi pretila nevarnost ameriškim republikam od zunaj. Admiral je omenil primer iz letalstva in poudaril, da se piloti argentinske, brazilске in kolumbijske mornarice že zdaj urijo v Severni Ameriki v glavni pilotiki šoli, čilski piloti se se pa tudi že prijavili v nov tečaj, ki se bo vršil leta 1940.

se označi družinsko in krstno ime, poklic, kraj stanovanja, kakor tudi volivno okrožje vsakega kandidata. Na eni državni listi ne more biti označenih več kandidatov za eno in isto volivno okrožje. Pod tem je treba napisati imena dveh predstavnikov list za državni odbor in dveh njegovih namestnikov. Pod vsemi temi se pa lastnoročno podpisuje pet predlagateljev list, ki morajo biti vsi vpisani v volivni imenik. Poleg državne liste morajo predlagatelji za vsakega kandidata, označenega v državni listi, predložiti tudi potrdilo pristojnega okrožnega sodišča, da je kandidat predložil sodišču v potrditev svojo kandidaturo.

Okrožne liste

Vsak kandidat, označen na državni listi, mora predložiti potrdilo pristojnega okrožnega sodišča, kjer je predložil v potrditev svojo kandidaturo. Tako potrdilo bo sodišče takoj dalo, kakor hitro se prepriča, da je lista pravilno sestavljena. Kasacijsko sodišče bo izdalo v roku najdalj 24 ur od predložitve liste svojo odločbo. Okrožne liste se predlagajo okrožnemu sodišču v mestu, ki je določeno za volitve, najdalje 30 dni pred razpisom volitev. Kandidatne liste mora podpisati najmanj 100 oseb, ki imajo svoje bivališče v volivnem okraju.

Okrožne liste se sestavljajo takole: Na čelu liste se označi volivno okrožje. Nosilec liste mora podpisati svoje ime, priimek in kraj, kjer stanuje. Nosilec liste mora označiti ali kandidira v enem ali v več okrajih. Nosilec liste nima namestnika.

Siroški za material gredo pri prvih volitvah na proračun skupščine. Vsaka obnova in poprava volivnega materiala gre na račun dotične občine v kateri se vrše volitve.

Volišča in volivni odbori

Za občine, ki imajo več kakor 800 volivcev, se določi več volišč. Za majhne občine se lahko določi, da se dve občini strneta v eno volišče, vendar pa število volivcev ne sme znašati več kakor 800 volivcev.

Predstavniki volivnega odbora, ki je osrednji in vrhovni organ, se sestavljajo takole: predsednik državnega sveta v Belgradu, predsednik kasacijskega sodišča v Belgradu, predsednik Stola sedmorice v Zagrebu, predsednik Vrhovnega sodišča v Ljubljani, predsednik Vrhovnega sodišča v Sarajevu, predsednik oddelka B kasacijskega sodišča v Novem Sadu ter po en profesor pravne fakultete vsučilišča v Belgradu, Zagrebu in Ljubljani ter po dva predstavnika vsake državne liste. Profesorje javnega prava odredijo posamezne pravne fakultete.

Predsednik državnega odbora je predsednik državnega sveta, ki bo sklical prvo sejo najkas-

neje 20 dni pred razpisom volitev, najkasneje 35 dni po prvi seji bo pa ta odbor določil predsednike za posamezna volišča. Volitve se vršijo tako, kakor so se vršile pred uvedbo šestojanuarskega režima in trajajo ves dan, pričnši od 7 zjutraj do 6 zvečer. Po končanih volitvah predsednik volivnega odbora razglasi javno, koliko glasov je bilo oddanih za vsako listo. Nato volivni odbor zapečati volivni material in ga pusti na mestu volivnega odbora. Postavi se straža. Naslednji dan ob 7 zjutraj se sestane zopet volivni odbor, ki ugotovi, če je ves volivni material še na mestu, kakor ga je prejšnji večer pustil volivni odbor. Nato se ves volivni material predloži pristojnemu sodišču, ki ga potem odpošlje državnemu odboru.

Rezultat volitev v volivnih okrožjih, na katerih se volijo dva ali več poslancev, se določi takole: Skupno število volivcev se deli s številom poslancev, ki se volijo na dotičnem volišču odnosno s številom okrajnih kandidatov.

Liste, ki niso dobile glasov, vsebovanih v količniku, se ne upoštevajo.

Izvoljeni poslanci bodo dobivali za čas zasedanja narodne skupščine dnevnice po 200 din.

Načrt določa stroge kazni za volivne prestopke. Med drugim določa zaporno kazen od 3 dni do 3 mesecev, oziroma denarno kazen od 500 do 3000 din.

Seja vlade

Belgrad, 6. dec. m. Danes od 3 do 8 je bila pod predsedstvom predsednika vlade D. Cvetkovića seja ministrskega sveta, na kateri so člani vlade predvsem pretresali politično zakonodajo. Po vladni seji je zbranim časniki-karjem pravosodni minister dr. L. Marković izjavil, da so na seji vlade pretresali načrt novega volivnega zakona. Na današnji seji razprava o njem še ni bila končana in se bo nadaljevala: prihodnji teden. Isto so potrdili tudi drugi člani vlade.

Nazadnje je o današnji seji dal časniki-karjem še nekaj podatkov minister dr. Konstantinović, ki je izjavil, da je bila današnja seja v glavnem posvečena proučitvi nekaterih načrtov političnih zakonov. Kakor znano, spadajo v to vrsto političnih zakonov trije osnovni zakoni, in sicer: zakon o volitvah poslancev, tiskovni zakon ter zakon o društvih, shodih in posvetih. Na vprašanje časniki-karjev, ali bo razprava o političnih zakonih na prihodnji seji vlade že končana, je minister dr. Konstantinović dejal, da je zelo verjetno, da bodo razpravo o nekaterih stvareh že končali. Razgovori potekajo zelo ugodno in je pričakovati dobrega konca.

Možje, ki delajo za odcep slovenskega ozemlja od Slovenije

Poročali smo že o tisti komunistični zvezi delovnega ljudstva Slovenije, ki je izdala letak ter v njem agitira za Stalinovo Sovjetijo in njegove ideje med slovenskim narodom. Ti letaki so bili javno razširjeni ter se je vsakdo lahko prebral, kaj ti ljudje hočejo. Zdaj pa beremo v zagrebškem dnevniku »Obzor« iz Cakovca tole poročilo o tistih ljudeh:

»V Prekmurju je bila pred kratkim ustanovljena organizacija »Zveza delavskega ljudstva«. Člani organizacije so izdali letak pod naslovom »Kaj hočemo«. Slovenske oblasti so zaplenile letak in pozaprele podpisnike, ki stanejo v Prekmurju. Med zaprtimi so Ljudevit Hodošek, župan v Bodoncu, Stjepan Kovač, odvetniški pripravnik, in Miško Kranjc, kandidat na listi dr. Vlada Mačka ter znani slovenski pisatelj. Podpisniki so zahtevali v ime no prekmurskega prebivalstva iste pravice, ki so jih dobili Hrvati v banovini Hrvatski. Toda slovenske oblasti so to razglasile za komunistično delo, čeprav so podpisniki letaka znani kot pristaši HSS ter delujejo na to, da bi se Prekmurje pripojilo banovini Hrvatski.«

Tako zagrebški »Obzor«, ki je jasno povedal, da ti slovenski ljudje delujejo, da bi Prekmurje, ki se od nekadašnje Slovenske Krajine, padlo pod Hrvatsko. »Obzor« seveda ne ve, da je tisti letak komunistične vsebine ter agitira za zvezo s Sovjeti. Toda to nas danes ne zanima. Zanima nas pa, kako ti sovjetski agenti na slovenski zemlji

delujejo zoper slovensko ožjo domovino ter bi radi cele kose slovenske zemlje pripojili Hrvatski. Prav isto slišimo tudi od podpisnikov ter agitatorjev tega in drugih podobnih gibanj iz Bele Krajine, katero bi tudi radi pripojili Hrvatski. Zdaj tudi razumemo, zakaj Zagreb ustanavlja na Slovenskem razne svoje podružnice. Prav je, da je hrvatski list zdaj to jasno povedal, da pozneje ne bo nobenega slepomišljenja v tem pogledu.

Za zdaj pa naj le še ugotovimo, kdo vse so tisti podpisniki onega letaka, ki po »Obzorovih« podatkih delujejo za odcepitev od Slovenije k Hrvatski. To so tiste možje slovenskega imena in krvi iz Slovenske Krajine, ki so podpisali komunistični letak »Zveze delovnega ljudstva«.

Hodošek Ludvik, kmet in župan v Bodoncu, Kardoš Evgen, trgovec v Murski Soboti, Kološa Franc, delavec v Murski Soboti, Kovač Stefan, odvetniški pripravnik v Murski Soboti, dr. Klemenčič Tone, odvetniški pripravnik v Pohancih, Miško Kranjc, pisatelj v Veliki Polani, Kuhar Stefan, kmet in bivši župan ter svetnik Kmetijske zbornice, Vlač Viktor, kmet in gostilničar v Predanovcih.

Ti možje so podpisani pod tistim letakom, ki oznanja sovjetska nebesa Slovincem pod krinko Zveze delovnega ljudstva Slovenije, obenem pa po besedah hrvatskega lista delujejo na to, da bi slovenska zemlja in slovenski človek prišla pod oblast hrvatskih banov. To smo objavili zato, da postane na vse strani jasno.

Amnestija za volivna kaznjiva dejanja

Belgrad, 6. decembra. AA. V imenu Nj. Vel. Petra II., po milosti božji in volji naroda kralja Jugoslavije, so kr. namestniki na predlog pravosodnega ministra in na podlagi čl. 30 ustave kraljevine Jugoslavije sklenili podeliti amnestijo, in sicer:

a) splošno amnestijo za vsa kaznjiva dejanja, izvršena ob priliki občinskih volitev in ki se kot takšna kaznujejo po zakonu o občinah od 14. marca 1933, oziroma po zakonu o volitvah narodnih poslancev v Narodno skupščino od 10. decembra 1931 s spremembami in dopolnitvami od 26. septembra 1931 in 24. marca 1933, in sicer za vsa kaznjiva dejanja, ki so bila storjena do dne objave tega ukaza, brez ozira na to, ali se je sodni postopek začel, ali je v teku in če se ni začel, da se tudi ne začne, in ali je izrečena sodba postala pravomočna ali ne.

b) O priliki te amnestije ostanejo v vseh primerih pravice države in zasebnih zdravnikov do povračila škode nedotaknjene.

c) Pravosodni minister bo reševal vsa sporna vprašanja, če nastane dvom, kako naj se izvaja ta ukaz.

d) Pravosodni minister naj ukaz izvrši.

Slovaškim državljanom v Jugoslaviji

Belgrad, 6. decembra. AA. S poslaništvu slovaške republike so nas zaprosili za objavo naslednjega: Poslaništvo slovaške republike v Belgradu prosi vse državljane slovaške republike, ki stalno bivajo v Jugoslaviji in so bili rojeni leta

1917 ali 1918, naj se do 18. decembra oglase pisмено ali osebno na tukajšnjem poslaništvu v ulici kralja Aleksandra 22.

Finska zahvala Jugoslaviji

Zagreb, 6. dec. b. Poslaništvo finske republike v Budimpešti in konzulat iste republike v Zagrebu sta ob priliki finskega narodnega praznika zadnje dni sprejela številne izraze simpatij ter želja za sporazum s Sovjetsko Rusijo za ohranitev državne in narodne samostojnosti. Tako poslaništvo kot konzulat se zahvaljujeta vsem Srbom, Hrvatom in Slovincem, ki so se spomnili s svojimi simpatijami države, ki jo omejenjeni diplomatski predstavništvi zastopata.

Prekrba z bencinom

Belgrad, 6. dec. AA. Včeraj dopoldne in popoldne je bila v narodni banki konferenca vseh prizadetih ustanov in so na njej razpravljali o vprašanju nabave nafte in njenih proizvodov. To vprašanje so podrobno proučili ter razpravljali tudi o načinu njegove rešitve. Sprejet je bil sklep, po katerem je zagotovljen dovoz nafte iz Romunije z onimi tovornimi ladjami, ki so že naložene z nafto, kakor tudi s praznimi, ki čakajo v Djurdjevu, da jih nalože. Za vso nafto so zagotovljena tudi potrebna plačilna sredstva. Na tej konferenci so tudi govorili o vprašanju dovoza bencina iz drugih držav, kakor tudi o uporabi drugih pogonskih ureditev in o ukrepih za večje varčevanje s tekočim gorivom. Tiskani obrzci za prijavo avtomobilov so bili že razposlani vsem lastnikom. Ko priprajo podatki v upravo državnih monopolov, jih bodo začeli urejati in izdelovati nakaznice, oziroma bodo začeli s uvajanjem sistema nakaznic za bencin.

Churchill o vojni na morju

Angleški mornariški minister o načinu, kako se Anglija bori proti minam in podmornicam — V kratkem bo že dva tisoč oboroženih trgovskih ladij

London, 6. decembra. t. Reuter. V spodnji zbornici je imel danes mornariški minister Churchill že več dni napovedan govor o dosedanem poteku pomorske vojne.

Uvodno je Churchill dejal, da je bil glavni napad Nemčije naperjen proti angleškemu vojnemu brodogradu, kakor tudi proti trgovskim ladjam, ki plovejo po velikih morjih in ki vežejo gospodarsko življenje vsega imperija. Vsak dan je nad 2000 angleških ladij na morjih in vsak dan prihaja ali odhaja iz angleških pristanišč med 100 in 150 različnih trgovskih ladij. Ta ogromni promet je ostal neokrnjen kljub podmorniški vojni. Mnogokrat so naše ladje, tako vojne, kakor tudi trgovske, napadene od nasprotnikovih letal. Končno je nasprotnik poglavlno proti nam v borbo tudi mine, v zadnjem času celo magnetične mine, ki so jih metala na morje letala, ali pa, ki so jih polagale ob naših obalah nemške podmornice. Nemčija v svoji pomorski vojni ni spoštovala mednarodne zakone, čeprav jih je sama podpisala. Omeniti je treba tudi delovanje dveh malih nemških križark, ki križarita po Severnem in Južnem Atlantiku in prihajata celo v bližino Madagaskarja. Naša mornarica jih še ni mogla zalotiti. Toda vsa ta borba nas v našem pomorskem prometu ni mogla niti najmanj ovirati.

Poleg tega pa smo očistili svetovna morja od nemške trgovine in smo prijeli vsako nemško ladjo, tudi najmanjšo, v kateri je Nemčija prevažala svoj tovar. Svojo nalogo smo do zdaj zadovoljivo reševali. Nemške podmornice potapljam normalno in po računih, ki smo jih napravili: namreč po dve do štiri podmornice vsak teden. Po mojem mišljenju jih Nemčija toliko ne more zgraditi novih, da ne govorimo o mostvi, ki ga je treba nadomestiti. Potapljanje nemških podmornic je seveda odvisno tudi od števila teh podmornic, ki v danem trenutku delujejo po morjih. Mnogi poveljniki nemških podmornic so poskušali zadnje čase posnemati uspeh ene nemške podmornice, ki je vdrla v pristanišče v Scapa Flow. Toda tiste vode, ki so bile srečne za eno njihovih podmornic, so postale grobišče mnogih bolj ne-srečnih naslednj. Samo v preteklem tednu imamo vtis, da smo jih potopili pet.

Delavski apostol

Med najboljša dela sodobne biografske literature spada mala knjižica gospe Garnier-Azais: »Kardinal Manning, prijatelj delavstva«, ki slika podoba enega največjih duhovnikov katoliške Cerkve v novi dobi.

Manning je bil sodobnik Johna Kebleja, Henryja Newmana in Puseya, s katerimi je študiral v Oxfordu, kjer se je v tretjem desetletju preteklega stoletja rodilo tako imenovano oxfordsko gibanje, ki je stremelo za temeljito reformo anglikanske cerkve. Voditelj je bil Newman, ki je eden največjih verskih filozofov vseh časov, dočim je Manninga odlikovala praktična sposobnost v reševanju perečih vprašanj javnega življenja, vrh tega pa je bil neomajne volje in velik asket. Proučevanje krščanstva prvih vekov, ki je bilo Oxfordcem vzor, je Manninga prav tako kakor Newmana, ki sta spočetka mislila samo na poglodbitev anglikanstva in njega osvoboditev od državnega jarma, privedlo nazaj v katoliško Cerkev čisto po strogi logiki, kakor nam to pripoveduje Newman v svoji sloveči »Apologija pro vita sua«. Manning, ki je bil postal arhidiacon v Chichestru ter je zlasti po svojih pridigah in praktičnih pobudah postal ponos anglikanske cerkve, je prelomil z anglikanizmom šele po dolgi borbi leta 1851, ko mu je postalo popolnoma jasno, da pomeni državna angleška cerkev odpad od vesoljne Cerkve in njene tradicije, ki terja neodvisnost duhovne oblasti.

Papež Pij IX., znan po svojih širokih pogledih, je v Manningu spoznal duhovnika po božji volji, ki po katoliški Cerkvi veliko koristil s svojo apostolsko gorečnostjo in praviim državniškim talentom, ter ga je leta 1865 imenoval za nadškofa v Westminsteru, torej za primasa angleške katoliške Cerkve — čast, ki se je dotlej podeljevala samo duhovnikom oziroma škofom, rojenim v katoliški veri. Papež se ni oziral na pomisleke, ugovore in predsodke konservativnih katoliških krogov, ki so Manningu prav tako kakor Newmanu prizadejali veliko grenkih ur, marveč ga je deset let nato povzdignil v kardinala svete Cerkve. Zdej se je delavnost velikega moža razvila do vrhunca. Postal je v Angliji, ki je takrat bila dežela največjih socialnih krivic in nezaslišane bede delavskega sloja, eden prvih in najbolj gorečih apostolov krščanske socialne zakonodaje, tako da ga danes časti kot enega svojih prvih in največjih klicarjev socialne pravice vsa Anglija. Dal je pobude na vseh področjih socialne zakonodaje, zahteval znižanje delovnega časa, nedeljski počitek, ukinitve dela otrok in žensk, arbitražo v delovnih sporih, minimalne plače in svobodo delavskih strokovnih zvez, ki naj bodo pod zaščito, ne pa pod vodstvom države. V svojih pridigah in javnih nastopih pa se je boril zoper lažno krščanstvo, ki je bilo doma zlasti v Angliji, kjer skrbil za izkoriščanega malega človeka niso smatrali za dolžnost krščanske družbe in pobožnosti. Manning pa je tudi početek posebne duhovnega skrbstva v delavskih predmestjih. Ves čas mu je bil papež Pij IX. največji prijatelj in mu nikoli ni dejal drugače kakor »il mio carissimo Manning«. Umrl je leta 1892 in ostane eden najsvetlejših pojavov v zgodovini katoliške Cerkve.

Gornje uspehe smo dosegli brez ozira na uspehe, ki jih je doseglo francosko brodogradništvo. Skupno s francoskim vojnim brodogradništvom je naša borbeno moč proti nasprotnim podmornicam trikratno narasla.

Opozoriti moram zbornico, da se naj nikar ne vda utvaram, da odsej angleškega brodogradništva ne bo zadela več nobena nesreča in da odsej naša pomorska obramba ne bo več napravila nobene napake. Naša mornarica se zaveda nevarnosti, ki jo obdaja. Toda odkritosrčno izjavljam, da imamo vsi vtis, da nevarnost se premagujemo. Angleška mornarica je bila v zadnjih tednih okrepljena tudi s številnimi trgovskimi ladjami, ki so bile oborožene in ki so sedaj pripravljene, da branijo same sebe proti podmornicam in da nasprotnika celo napadejo. Takšnih oboroženih trgovskih ladij, ki so postale neke vrste pomožne križarke, imamo sedaj nad 1000. Oboroževanje nadaljnjih ladij se hitro nadaljuje. On meni, da Anglija potrebuje vsaj 2000 takšnih oboroženih pomožnih ladij.

Znanstveni odsek pomorskega poveljstva ima tudi velike uspehe pri odkrivanju novih načinov prisluškovanja za podmornicami. Uspehi teh novih načinov v nedavnih bojih proti podmornicam tudi niso izostali. Prav tako se je izkazal način velikih skupnih pomorskih transportov, ki jih spremljajo vojne ladje. Zadnje čase skoraj ni bilo več napadov na takšne skupne Transporte. Do sedaj je bila največja ena ladja izmed 70, ki plovejo v skupnih transportih, potopljena.

Tudi proti minam se vedno bolj uspešno borimo. Vojna z minami spada brez dvoma med najbolj surove načine vojskovanja. Ta borba je podobna borbi, ki jo uprizorjajo revolucionarji tako imenovane irske republikanske armade, ki puščajo peklenke stroje po poštnih nabiralnikih in po uradih, da svobodno eksplozirajo in ranijo kogar koli, samo da ga ranijo.

Uprav zaradi tega, ker smo svoje lastno trgovinsko brodogradništvo tako zavarovali, da je vedno manj pristopno za sovražne napade, so se nemške podmornice sedaj v vedno večji meri lotile nevtralnih trgovskih ladij, torej ladij tistih držav, s katerimi Nemčija ni v vojni. Angleška trgovinska mornarica je na primer v oktobru izgubila polovico manj ladij kakor v septembru in v novembru samo dve tretjini tega, kar je izgubila v oktobru. Izgube nevtralnih držav pa nenehno rastejo. V oktobru so nevtralne države izgubile za polovico več ladij kakor v septembru in dvakrat toliko v novembru. Čudna tolažba za nemške podmornice, ki se za svoje neuspehe nad angleškimi ladjami žrtujejo nad nevtralnimi. Toda niti to nevtralnih držav ne more odvrtiti od tega, da bi v čim večji meri tržile po morjih in nam dovažale dragocene tovore.

Churchill je nato podrobneje govoril o blokadi, ki jo Anglija izvaja proti Nemčiji.

Spodnji dom in britansko ljudstvo imata pravico, da se sedaj seznanita z dejstvi in številkami, ker ju bo to ohrabilo in podžgalo k še večjemu naporu, ki ga bo čas od nas zahteval do trenutka, ko bo vojna dosegla svoj vrhunec. Mi imamo poti in sredstva, je rekel na koncu Churchill, da zberemo vso veliko moč britanskega imperija in jo usmerimo za doseglo našega cilja in naše stvari.

Na koncu je Winston Churchill povedal tudi, da se nahaja sedaj v gradnji za milijon ton novih bojnih ladij vseh razredov. Gradnja zelo lepo napreduje.

Na suhem

Berlin, 6. decembra. AA. DNB: Vrhovno poveljstvo poroča: Nobenih posebnih sprememb.

Berlin, 6. decembra. t. Reuter: Nemški vojaški izvedenci so danes dodali naslednje razlage k uradnemu vojnemu poročilu: Vzhodno od Moselle postaja nasprotnik nervozen. Od nemške strani je bilo oddanih samo nekaj strelcev iz pušk, pa je na nasprotni strani že zagrnelo topništvo in začelo z obstreljevanjem naših postojank. Nasprotnik se brez dvoma čuti ogroženega, pa bi rad našo pozornost obrnil proč od tega odseka fronte.

Pariz, 6. decembra. AA. Havas: Poročilo vrhovnega poveljstva od 6. decembra zjutraj se glasi: Na bojišču nič novega.

Pariz, 6. decembra. AA. Havas: Včeraj so manjši nemški oddelki skušali zavzeti francoske postojanke. Po daljšem zatijju je bil včerajšnji dan prvi, ko je sovražnik skušal preiti v napad.

„Zvezna država na Donavi“ ali „Zvezna država na Visli“

Nemški list o načrtih avstrijskih in češkoslovaških beguncev v Franciji in Angliji

Frankfurt, 4. dec. »Frankfurter Zeitung« objavila dopis iz Bruslja, kjer razmotriva o raznih načrtih, ki se pojavljajo med avstrijskimi in češkoslovaškimi političnimi begunci, ki se sedaj nahajajo v Franciji in v Angliji kot zavezniki teh dveh držav. List je članku dal sledeče zanimive naslove: »Igračkanje s sencami« — »Federacije na Donavi in na Visli«.

Članek uvodno govori o Avstrijcih, ki so po priključitvi Avstrije k Nemčiji zbežali v inozemstvo in ki so jih sedaj Francozi potaknili po raznih koncentracijskih taboriščih, med tem ko so jih Angleži pustili na svobodi. V prilogi teh Avstrijcev, ki zahtevajo, da se med vojne cilje zaveznikov uvrsti tudi obnova njihove države, imajo med francoskim tiskom močne zagovornike. Posebno se zanje zavzema Vladimir d'Ormesson v »Figaroju«, a tudi »Justice« in »Petit Parisien« sta njihova zagovornika. List ugotavlja, da so avstrijski monarhisti, ki se zbirajo seveda okrog Otona Habsburškega, zavrgli kneza Starhemberga, ki se tudi nahaja v Parizu in ki je hotel igrati veliko vlogo. Predsednik francoske vlade Daladier se razgovarja samo z Otonom Habsburškim, kadar gre za avstrijsko vprašanje.

Glede zadržanja češkoslovaških krogov v Franciji in v Angliji pravi članek, da v kolikor tiče Čehov in Slovakov, v Parizu zelo previdno postopajo. Zavezniški veleposlanci namreč še niso

Vzroki niso znani, sodijo pa, da so Nemci doseganje čete na fronti začeli zamenjavati z novimi in so s temi izvršili poskusen napad.

V zraku

London, 6. decembra. t. Reuter: Nad ustjem Temze so davi opazili dvojne nepoznanih letal. Protiletalske alarme v Londonu ni bilo. Ko so končno z žarometi dosegli letali, so ju videli, kako sta zavili proti severovzhodu.

Nemška letala so priletela znova nad Orknejske otoke. Protiletalska obramba jih je napadla. Po polurnem boju so nemška letala odletela nazaj proti morju.

Na morju

Admiraliteta javlja nadalje, da so angleške vojne sile v preteklem tednu zaplenile 13.700 ton blaga, namenjenega v Nemčijo. V istem času so francoske vojne sile zaplenile 35.300 ton takšnega blaga. Od začetka vojne pa do dne 2. decembra

Angleži o sovjetskih namenih

»Yorkshire Post« trdi, da se Sovjeti bojijo — Nemcev

London, 6. dec. t. Glasilo min. Edena »Yorkshire Post« objavlja dopis svojega vojaškega sodelavca, ki razglablja o globljih namenih sovjetskega vpada na Finsko. Članek je mnenja, da se bodo Sovjeti že z ozirom na obsežnost Finske morali zadovoljiti s tem, da zasedejo nekatere vojaško važne postojanke. To velja predvsem za finsko luko Hongō, ki leži ob vzhodu v Finski zaliv. List piše:

»Ako hočemo pravilno tolmačiti sovjetsko zaskrbljenost glede varnosti Leningrada, potem moramo že verjeti, da Sovjetska Rusija, ko govori o tem, da je Leningrad ogrožen, ne misli neposredno na Finsko, čeprav to ime izgovarja, marveč na — Nemčijo. S tem, da si je Sovjetska Rusija osvojila baltične dežele, se je hotela v prvi vrsti zavarovati proti — Nemčiji. Sovjetska Rusija je proti Nemčiji po zasedbi Poljske potisnila močno obrambno črto, ki pa ni popolna, ako ne objema tudi Finske, kajti nemški napad bi lahko Finsko izkoristil za vdor v Sovjetsko Rusijo.«

List na koncu pristavlja, da bo sovjetski vojski tako rekoč nemogoče, da bi zavzela vso Finsko in da ne bo mogla Fincev prisiliti, da bi se umaknili od svoje glavne »Mannerheimove črte«, ki velja na Finskem isto, kar velja »Magneitova črta« v Franciji.

V vladnih krogih izjavljajo, da bodo morda v kratkem objavili vse uradne listine o pogajanjih med Anglijo in Sovjetsko Rusijo v preteklem letu. Iz teh listin bo prišlo na dan,

V Nemčiji baje zapirajo komunistične agitatorje

»Nezadovoljni s sovjetskim delovanjem na Baltiku«

Berlin, 6. decembra. c. Havas poroča, da je danes švicarski dnevnik »Corriere del Ticino« objavil poročilo svojega dopisnika iz Münchena, da so člani Gestapa aretirali in zaprli večje število sovjetskih državljancev, ki so širili komunistično propagando med prebivalstvom.

Isti list objavlja vest, da so nemški vojaški krogi zmeraj bolj nezadovoljni s tem, da se širi sovjetska oblast po Baltiku. Nezadovoljstvo je doseglo vrhunec s sedanjo komunistično vojno proti Finski. Vojaški krogi bi naj sedaj zahtevali, da se naj za zaščito nemških koristi v Baltiku takoj vrmeta v Baltik nemški križarki »Admiral Scheer« in »Deutschland«, ki sedaj križarita po Atlantiku.

Rim, 6. decembra. b. Voditelj nemške fronte dr. Ley, ki je prišel včeraj z letalom v Rim, je imel danes seetatek z ministrom za korporacije Riccijem in državnim podtajnikom Cianettijem. Ob 11 dopoldne ga je sprejel Mussolini v beneški palači ter se z njim dalj časa razgovarjal.

so angleške in francoske vojne sile zaplenilo skupno 735.000 ton blaga, namenjenega v Nemčijo.

London, 6. decembra. AA. Reuter: Trditve nemškega radia, da je bilo v sedanji vojni potopljenih 840.000 ton angleških ladij, pobijajo uradne številke, s katerimi razpolaga agencija Reuter in iz katerih se vidi, da je bilo do 2. decembra izgubljenih 321.822 ton trgovske mornarice in 73.836 ton ladij vojne mornarice.

London, 6. decembra. t. Reuter. Admiralteta poroča, da so angleške vojne ladje ujele nemški parnik »Ussukuma« (7834 ton), ki je plul po južnem Atlantiku. Nemška posadka je hotela ladjo sama potopiti, toda se ji ni posrečilo. Ladjo bodo spravili kot vojni plen v angleško pristanišče.

Rim, 6. decembra. t. Italijanski listi objavljajo naslednjo listo ladij, ki so bile zadnje dni potopljene:

1. Norveški parnik »Realfe« (8280 ton) je zadel na mino v Rokavskem zalivu.
2. Angleški parnik »Dalryne« (4558 ton) je zadel na mino v Rokavskem zalivu.
3. Finski parnik »Mercator« (4260 ton) je zadel na mino blizu škotske obale.
4. Nizozemski parnik »Grela« (264 ton) je bil vržen na peščine Goodwin.
5. Angleška ladja »Humphries« (? ton) se je potopila na škotski obali. Verjetno je postala žrtev torpeda od nemške podmornice.
6. Angleška petrolejska ladja »San Galis« (8000 ton) je zadel na mino v Rokavskem zalivu.
7. Angleška trgovska ladja »Hamsterley« (2159 ton) se je potopila na Severnem morju.
8. Jugoslovanski parnik »Drava« je poslal klic na pomoč; oddaljen je kakšnih 70 km od San Dominga.

kaj je vse Sovjetija zahtevala od Anglije. Anglija svoje zveze s Sovjetsko Rusijo ni hotela plačati za ceno svobode baltičskih držav. Nemčija pa je svojo pogodbo s Sovjetijo takoj plačala s takšno ceno. Zgodovina bo potem presodila obojni postopek, angleškega in nemškega.

Kakšne naj bi bile nove finske meje

Angleški listi objavljajo tudi članke, ki so jih povzeli iz sovjetskih listov in v katerih so navedene nove meje, ki bi jih Sovjetska Rusija rada dosegla s Finsko. Ozemlje, ki bi ga Sovjeti odstopili Fincem, obsega samo del Karelije in znaša okoli 70.000 kvadratnih kilometrov (Slovenija ima 15.000 kvadr. km). Nova meja bi začela na zgornji konici Ladoškega jezera ter bi šla skoraj v ravni črti proti severu, tako da bi bila od železnice Leningrad—Murmansk stalno oddaljena od 25 do 70 km. Na severu bi se pridružila spet etari meji. Sovjeti pa bi od Finske radi imeli ozemlje nad Leningradom, in sicer na črti Bjorkö—Ladoško jezero. Vse ozemlje meri nekoliko nad 3.000 kv. km. Poleg tega bi Sovjeti radi zasedli Hangō in otoke v Finskem zalivu. Mesto Viborg (Viipuri) bi ostalo Finski. Sedanje sovjetsko glavno mesto Karelije, Petrozavodsk, pa bi prišlo pod Finsko. Sovjeti zasedajo tudi finski del polotokov Ribačij in Srednji vključno luko Petsamo na enako imenovani rtici.

Socialna zakonodaja v Nemčiji

po izbruhu vojne

Berlin, 6. dec. Nemški listi objavljajo pregled raznih odredb, ki jih je izdala nemška zakonodaja, da bi zagotovila socialno zaščito za vse državljane tudi za časa vojne.

Tako je bila objavljena posebna odredba o brezposelnih podpori za vse tiste, ki bi jim nove razmere odvzele delo. Prav tako je bila izdana posebna odredba o podpori vseh uslužbencev za primer potrebe.

S posebnimi odredbami je nemška vlada izdala več socialnih zavarovalnih odredb, posebno za uslužbence v tistih delih, ki se morajo nujno izvršiti. Vlada je poskrbela za pokojninske prejemke za uslužbence bivše češkoslovaške tobačne režije v sudetskimi pokrajinah. Važna je tudi zavarovalna odredba za člane posadk nemških parnikov in člane njihovih družin, če se mornarji ali člani posadk iz tujine niso mogli vrniti v nemška pristanišča.

Posebne doklade so z novimi socialnimi odredbami določene tudi za delavce pri težkih in raježjih delih, prav tako pa tudi za doječe matere, bolehnice in pohabljen osebe.

Vlada je poskrbela tudi za ureditev dopustov, prav tako pa za vse odredbe, ki se nanašajo na stanovanjske odpovedi. Poskrbljeno je tudi za zaščito najemnikov manjših delov polj in vrtov.

Drobne novice

Pariz, 6. dec. c. Več francoskih dnevnikov je objavilo danes članke, v katerih listi predlagajo, da naj Francija prekrine diplomatske stike s Sovjetsko Rusijo.

Kovno, 6. dec. c. Finski konzul je danes hotel odpotovati v Rigo. Svoj kovčeg je za nekaj časa odložil v kolodvorski garderobi, ko pa je hotel vstopiti v vlak, so mu komunisti ukradli njegovo prtljago. Policija sovjetskih agentov ni mogla več ujeti, ker so se najbrž umaknili v sovjetske vojašnice, ki jih imajo sedaj Sovjeti v Litvi.

Helsinki, 6. decembra. c. Finsko vrhovno poveljstvo poroča, da je sedaj okoli Aalandskih otokov vse polno min, tako da se Sovjeti na teh otokih ne bodo mogli izkrcati.

Helsinki, 6. dec. c. Havas poroča, da so finski višji častniki sedaj prepričani, da bodo lahko zadržali Sovjete pri njihovem prodiranju do pomladi in da bodo morali Sovjeti čakati z večjimi ofenzivami do pomladi.

Helsinki, 6. decembra. c. Ves diplomatski zbor je danes čestital finski vladi za njen narodni praznik. Med drugimi je prišel tudi zastopnik nemškega poslanstva, ki torej še priznava redno finsko vlado.

Pariz, 6. decembra. c. Akademija Goncourt je danes podelila književno nagrado Prix Goncourt Philippeu Heriatu za njegov roman »L'Enfant gât« (Razvajeni otrok).

Tokio, 6. dec. AA. DNB. Zastopnik japonskega zunanjega ministrstva je sporočil, da je britanski zunanji minister lord Halifax v razgovoru z japonskim poslanikom Sigernicom obljubil, da se bodo nadaljevala pogajanja glede nemškega blaga, ki se prevažajo z japonskimi ladjami. Zastopnik japonskega ministrstva je opozoril na to, da so ta trenutke na vozniki iz Rotterdam in iz Londona na Japonsko štiri japonske ladje.

Poljsko vseučilišče v Parizu

Pariz, 6. dec. t. Havas: V Parizu so ustanovili posebno poljsko vseučilišče, ki bo začasno nastanjeno v Poljski knjižnici. Slovenski začetek predavanja je bil pretekli petek. Poljsko vseučilišče, kjer bodo vsa predavanja v poljskimi, bo upravno povezano s francoskim vseučiliščem.

Gospodarstvo

D. Ciril Zebot:

Pred zakonom o nadzorstvu nad cenami

Draginjski val, ki se je kot odmev ohromljenja svetovnega gospodarstva pred tedni sprožil že tudi pri nas izziva nagle in uspešne, a zato dvakrat premišljene proti ukrepe. Čitali smo o številnih delavskih zahtevah po samogibni draginjski klavzuli v mezdah odnoših. Sedaj se čuje glas o nameravanem zakonu, ki naj bi določil in uredil organsko nadzorstvo nad zapletenim sestvom cen.

Zahteve delavstva pa samogibnem valovanju medzdraganj, so razumljive. Ali so opravičljive, ali, kar je še bolj važno, izvedljive? To pa ni tako jasno. Draginja pomeni dvig blagovnih cen in sicer predvsem cen dobrin glavn. ljudskega konsuma. Celotno cen lahko, da dogledno dobo temu draginjskemu valu ne sledi, ali pa vsaj zelo pozno. Vendar čuti delavstvo, zaposleno v panogah, ki jih še ni zajel draginjski val, enako močno potrebo pri zvišanju medzdraganj oziroma njih naravnemu na višjo draginjsko ravnanje. Podjetje ni povzročilo cen, niti povečalo poslov, torej ničesar novega pridobilo k podjetniškemu čistemu dobičku, in vendar naj zaradi pojava, ki ga ni ono sprožilo, niti nanj nima nikakega vpliva ter zato tudi ne nobene krivde, zviša mezde v svojem podjetju. Obrobna podjetja bi se mogla pod takim povišanjem zrušiti. Če iz tega je torej razvidno, da bi naravnost medzdraganj na draginjsko ravnanje bilo upravičeno le v onih podjetjih, ki so z draginjo dejansko kaj pridobila na razliki med proizvajalnimi stroški in prodajno ceno njihovih produktov. V vseh ostalih podjetjih bi povišanje medzdraganj bilo možno in zato celo upravičeno, toda ne iz naslova draginje, ampak recimo iz naslova splošnega nesorazmerja med kapitalizmi in podjetniškimi odmerkami na eni strani in celokupnimi mezdami na drugi strani.

Zdi se, da se tu po tem v pogledu na želje po samogibni vzporednosti med mezdami in cenami zamenjujejo dve različni stvari: eno je samogibna »konjunktura« klavzula, druga pa samogibna »draginjska« klavzula. V prvem primeru se naj namreč mezde gibljejo vzporedno z valovanjem podjetniške konjunktura, katere stopnja je vedno objektivno ugotovljiva. Gre torej za razlog povišanja, ki leži v okviru podjetja, ne pa izven njega. Zato so take samogibne konjunkturke klavzule samo priporočljive. V primeru draginje pa gre za razlog, ki leži izven podjetja v nekem bolj ali manj razsežnem pojavu socialnega gospodarstva.

Ker torej draginjska klavzula ni tako sama po sebi opravičljiva, in tudi ne povsod izvedljiva, se zdi, da praktično od te protidraginjske pobude ni preveč pričakovati. Je pa želeli, da bi nizke mezde na vsak način dosegle njihovo prejšnjo, že itak minimalno kupno moč.

Nadzorstvo nad cenami

Zakon o splošnem obveznem nadzorstvu nad cenami je že mnogo bliže pri vzrokih draginje kot pa težnje po samogibni draginjski klavzuli v mezdah razmerij. Draginja pomeni neko stanje oz. gibanje v smeri navzgor, kot rezultat naraščanja vrste cen predvsem pri dobrih, neposredne ljudske potrebnosti. Treba je torej vprašati cene same; in sicer jih je treba vprašati zakaj silijo navzgor. Ali zato, ker je povpraševanje preko mere naraslo? Ali zato, ker je ponudba nenadoma upadla? In če, iz katerih vzrokov je ponudba padla? Brez rizika večje površnosti moremo ugotoviti, da je vojno-gospodarska mobilizacija velesil in ohranitev pomorske trgovine, znatno omejila uvoz marsikaterih obče potrebnih surovin. In ker so se torej razpoložljive zaloge znatno skrčile, povpraševanje pa se je iz razumljivih vojno-psiholoških okoliščin nasprotno še povečalo, je pač naravno, da v prostem tržnem narodno-gospodarskem sestavu cene poskočijo navzgor.

Drugi domači proizvodi so se podražili zato, ker je izvozno povpraševanje naraslo, in pa še zaradi obveznega pripravljanja javnih domačih razlog. Tako se je domači prostor razpoložljivi trgu tudi s te strani skrčil, poleg tega pa je svoje doprinesla tudi spekulacija.

Če sta res to dva glavna vzroka draginje, potem je jasno, da je treba protidraginjsko akcijo usmeriti neposredno na cene same. Kako? Eni predlagajo naravnost točno maksimiranje, vsi pa so za tako nadzorstvo, ki bo prepričevalo spekulacijo.

Maksimiranje? Na kateri ravni? Na stopnji izkazanih proizvajalnih stroškov. Toda ti so različni. Zato je praktično edina možna rešitev v tem, da se vzame za osnovo sestav cen, kot so veljale n. pr. julija—avgusta pred nastopom vojno-gospodarskih in vojno-psiholoških premis z upoštevanjem različnih sezonskih in ostalih izrednih vplivov, tako, da se iz takratne krivulje cen izločijo specifični sezonski in drugi posebni vplivi, namesto njih pa se upoštevajo nove dejanske okoliščine, ki danes neizogibno podražilo upliva na proizvajalno oz. tržni proces: podražitev uvoženih surovin, polidelanih proizvodov in dokončnih produktov. Pa tudi ti zunanji vzroki se dajo morda zmanjšati s preustrojem režima uvoznih carin.

Kar pa se tiče notranjih vzrokov podražanja (javna skladiščenja, povečanje izvoznih kontingentov, spekulacija), nobeden od njih ne opravičuje povišanja cen. Spekulacija prav gotovo ne. Če pa se dovoljujejo povečani izvozni kontingenti (čeprav je statistično ugotovljeno, da je že v rednih razmerah prehrana nezadostna) in se zbirajo obvezne razsežne zaloge, zakaj bi se potrebna domača potrošnja omejevala s sredstvom višjih cen, nedostopnih oz. težje dostopnih širokim plastem z nizko kupno močjo.

Lahko je cene maksimirati n. pr. na julij—avgustov »normalni« vplivi (iz izločenimi takratnimi sezonskimi vplivi). Toda, če ni dovolj blaga, da bi moglo ustreči tako zopet omogočenemu normalnemu povpraševanju, potem bodo

eni dobili, drugi ne, eni mnogo, drugi malo; in zopet bodo na široko odprta vrata prekupčevalni spekulaciji.

Po vsem tem izgleda, da bi mogli na vprašanje glede smotrenega nadzorstva nad cenami v današnjem draginjskem valu, skleniti takole:

1. Za osnovo, iz katere se v dokazanih primerih more dovoliti sorazmerno zvišanje cen, se vzame raven cen, kot je bila pred nastopom vojno-gospodarskih in vojno-psiholoških draginjskih premis, s primernim upoštevanjem (izločenjem) takratnih posebnih sezonskih in drugih slučajnih vplivov. Vse vrste cen (predvsem tudi najemnine, zakupnine, cene javnih uslug), se z uredbo blokirajo na tej ravni.

2. Povišanje se dovoli samo, ako gre za stvarno podražitev uvoženih surovin, polidelanih proizvodov in dokončnih produktov, bodisi da služijo tehnično ali pa neposredno ljudskemu konsumu.

3. V primerih neizogibnega skrčenja prostega trga domačih produktov, bodisi zaradi povečanih izvoznih kontingentov, bodisi zaradi formiranja obsežnih notranjih oblastvenih zalog, naj se cene maksimirajo na njihovi prejšnji »normalni« stopnji. Tržna stiska in prekupčevalna spekulacija pa naj se prepreči z racionalnim takih dobrin, saj jih verjetno ne bo ravno mnogo. Sicer pa bo zaloge treba obnavljati in bi torej ob neizpremenjenih okoliščinah celokupni obseg zalog prosto-tržno razpoložljiv, seveda šele ob letu, kar pa ne moti, da je le dovolj do prihodnje žetve. Problem obstoja dejanske v glavnem le prvo leto.

Ustalenie cen je potrebna

Vkljub delnemu neizogibnemu upoštevanju načela recioniranja se vendar zdi, da je način maksimiranja cen s tehniko splošne blokade in

predinskega maksimiranja nad splošno ravniyo na osnovi stvarnih dokazov, vendarle gospodarsko - primernejši in socialno - pravičnejši kot pa ev. splošni sistem meznega »capljanja« za cenami. Pravo načelo je: začeti pri vzrokih, ne pri posledicah. Le v kolikor vzrokov ni mogoče obvladati, je treba omiliti posledice. Da so v primeru sedanjega draginjskega vala surovinske in blagovne cene bliže draginjskim vzrokom, kot pa mezde, je jasno, čeprav so tudi cene same že posledice daljnih vzrokov. Ta skupni daljni vzrok pa je po vojnem gospodarstvu povzročeno skrčenje proste surovinske in blagovne ponudbe in pa po vojni psihologiji povečano povpraševanje. Gre torej za spremembo v obeh elementih menjalnega mehanizma. Poskušati je torej treba uravnati v rednih tek menjalni mehanizem sam, če pa to ne gre in v kolikor to ne gre, šele prilagoditi mezde novim rezultatom menjalnega mehanizma. Ustalenie cen je pogoj gospodarskega ravnesja. Zato ni treba kar tja v en dan puščati, da cene bežljajo navzgor, mezde pa poskušajo capljati za njimi. Najprej je treba blokirati cene in jih nato pomiriti pač na tisti stopnji, ki bo gospodarsko vzdržna. Kako to storiti, to smo že omenili.

Kdor naj opravlja kočljivo funkcijo nadzorstva nad cenami? Birokratični uradi? Politični činitelji? Neposredni gospodarski zainteresiranci? Ne eni, ne drugi, — vsi. Organizem, ki naj ugotavlja vzroke in dovoljuje dvige nad blokirano raven mora biti korporativno zgrajen, t. j. sestavljen obenem iz zastopnikov proizvajalnih kategorij kot neposrednih interesentov, političnih činiteljev kot braniteljev splošnega dobra in interesov neorganizirane množice konsumentov, uradnikov kot urejevalcev razpravljalnega postopka in izvrševalcev sprejetih sklepov.

Vsako socialno-gospodarsko uravnavanje je kočljivo. Socialno-gospodarsko je povezan sestavni organizem. Uravnavanje na enem koncu izziva uravnavanje na drugem. Še nevarnejše je šariti s parolo »načrtnega« urejanja vseh gospodarskih vprašanj. Zato pa je upoštevanje korporativnega načela, ko gre za tak globok socialno-gospodarski uravnavalni vposeg, kot ga predstavlja organsko oblastveno nadzorstvo nad cenami, edina protitež proti nujnemu zlu etatizma in birokratizacije gospodarskega življenja.

Borze

Dne 6. decembra.

Denar

Ameriški dolar 55.—

Nemška marka 14.30

Devizni promet na zag. borzi je mašal 9.944.095 dinarjev, na belgrajski 5.4 milij. din.

Ljubljana — Uradni tečaj

London 1 funt	172.30—175.50
Pariz 100 frankov	97.40—99.70
Newyork 100 dolarjev	4425.00—4485.00
Zeneva 100 frankov	995.00—1005.00
Amsterdam 100 gold	2348.50—2386.50
Bruselj 100 belg.	730.75—742.75

Ljubljana — Svobodno tržišče

London 1 funt	212.85—216.05
Pariz 100 frankov	120.37—122.67
Newyork 100 dolarjev	5480.00—5520.00
Zeneva 100 frankov	1228.18—1238.18
Amsterdam 100 gold	2900.55—2938.55
Bruselj 100 belg.	902.54—914.54

Ljubljana — Zasebni kliring

Berlin 1 marka	14.20—14.40
--------------------------	-------------

Zagreb — Zasebni kliring

Solun 100 drahem	36.28—36.98
----------------------------	-------------

Belgrad — Zasebni kliring

Solun 100 drahem	35.40—36.10
----------------------------	-------------

Curih. Belgrad 10, Pariz 9.85, London 17.38, Newyork 446.00, Bruselj 73.70, Milan 22.50, Amsterdam 236.75, Berlin 178.50, Stockholm 106.15, Oslo 101.30, Kopenhagen 86.10, Sofija 5.40 pon., Budimpešta 80.00 pon., Atene 3.40 pon., Carigrad 3.50 pon., Bukarešta 3.40 pon., Helsingfors 8.40, BuenosAires 102.5.

Vrednostni papirji

Vojna škoda:

v Ljubljani 435—437

v Zagrebu 436 blago

v Belgradu 430—431.50

Ljubljana. — Drž. papirji: 7% invest. posojilo 97.25—99, agrarji 53—54, vojna škoda promptna 435—437, begl. obveznice 77.50—80, dalmat. agr. 72.50—73.50, 8% Beelr. pos. 94—96.25, 7% Blerovo posojilo 89—90, 7% posojilo Drž. hip. banke 99.100 7% stab. posojilo 92.50—95. — Delnice: Narodna banka 7.200—7.400, Trboveljska 225—235.

Zagreb. Državni papirji: 7% invest. pos. 96 do 98, agr. 52 den., vojna škoda promptna 436 bl., begl. obvez. 79 bl., dalm. agr. 72 bl., 6% šumske obvez. 72 bl., 8% Bler. pos. 93.50 den., 7% Bler. pos. 89—90 (89), 7% stab. pos. 95 bl. — Delnice: NB 7300 den., Priv. agr. banka 202 bl., Trboveljska 235—240, Sladk. tov. Osijek 110—120 (110), Osj. livarna 150 denar.

Belgrad. Državni papirji: 7% invest. pos. 98.50 do 99.50, vojna škoda promptna 430—431.50 (432.50, 432), begl. obvez. 76.50—77.25 (77.25), dalm. agr. 70.50 bl., 4% sev. agr. 50—51 (50.75), 6% šumske obvez. 69.50—71, 8% Bler. pos. 94—94.50 (94), 7% Bler. pos. 88.50—89.25 (89), 7% pos. DHB 99 den. — Delnice: NB 7430 den. (7460).

Zitni trg

Novi Sad. Koruza: bač. stara pariteta Indijia 137—138, ban. stara 134—135, bač. nova par. Indijia 108—109. Tendence mirna. Promet omejen.

Cene živine in kmetijskih pridelkov

Cene živine in kmetijskih pridelkov na sejmu v Kranju dne 4. decembra t. l. Dogon: 55 volov, 30 krav, 10 telet, 3 junci, 1 bik, 110 svinj in 86 prašičev. Prodanih je bilo: 39 volov, 21 krav, 10 telet, 2 junca, 1 bik, 90 svinj in 74 prašičev. Cene naslednje: Voli I. vrste din 6.25, voli II. vrste din 5.75, voli III. vrste din 5, telice I. vrste din 6.25, telice II. vrste din 5.75, telice III. vrste din 5, krave I. vrste din 5.50, krave II. vrste din 5, krave III. vrste din 4.75, teleta I. vrste din 8.50, teleta II. vrste din 7.50, prašiči špeshari 12.25, prašiči pršutarji din 9 do 10.50 za 1 kg žive teže. — Goveje meso I. vrste din 14, goveje meso II. vrste 12, goveje meso III. vrste 10, svinjina din 16 do 18, elanina suha din 24 do 26, svinjska mast din 20 do 22, čisti med din 22 do 24, neoprana volna din 24 do 26, oprana volna din 34 do 36, goveje srove kože din 14 do 15, telečje srove kože din 15, svinjske srove kože din 9.50 za 1 kg. — Pšenica din 250, ječmen din 225, rž din 225, oves din 200, koruza din 180, fižol din 500 do 600, krompir din 500, seno din 125 slama din 75, jabolka I. vrste din 150, II. vrste 400, III. vrste din 250, hruške I. vrste din 600, II. vrste din 500, III. vrste din 400, pšenična moka din 350 do 400, ržena moka din 375 do 400, koruzna moka din 250, koruzni zdrob 375 din, ajdova moka din 375 do 650, za 100 kg. — Drva din 100 do 110 za 1 m³, jaja din 1.50 za 1 komad, mleko din 2 do 2.50 za liter, surovo maslo din 34 do 36 za 1 kg.

Cene živine in kmetijskih pridelkov v Vlnji gori v začetku decembra. Voli I. vrste 5.50—6.50 din, 2. vrste 4.75—5.50, 3. vrste 3.45—4.50 din; krave I. vrste 3—4, 2. vrste 3, 3. vrste 2.50—3 din; telice I. vrste 4—4.50, 2. vrste 3.50—4 din; teleta I. vrste 6—6.50, 2. vrste 5—6 din kilogram žive teže; prašiči špeshari 9—10, pršutarji 8—9 din za kilogram žive teže. — Goveje meso 10, telitina 12—14, svinjina 14—16 din, svinjska mast 16—18 din, neoprana volna 17—20 din, oprana volna 20—24 din, goveje srove kože 12 do 14 din, telečje 13, svinjske 9—12 din za kilogram. — Pšenica 200—225, ječmen 300, rž 180, koruza 150 do 175 din, oves 175, krompir 100—150, fižol 400—500, seno 50, slama 30 din za 100 kg. Drva bukovca 50 do 60 din za kub. meter, mleko 1.50—2 din za liter.

V Dravogradu, dne 2. decembra t. l. Voli I. vrste 5.50 din, voli II. vrste 5 din, voli III. vrste 4 din, telice I. vrste 5 din, telice II. vrste 4.50 din, telice III. vrste 3.50 din, krave I. vrste 4 din, krave II. vrste 3.50 din, krave III. vrste 3 din, teleta I. vrste 7 din, teleta II. vrste 5.50 din, prašiči špeshari 10 din, prašiči pršutarji 8 din za kd žive teže. Goveje meso I. vrste prednji del 10 din, zadnji del 12 din, goveje meso II. vrste prednji del 9 din, zadnji del 11 din, goveje meso III. vrste prednji del 8 din, zadnji del 10 din, svinjina 16 din, slanina 18 din, svinjska mast 20 din, čisti med 20 din, neoprana volna 24 din, oprana volna 30 din, goveje srove kože 12 din, telečje srove kože 12 din, svinjske srove kože 8 din za kg. Pšenica 250 din, ječmen 200 din, rž 225 din, oves 200 din, koruza 200 din, fižol 700 din, krompir 150 din, seno 70 din, slama 50 din, jabolka I. vrste 300 din, II. vrste 250 din, III. vrste 200 din, pšenična moka 400 din, koruzna moka 300 din, ajdova moka 550 din za 100 kg. Drva 70 din za kub. meter, jaja 1.25 za 1 kos, mleko 2.50 din za liter, surovo maslo 28 din za 1 kilogram.

Najveselejši in najzabavnejši film popularnega

filmskega junaka

Mickey Rooney-a

ANDY HARDY
NA DIVJEM ZAPADU

Lewis STONE • Mickey ROONEY
Cecilia PARKER • Fay HOLDEN

Pri tem filmu razdeljujemo nakaznice za
brezplačno fotografiranje s samim Mickey
Rooney-em

KINO SLOGA, tel. 27-30

Danes ob 18., 19. in 21. uri

Nabavite vstopnice v predprodaji!

Trgovina z Anglijo

Ze teden dni se vrše v Belgradu pogajanja med našo državo in Anglijo. Angleško delegacijo vodi g. Fred Nickson, šef premijskega oddela Britanskega sveta za zunanjo trgovino. Pogajanja se bodo nadaljevala še ta teden. Kakor piše belgrajska »Politika«, gre za to, da bi nam Anglija odprla poseben večji blagovni kredit za naše nabave v Angliji in posebej, Gre predvsem za nabavo važnih surovin: bombaža, kavčuka, volne, cina in podobno.

Drugo verzijo pa prinaša »Jugoslovanski kurir«, ki pravi, da je mnenje londonskih merodajnih krogov, da je treba trgovinsko pogodbo iz leta 1936 izpremeniti v znatni meri. Nekateri mislijo, da bi se najbolj obnesli kompenzacijski posli. Medsebojna trgovina naj bi se kontingentirala. Anglija hoče plasirati na našem trgu svoje končne proizvode, dočim hoče pri nas kupovati surovine. Angleži bodo najbrže predložili ukinitve sedanje načina plačevanja v prostih devizah in uvedbo kompenzacijskega sistema.

Sanacija »Feniksa«

Upravi »Jugoslovanskega Feniksa« se je posrečilo dobiti iz inozemstva še zadnje dolarske menice, v katere je nekdanji »Feniks« vložil premijske rezerve jugoslovanskih zavarovalcev. Sedaj je potrebno samo še, da finančni minister določi menicam dolarski tečaj in da se izklidira spor z zavarovalnicami glede njihovega prispevka v višini 25 milijonov in sanacija »Feniksa« bo gotova.

Značilno je, da so začeli razni spekulanti, takoj ko so zvedeli za vrnitev zadnjih dolarskih menic, kupovati od številnih desinteresiranih Feniksovih zavarovalcev police v nadi, da bodo v predstojeti sanaciji »Feniksa« na ta način zaslužili znatne vsote, kot so nedavno profitirali pri podobnih transakcijah s hranilnimi knjižicami. Zato svetujemo vsem »Feniksom« zavarovalcem, da v svojem lastnem interesu police ne prodajajo, temveč da počakajo do končoveljavne sanacije »Feniksa«.

Dodatno k temu obvestilu prinašamo še vest iz Belgrada, da je te dni ministstvo financ izplačalo menico, ki se je glasila na dolarje in ki je svojočasno prispela v portfelj praškega »Feniksa«. Menica se je glasila na 1.3 milij. dolarjev ter je bila izdana v zvezi z zgradbo železniške proge Požarevac—Kučevo. Menico smo plačali v čeških kronah, in sicer v kliringu. Zaradi tega je te dni prišlo do znatnega zmanjšanja našega aktivnega salda v prometu s češkomoravskim protektoratom.

Elektrarna Fala

Lansko leto so dohodki od prodanega toka narasli od 30.8 na 32.5 milij. din, čeprav se je količina prodanega toka zmanjšala od 175.3 na 173.1 milij. kilovatnih ur. To je pripisovati dejstvu, da je splošni konsum električnega toka narastel, zmanjšal pa se je konsum toka Tvornice za dušik v Rušah.

Juarez
(Warner Bros. film)

Paul Muni, Bette Davis
Režija: W. Dieterle

Tragedija cesarja Maksimilijana in prelepa ljubavna drama cesarice Šarlote. Radi izredne dolžine filma predstave ob 18., 19. in 21-15 uri. Zvišane cene

KINO MATICA, telefon 21-24 — Nabavite si vstopnice v predprodaji

K izseljenskemu tednu:

Izseljevanje na jug

Po vojni se je razil pravi veletok slovenskih ljudi po ostalih jugoslovanskih pokrajinah, in ta veletok še vse do danes ni usahnil. Pred vojno se je izlival ta veletok v Trst, Gradec, na Dunaj in v avstrijske ter nemške industrijske centre, po vojni pa na agrarni jug, v deželo bodočnosti, ki je potrebovala delavnih ljudi in organizatorjev, da ji pomagajo do razvoja. Prej gospodarsko zaostali in zgolj agrarni jug si je začel graditi svojo industrijo in prometno organizacijo. Čez noč so rasle iz tal tovarne in industrijske delavnice, nešete nove ceste in železnice so povezale med seboj mesta in dežele, odpirali so rudnike in gradili cela mesta na novo. Za to so potrebovali res ogromno množico organizatorjev inženirjev, strokovnjakov, izvežbanih industrijskih delavcev ter rudarjev, prometnih uradnikov in železniških delavcev. Našli so jih v Sloveniji. Velike množice slovenskih ljudi so se selile s severa na jug in z veseljem prijemale za delo. Ko je bila izvedena centralizacija upravnega aparata v državi, so se preselile na jug nove slovenske množice, kajti jug je postal pravi uradniški paradiž. Slovenske tovarne so ustanovljale na jugu svoje prodajalne, ki so jih vodili po večini Slovenci. Tudi marsikateri obrtnik se je preselil iz Slovenije na jug, ko je zavohal konjunkturo. Vsem tem se je pridružilo še lepo število naših častnikov, ki so bili nameščeni po erbskih in hrvaških garnizijah, ter množica pomorščakov, tako častnikov kakor tudi podčastnikov, strokovnjakov in navadnih mornarjev, ki so našli svoj kruh v vojni in zlasti še v trgovski mornarici. Relativno največ pa je odhajalo in še odhaja na jug slovenskih služkinj.

Računajo, da živi v jugoslovanskih pokrajinah izven Slovenije 50.000—70.000 Slovencev. Dasi ravno se je veletok naših ljudi, ki teče proti jugu, zadnja leta nekoliko zmanjšal, je vendar tudi še danes zelo močan. Že v enem od prejšnjih poglavij smo ugotovili, da se jugovzhodne jugoslovanske pokrajine zlasti v zadnjih letih v pospešenem tempu industrializirajo, zaradi česar še vedno potrebujejo mnogo naših inženirjev in strokovnih delavcev. Tudi naše služkinje se še danes v precejšnjem številu izseljujejo na jug, kajti južnjakinje smatrajo tako službo za nečastno, zato se je branijo, kolikor morejo. Pač pa ima jug že sam več ko dovolj delavcev, uradnikov itd., tako da se slovenskim ljudem ne izplača več iskati takšnih služb na jugu.

Kakor pri sezonskem izseljevanju, moramo tudi pri izseljevanju na jug priznati, da takšno izseljevanje ne predstavlja nobene dokončne in temeljite rešitve iz gospodarskih stisk preobljude Slovenije. Enako kot sezonsko izseljevanje je tudi izseljevanje na jug le začasna rešitev, torej izhod v sili, katerega pa bomo našli lepega dne zaprtega. Mnogo vzrokov govori za to.

Predvsem si moramo biti svesti, da bo postalo naglo naraščanje prebivalstva na jugu kmalu največja ovira slovenskemu izseljevanju na jug. Nagel porast prebivalstva ima namreč za posledico tudi porast števila delovnih moči, obenem pa se z naraščanjem prebivalstva v isti meri zmanjšuje njegov življenjski prostor. Kar se Srbije tiče, sicer se ne moremo govoriti o pretesnem narodnem življenjskem prostoru, toda delovnih moči v industriji in drugod imajo v resnici že zdaj sami dovolj na razpolago, saj prihajajo delavci z juga še celo v Slovenijo iskat službe. Že zdaj lahko s svojimi domačimi delovnimi silami zalagajo vse svoje tovarne in rudnike, vso svojo industrijo, prometno in upravno organizacijo. Slovenskih delavcev sploh ne potrebujejo več. Potrebujejo samo še strokovnjakov in inženirjev, a že po enem desetletju bodo imeli tudi teh dovolj na razpolago, in čisto razumljivo bo, da se jim bodo morali Slovenci umakniti in jim prepustiti svoja mesta. Z decentralizacijo bo tudi konec selitve slovenskega uradništva na jug. Južna industrija bo tudi sama zalagala svoj trg, slovenski prodajalci in posredovalci bodo postali in že zdaj postajajo nepotrební, zaradi česar bodo morali oditi nazaj v Slovenijo. Samo slovenske služkinje bodo nekaj časa še našle obstanek na jugu, toda kdo si upa trditi, da se ne bodo z modernizacijo družabnega življenja in socialnih pojmov ter z uvedbo evropskega življenjskega stila v doglednem času tudi južnjakinje lotile takšnega dela? Ne glede na vse to je treba tudi vedeti, da je le del slovenskih ljudi na jugoslovanskem jugu našel zadovoljivo eksistenco, v glavnem samo uradniki, častniki, trgovci, hotelirji, izvežbani strokovni delavci itd., dočim je bila glavna masa izseljencev, sestojeca predvsem iz delavcev, največkrat grenko razočarana nad novimi življenjskimi prilikami.

Zelo težko življenje imajo na jugu tudi slovenske služkinje. Navadno so slabo plačane in do skrajnih mej izkoriščane. Mnogo deklet podleže tujemu okolju in revščini, kar je potem vzrok ti isti znani srbski sodbi o slovenskih služkinjah, ki je za ogromno večino naših deklet seveda skrajno krivična in žaljiva. Naši dnevniki prinašajo pogosto vesti o samomorih slovenskih deklet v Srbiji.

skih in hrvaških mestih, ali pa zgodbe, ki so še bolj žalostne. Prav slovenski delavci in služkinje pa sestavljajo glavni kader naših izseljencev na jugoslovanskem jugu.

In še na nekaj moramo vedno misliti, kadar govorimo o izseljevanju na jug, namreč na dejstvo, da so naši izseljenci, ki se na jugu ustalijo, za slovenstvo izgubljeni, prav tako kakor so za slovenstvo izgubljeni naši ljudje, ki so se pred svetovno vojno izselili v Gradec, na Dunaj in v druga avstrijska mesta. Vsa ta mesta so ležala v isti državi kot slovensko ozemlje, in vendar nismo mogli preprečiti potujčenja teh naših ljudi. Na ta način smo v nekaj desetletjih izgubili kar 70.000 slovenskih ljudi. Le malo tistih izseljencev se je vrnilo, vsi drugi so utonili v nemstvu. Tretjina današnjih Gradčanov je rojenih v Sloveniji, ali pa se more to dokazati o njihovih starših, ne oziraje se na bolj oddaljene prednike. Enaki

usodi so izpostavljeni slovenski izseljenci na jugu. Odrnile ne bodo te usode niti slovenske šole, četudi bi jim jih dali, kar pa se bo seveda le težko zgodilo. Končno pa se nam tudi ne gre za to, da se bodo potomci slovenskih izseljencev na jugu samo pasivno zavedali svojega slovenstva. Od tega ne bo imel slovenski narod ničesar, ako ne bodo obenem aktivno sodelovali v političnem, gospodarskem in kulturnem življenju Slovenije, kar pa se seveda vsaj pri večini ne bo zgodilo. O tem si nikar ne delajmo iluzij. Proces prilagoditve novemu okolju in odtujitve stari domovini bo napredoval celo še mnogo hitreje, kakor se to dogaja tam, kjer živijo slovenski izseljenci sredi docela tujega elementa, n. pr. v Ameriki ali v Franciji. To je z ozirom na okoliščine čisto naravno in naivno bi bilo, če bi se na to ne ozirali.

Franc Jeza.

Jesenska slika iz Strug na Dolenjskem

Poplava v Strugah dne 16. junija 1939

Kakor je čitateljem »Slovenec« že znano, je letos voda trikrat zaporedoma poplavlila vse struško polje in travnike. Voda je že 22. maja pridrla iz raznih jam, izpod hriba, deloma pa tudi iz Dobrepoli, po nekaterih krajih v nižini pa je kar nastopila. Ta voda je izginila 29. maja. Toda ker je še vedno deževalo, je dne 31. maja voda ponovno prihrumela iz vseh krajev in znova zalila njive in travnike; ta voda je stala do 9. junija in uničila vse, kar je dosegla.

Ljudje, misleči, da bo za letos konec poplav, so krompir, fižol in koruzo ponovno sadili in sejali, semena so seveda morali kupiti in sicer z denarjem, ki ga je dal g. ban dr. Natlačen kot podpora, ko si je nesrečo dne 7. junija na licu mesta ogledal.

Toda ljudje so sejali in sadili, žeti in kopati pa ni bilo kaj, kajti že 13. junija je ves dan zopet deževalo in drugi dan, t. j. 14. junija, je voda znova pridrla iz podzemskih jam in od drugod in naenkrat je bila dolina polna vode, tako, da so se ljudje komaj umaknili iz hiš in spravili živino na varno. Kajti voda je poplavlila dolino v takem obsegu in množini, da tega v tem času ni nihče pričakoval, ker je bilo to samo v jeseni l. 1933., drugače pa take povodnji ni bilo še sto let.

Dvaindvajset stanovanjskih hiš je voda poplavlila, ljudje so morali bežati v višje ležeče kraje in odgnati živino, vse drugo pa so morali pustiti divjemu elementu. Po nekaterih krajih je bila voda 10 do 12 metrov visoko. Ta voda je ostala do 25. junija in pokončala vse prvo in drugo setev in seveda tudi žetev, kajti sejati in saditi je bilo po kresu že prepozno. Voda je torej z malimi izjemami stala skoraj cel mesec ter pokrivala struške njive in travnike; jasno je, da so vse zastline poginile. Da je bila škoda ogromna in za prebivalstvo tudi katastrofalna, je razumljivo in se je poznala predvsem jeseni, ko ni bilo kaj žeti in kopati. Zato so ostale žitnice prazne. In ravno tako tudi kleti, kajti krompirja ni niti enega, prav tako tudi ne zelja in koruze, zato so vse shrambe prazne. Prazni pa so tudi naši žetodci, ker ni hrane ne za ljudi ne za živino. Vsako leto so po naših vaseh vselej cele vrste koruze in so kmetje z njo lahko zredili prašiče, letos pa tega ni. Odbor za pomoč poplavlencem se na vso moč trudi, da bi olajšal težko stanje tem revežem, toda uspeh je bil malenkosten. Žal da se je pokazalo tudi zelo malo razumevanja za naše želje in prošnje za

bedno prebivalstvo, ki z največjo težavo nosi strašno gorje, na naše prošnje je bilo malo odziva.

Pač pa je g. ban osebno izročil odboru lepo podporo, ali kaj pomaga, ko so ljudje zato kupili semena in ga vsadili ali vsejali, nova poplava pa je uničila tudi to. In še vse tisto, kar je ostalo od prejšnjih povodnji. Odbor za pomoč poplavlencem je za te reveže kupil vagon krompirja in ga razdelil po 65 par za kg. Večino najhujše oškodovanih pa ni prišla pol, ker nimajo denarja. Seveda bi bila živila lahko cenejša, pa smo morali od vagona krompirja plačati 1500 din prevoznine. Okrajno načelstvo v Kočevju nam je naklonilo 1900 kg rži za seme in od te rži smo plačali 1200 dinarjev voznine. Koliko ljudi se prevozi brezplačno ali za četrtinsko oz. polovično voznino skozi celo leto, tembolj bi bilo umestno, da se znatno zniža voznina za prevoz živil ubogim poplavlencem.

Pa še kaj več! Odbor je za odpis davkov in ustavitve eksekucij za dobo enega leta prosil na vse kraje. Saj kmetje niso ničesar pridelali, ne zredili prašičev in živine, nimajo s čim plačati, toda kaj se je zgodilo? Davki so še vedno neodpisani

Poplava v Strugah dne 16. junija 1939.

Spomenik kralju Aleksandru I. v Sevnici

Letošnji 1. december so v Sevnici odkrili spomenik pokojnemu kralju Aleksandru. Veliko ljudi se je zbralo ob 11 okoli spomenika. Razne organizacije, zastopstva oblasti, uradov, korporacij. Nadalje šola — sevnška in boštanjska — ter veliko drugih ljudi.

Zupan g. Trupej je najprej pozdravil kraljevega zastopnika polkovnika g. Defarja, nato brežiškega okrajnega načelnika g. dr. Krajčeka, ki je zastopal tudi bansko upravo, in končno zastopnike uradov, oblasti, korporacij in društev. V dolgem govoru se je zahvalil dobrotnikom ter je očrtal življensko pot in delo pokojnega kralja Aleksandra I. Zedinitelja. Po županovem govoru je kraljevi zastopnik odkril spomenik. Po odkritju je spregovoril okrajni načelnik ter je izrazil čestitke v imenu bana in v svojem imenu. Sledilo je polaganje vencev. Veliko jih je bilo in so z njimi obdali vnožje spomenika. Posebno lep venec sta položila fant in dekle v imenu Prosvetnega društva »Slomšek«, Fantovskega odseka in Dekliškega krožka. Nato je sledil mimohod. Vojaška godba, četa vojakov, sokoli, gasilci. Nato čez 50 članov Fant. odseka v krojih. Pred njimi godba iz Radne.

Po končanem mimohodu so se začele množice razhajati. Bilo je slovesno razpoloženje. Bil je to dan utrjevanja domovinske zvestobe.

in pretekli teden so bile dražbe za davke in kmetiško zaščito pri najbolj prizadetih poplavljenih.

Seveda mora tako nerazumevanje zadeti v sree vsakogar, ki pozna položaj nesrečnih ljudi, ki so vsled strašne katastrofe prišli ob vse. Odbor za pomoč poplavlencem se je obrnil na vse strani, naj bi se vendar odpisali davki z dokladami vred za celo leto in počakalo s plačilom anuitet kmetijske zaščite.

Toda vse to je ostal glas vpijočega v puščavi, ker prav te dni je obč. sluga raznašal položnice za plačilo teh obrovov. Priznati je treba, da se je bivši g. narodni poslanec »Rizler« z vsakimi sili potegoval za revne poplavlence, toda žal je le malo uspehov.

Zima je tu in že trka na vrata. Prebivalstva pa se polašča strah in bridka bolest, kaj bo čez zimo, ko že sedaj ni kaj dejati v lonce in ni s čim krmiti živali. Predvsem se smilijo mali otroci, ki jokajo in prosijo kruha, pa ni denarja za potrebni živež. Vagon krompirja, ki ga je razdelil pred kratkim odbor, bo kmalu porabljen. Kaj pa potem? Kaj pa bomo spomlad sadili? Pomoči pa ni od nikoder. Kaj preostala poplavlencem drugega, kot da gredo beračiti in prepuste družine svoji usodi, ker glad in beda že strašno pritiskata.

Gre za življenje mnogih revežev in ti prosijo pomoči. Zato pomagaj, kdor more in mora.

— Pedikura je modernemu človeku neobhodno potrebna — toda, da je uspešna, morate rabiti tudi SANOPED. Glavna zaloga: drogerija Jančigaj, Ljubljana, Krekov trg.

Razdor med prostozidarji

Iz Moskve poročajo, da je nemško-sovjetska zveza med prostozidarji po svetu povzročila dokaj nevolje, ki zavzema vedno ostrejša oblike. Zelo močna skupina neruskih prostozidarjev namreč dolži Moskvo in ji očita, da je s to zvezo izdala mednarodno prostozidarstvo in svobodomiselnost, in grozi, da bodo njeni predstavniki odložili vsa častna mesta v predsedstvu internacionale. Sovjetski brezbožniki pa zahtevajo od svojih tovarišev po inozemstvu, da morajo brezpogojno opustiti vsako kritiko sovjetske zunanje politike; ako bi se obotavljali ugoditi tej zahtevi, jim bo zveza brezbožnikov ukinila vse podpore, ki doslej niso bile skromne.

Vzel je listnico, predejal nekaj bankovcev v pisno in dejal: »To je moja hranilnica. Videl bom mater in domovino!«

Ponoči se je zbudil, ko sta prilomastila tovariša iz gostilne. Včasih so bili vsi trije. Tonetu je šlo skozi dušo: »Žalostno je to življenje; prej se mučiš kot žival, nato vse zapiješ. Drugače mora biti posledje!«

Obrnil se je in zaspal.

»Pismo!« je dejal zjutraj Francoz, ki se je vrnil z dela, in pomolil Tonetu bel ovoj. Jugoslavija, domači pošni pečat — v veselje! Tone je bil takoj ves svez in je z zanimanjem začel brati:

»Mati so zboleli, želijo Te videti, pridi kmalu!«

Pretreslo ga je. Hitro se je oblekel in odšel...

Med sveto mašo je klečal zadaj v cerkvi, glavo globoko sklonjeno v dlaneh, iz katerih so kapale solze. Iz srca je vrelo:

»Bog, ti se sme usmili! Ohrani mi mater! Daj, da jo zrđim! Odpusti mi vse! Daj mi moč, da vzdržim! O, Bog!«

Ali ni to slika našega izseljenstva in naše domovine? Mati hrepeni po sinu, sin po materi, izseljenec po domovini, domovina po izseljencih. Le hrepenita, mati in sin, dokler se spet ne snideta in ne objameta, srečna in vesela na svobodnih domačih tleh. KONEC.

CISTEK

Saturnin:

Domovina - mati

Med tem je bil Tone šel po številnih mostičih preko železniških tirov, po katerih odvažajo premosti v svet, glavne poslopja. Oddal je rudarsko svetilko, se pod prho očelil umazane navlake in se oblekel v navadno delavsko obleko. Pomešal se je med ostale rudarje, ki so čakali plačila. Pri svojem oddelku je kmalu zaslišal svoje ime v francoščini. Danes je občutil, kako mu je to neprijetno. Prej se mu je včasih še dobro zdelo; mislil je, da je postal imenitnejši.

Že je držal v rokah listnico. Ni se zmenil za tovariše, ki so veseli in v gručah odhajali na cesto. Nekateri so ga klicali za seboj, a on jim je le pomahal z roko.

Kaj bi z denarjem? Toliko mu bo ostalo, ko plača, kar je dolžan. Ali naj spravi, ali naj pošlje materi? Malo je to za pošiljanje! A mati ga ni prosila za denar, le to mu je pisala, da ga želi videti, naj pride domov.

Prišel je do gostilne. Dobro mu je bila znana, saj je že mnogo, mnogo denarja pustil v njej. Nekdo mu je nekaj zaklical skozi priprta vrata.

Ali naj gre notri? Samo za trenutek? Ne! Tone je pospešil korake proti svojemu stanovanju. Če gre danes v gostilno, je izgubljen! Nikoli si ne bo mogel prihraniti toliko, da bi kdaj videl domačo vas in mater. Če pa danes začne, bo zdržal! Prišel bo domov, v domačo vas lepo oblečen in z denarjem, s katerim bo pomagal domačiji. Vse bo gledalo za njim. Tudi Anica bo stala za oknom, čez katerega bodo viseli nageljini, rdeči, kranski. Ko je odhajal, je bila še otrok. Ničesar si še nista rekla, le videla sta se rada. Ali še kaj misli nanj? Ona je postala brhko slovensko dekle, a on bi se kmalu izgubil v tej pušni tujini. Kako daleč je bil že zabredel, koliko noči je preživel v razveseljevanju, pijanosti, grehu. Pozabil je na vse, na vero, narodnost, saj skoro ni več vedel, da je Slovenec. Le materina beseda ga je še spominjala na dom. Hotel se je poboljšati, a ni imel moči. Tudi tovariši so ga zapeljevali. Materino pismo ga je ganilo. O, saj je še nekaj dobrega v njem! Ni se popolnoma spozabil, dasi je često pozabil na to, kar je prinesel z doma. Sedaj bo drugače. Živel bo pošteno, nič več ne bo zapeljeval in veselje bo tedaj, ko se bo vrnil domov. Mati čaka sedaj samo nanj, po njem hrepeni, nanj misli. Kako bo srečna ob snidenju. In on, kako bo vesel! Zopet bo doma, vesel in zadovoljen. Pripovedoval ji bo, kako je bilo na tujem, koliko je trpel in garal in kako je hrepenel po domu. Žena in otroci ga bodo verno poslušali, kako je v tujini. Ko bodo otroci odrasli, jim bo dejal:

»Ne hodite od doma, temveč doma pridno in pošteno delajte. Boljša doma skorja črnega kruha, kot v tujini kos belega. Jaz vem, kaj je

tujina, sem jo dovolj izkusil. Najboljše moči boste dali tujcu, on pa vas bo izčrpane pognal domov, zato me poslušajte, otroci moji, in ostani doma!«

Že je dospel do velike rudniške hiše ter odšel v svojo sobo. Šest rudarjev je bilo skupaj z njim na stanovanju. Nemec, dva Francoza in dva Slovenca. Niso se dosti menili drug za drugega, vsak je počel, kar je hotel. Nemec je vedno hodil k svojemu društvu, Francoza sta se zanimala za vse mogoče reči, Slovenci so se pa sešli kvečjemu v gostilni.

Ko je stopil Tone v sobo, je Nemec na postelji ležal nekaj bral, Francoza sta bila na delu, Slovenca pa brčkone v gostilni. Z njima bo imel Tone še veliko dela, preden ju bo navadil, da ga ne bosta silila s seboj in še več, da ju bo odvadil zapravljanja. Pokazati jima bo moral pravo pot, da bodo vsi trije postali pravi prijatelji v veselju in težavah. Lepo bi bilo tako!

Poiskal je v kovčegu Mohorjev koledar. Ves je bil že zaprašen in zvrt. Pet let je že star. Tone ga je prinesel s seboj od doma in ga hranil za spomin. V njem je bilo materino pismo. Splošno, kot največjo dragocenost ga je vzel v roke. Zagledal je trde, okorne črke, ki jih je pisala suha, zdelana roka njegove ljube matere.

Bral je, pazljivo je prebiral besede, zlati nauki so bili v njih. Zakaj se jih ni vedno držal! Veliko bolj srečen bi bil danes. Za naprej pa ga drugače. Tone bo postal drugi Tone, tisti Tone, kot je bil nekdaš doma. Tam na Slovenem.

Droblne novice

Koledar

Četrtek, 7. decembra: Ambrozij, škof in cerkveni učenik; Urban, škof.
Petek, 8. decembra: Brezmadežno spočetje Marije Device.

Novi grobovi

† Pavlinč Otmar. Dne 1. t. m. je umrl po dolgi in težki bolezni v 50. letu starosti g. Pavlinč Otmar, višji carinški inšpektor, bivši maturant pazinske gimnazije, po rodu iz Kastva. Pokojni Pavlinč je bil eden najmarkantnejših pazinskih dijakov in je sodeloval v tedanjih dijaških društvih z vso vsem. Po maturi je stopil v službo pri bivši Giunti (Pokraj, uprava) v Poreču, pa je ob prevratu moral zapustiti svojo ljubljeno Istro. V Jugoslaviji se je takoj javil v službo in kot carinški uradnik služboval v več krajih države, tako kot upravnik na Jesenicah in ponovno v Ljubljani, kjer ga je zatekla prerana smrt. Slovenijo in Slovence je imel rad kot svojo tužno Istro ter si je tukaj tudi izbral svojo življenjsko družico gospo Ivaniko. Povsod, kjer je bil, je bil prijatelj. Pri odprtem grobu se je od pokojnega poslovil g. Pirc Anton, upravnik ljubljanske carinarnice, v imenu urada, uradništva in v imenu centralnega združenja carinskih uradnikov. Pogreb je prisostvoval v imenu fin. ministrstva g. inšpektor A. Knapič, v imenu fin. direktorije g. višji svetnik Lukič Dobrica. Na zadnji poti ga je spremljalo mnogo prijateljev, tovarišev in letranov, ki so se solznih oči poslovili od prerano umrlega ereno dobrega človeka. Pokojnik zapuša razven vdove gospe Ivanke še brata dr. Pija, vsuč. profesorja, in Milana, učitelja, katerim izrekamo naše globoko sožalje. Pok. Otmaru pa želimo, da bi mu bila lahka slovenska zemlja, ki jo je ljubil prav tako kot svojo tužno Istro.

† V Ljubljani je umrl gospod inž. Rudolf Fasan, višji zemljemerec v pokopju. Pogreb bo danes ob 2 popoldne izpred mrtvašnice Zavetišča sv. Jožefa, Vidovdanska cesta 9, na pokopališču sv. Križa. — Pogreb umrle gospe Angele Perpar, vdove po krojaškem mojstru bo danes ob 4 popoldne izpred mrtvašnice v Štepanji vasi na pokopališču istotam.

† V Trbovljah je v starosti 70 let mirno v Gospodu zaspal upokojeni rudar in posestnik gospod Jože Dolanc. Pokopali ga bodo danes ob pol 4 popoldne.

† V Ptujju je umrla gospa Marija Lešnik. Pogreb bo v petek ob pol 3 popoldne na mestno pokopališče.

† Na Javorniku je umrl g. Alojzij Riz-zoli, blaginjak KID v pokopju. Pokopali so ga včeraj na pokopališču na Koroski Beli.

Naj jim eveti večna luč! Zahajočim naše iskreno sožalje!

Osebnosti

— Promocija. Promoviran je bil na na belgradski univerzi za doktorja vsega zdravilstva g. Stane Stergar iz Ljubljane. Čestitamo!

— Na veterinarski fakulteti v Zagrebu je bil diplomiran g. Obal Stefan iz Murske Sobote, agilen član AKD »Danice« v Zagrebu. Iskreno čestitamo!

Nov pogled na našo farmacijo
in na njen socialni in kulturni pomen Vam bodo dali prekrasni novi koledarji (stenski in žepni), ki se bodo kmalu dobivali v naših lekarnah. Prosite Vašega lekarnarja, da Vam rezervira en izvod.

— Modernizirana cesta od Jepce do Kranja in do Naklega bo še pred božičem izročena prometu. Konec novembra je bil že izročen prometu 3 km dolg betoniran odsek državne ceste od Kranja do Naklega, ki ga je poletni zgradil stavbno podjetje Bricej iz Ljubljane. Od Kranja do Jepce pa je moderniziralo ceste podjetje ing. Deked iz Ljubljane, ki je v glavnem dokončalo že vsa dela, čeprav je imelo rok za dovršitev šele oktobra 1990. Cesta je v glavnem urejena povsod razen pri železniškem podvozu pri Zabnici. Tam je šla železniška proga ves čas po provizoriju, med tem ko so odkopavali usek za definitivno železniško progo pod cestnim nadvozom. Konec prejšnjega tedna pa se je že začel železniški promet po definitivni preloženji progi. Železniški provizorij so hitro demontirali in sedaj z vso naglico gradijo cestni nasip, ki ga doslej na tem mestu zaradi železniškega provizorija niso mogli dokončati. Do božiča bo tudi ta konec nasipa zgrajen. Seveda ne bo ta del tlakov, ker se mora najprej temeljito utrditi. Kljub temu pa bo vsa cesta od Jepce do Kranja lahko pred božičem odprta za promet. Na tem delu ceste bodo skotčili le še a nekaterih mestih betonske

trakove, spomladi pa bodo postavili odbijače, postavili mednarodne prometne znake in pokrili sive nasipe z zemljo, katero bodo posejali s travo, tako da bo vsa cesta res lepo padala v pokrajino.

— Tlakovanje državne ceste skozi Slovensko Bistrico. Gradbeni minister dr. M. Krek je odločil, naj se v 20 dnevnom roku razpiše licitacija za tlakovanje ceste skozi Slovensko Bistrico. Za tlakovanje z drobnimi kockami pride v poštev 780 m dolga proga državne ceste. Cesta bo modernizirana v toliko, da bodo izravnani najhujši ovinki. Cestice samo bo tlakovano s kockami v širino 6 m, na vsaki strani pa bo že 75 cm širok betonski pas, tako da bo cesta v celoti imela utrjeno cestnišče v širini 7 in pol metrov. Robnike ob cesti pa, če bo, lahko postavi občina sama na svoje stroške.

— Zborovanje Slovencev podružnice za kranjski in skofješki okraj bo v Kranju v novi ljudski šoli v nedeljo, dne 10. t. m. ob pol desetih. Na sporedu bo predavanje tovariša ravnatelja Pečjaka Rudolfa z naslovom: »Duhovne smernice sodobne vzgoje«.

Boljši ovd
lažje delo in večja
spasobnost v pravilno
pomerjenosti očali
od

Zajec

LJUBLJANA
PASAŽA
NEBOTIČNIKA

— V vseh seznamih letnih sejmov v Sloveniji, v obeh prilikah kakor tudi po koledarjih, je označeno, da je živinski in blagovni sejem v Višnji gori v mesecu decembru vsakega leta v ponedeljek po kvartni nedelji. — Ugotavljamo pa, da je ta termin napacen. Ta sejem ni na ponedeljek po kvartni nedelji, temveč v ponedeljek pred kvartno nedeljo t. j. letos dne 18. decembra 1989.

— Iz Legije koroških borcev. Mestna občina ljubljanska je zgradila na pokopališču pri Sv. Križu v Ljubljani vojaško grobnico v svetovni vojni padlim in umrlim vojakom, koroškimi borci in judenburškimi žrtvam. Blagoslovitev grobnice bo dne 10. decembra 1989 ob 11.30 popoldne. Naprošamo članstvo iz Ljubljane ter bližnje okolice, da se polnoštevilno udeležijo pietetnega akta ter Vas pozivamo, da se zberete dne 10. decembra ob 10.30 pred društvenim lokalom na Cankarjevem nabrežju št. 7, odkoder pojdemo skupno na pokopališče k Sv. Križu. Koroški borci! Pridite polnoštevilno in točno, da se skupno poklonimo spominu naših padlih tovarišev ter spominu vseh padlih vojakov, pokopanih na ljubljanskem pokopališču, s tem pa tudi onih, katerim ni bilo usojeno počivati v domači zemlji. — Glavni odbor Legije koroških borcev.

— Razpisani sta zdravniški mesti OUZD v Marenbergu in Zuzemberku. Rok za vložitve prošnje je do 23. decembra 1989. Obe mesti sta pogodbeni s pravico na pokojnino.

— V Službenem listu kraljevske banke uprave dravske banovine od 6. t. m. je objavljena »Uredba z zakonsko močjo o utrditvah in utrjenih prostorih« dalje »Uredba o spremembah in dopolnitvah zakona o nastanjanju vojske in mornarice.« Naredba o omejitvi prometa z motornimi vozili s pogonom na tekoče gorivo. »Uredba o spremembah čl. 1. uredbе o izdajanju garantnih pisem izjemno od predpisov čl. 88. zak. o drž. računovodstvu.« »Odločba o oprostitvi plinarin od plačevanja carine na premož.« »Podaljšava roka iz čl. 29. in 30. pravilnika o ustanovah človekoljubnega značaja itd.« in »Tolmačenje o obdavčevanju finega etavnega lesa.«

— Prečišča so našli na cesti v Skofljici konec prejšnjega meseca. Prešli so domače pasme, pomladanec in težak 70 kg. Najbrž ga je zgubil kak voznik ali avtomobilist.

— Strašna smrt 55 letne ženske. Na Krajnih Brdih blizu Blance pri Sevnici je živel 55letna Marija Požun. Vse svoje življenje je trpela in prenašala bolezen. Ostala sta ji dva sinova. Ženica je zvečer zakurila železno peč, ki se je najbrž preveč segrela. Žena je zaspala in ni slutila, kakšna nesreča ji preti. Okoli 2 ponoči sta prišla njena sinova mimo njene koče in et opazila ogenj. Obvestila et takoj sosedo in gasilce, ki pa niso mogli požara pogasiti. Gasilci eploh niso mogli stopiti v akcijo, ker je primanjkovalo vode. Ko so ljudje ugasili ogenj, so našli zgorelo truplo nesrečne žene. Pogreb bo v petek dopoldne pri Sv. Kancijanu pri Sevnici.

Vrhovno sodišče delavskega zavarovanja za Slovenijo

Iz sodniških krogov smo prejeli in objavljamo:

V »Slovenec« smo pred dnevi brali dva sestavka o vrhovnem sodišču delavskega zavarovanja za Slovenijo in to v štev. 263 in 265. V prvem je člankar, ki je očitno dober poznavalec naših sodno organizacijskih zakonov, podal pregleden historijat predpisov o vrhovnem sodstvu delavskega zavarovanja. Ugotovil je, da je še vedno v veljavi št. 109 točke 3 letošnjega finančnega zakona, ki se glasi: »Ustanovitev vrhovnega sodišča delavskega zavarovanja, omenjena v §§ 172 in 173 zakona o zavarovanju delavcev se odloga; pristojnost tega sodišča po tem zakonu preide na kasacijsko sodišče na sedežu Osrednjega urada za zavarovanje delavcev, ki je v Zagrebu. V svojih nadaljnjih izvajanjih člankar navaja, da so mero-dajni krogi že napravili potrebne korake, da se člen 109 t. 3 letošnjega finančnega zakona tako spremeni, da se vrhovno sodstvo delavskega zavarovanja decentralizira tako, »da bomo tudi Slovenci imeli v Ljubljani Vrhovno sodišče delavskega zavarovanja. Člankar izraža željo, da se tudi vrhovno sodstvo rudarskega zavarovanja za Slovenijo izroči domačim slovenskim sodnikom.

Druzi sestavek pa je napisal predsednik Vrhovnega sodišča v Ljubljani g. dr. Konda. V njem polemizira s prvim člankarjem in pride do zaključka, da gre v navedenem primeru za dupliciteto pravnih mnenj in da sodna praksa lahko izreče, da je na podlagi najnovejšega zakonodajnega stanja (uredba o prenosu poslov pravosodstva na banovino Hrvatsko) pristojno vrhovno sodišče v Ljubljani tudi za vrhovno sodstvo delavskega zavarovanja. Pri tem pa g. dr. Konda prvega član-

karju, ki je bil nekoliko drugega pravnega mnenja in ki je smatral, da je potrebno, da se spremeni št. 109 t. 3 letošnjega fin. zakona ter ravno tako želi, da nam tudi v stvarih delavskega zavarovanja v zadnji stopnji sodijo naša domača slovenska sodišča, očita, da je bolj Hrvat, kakor Hrvat sam in da slovenskim sodnikom odreka skromne nagrade.

Četudi bi bilo pravno mnenje prvega člankarja zgrešeno, ni v njegovem članku najti razlogov za očitke, ki mu jih je naprtil g. dr. Konda. Toda, da ne bo slovenska javnost napačno informirana, in da o prvem člankarju ne bo mislila tako, kakor se mu čisto neopravičeno očita v drugem članku, moramo ugotoviti, da je bil sprva g. dr. Konda glede vprašanja pristojnosti vrhovnega sodstva delavskega zavarovanja enakega mnenja, kakor prvi člankar. G. dr. Konda je nedavno sam na merodajnih mestih predlagal isto, kar predlaga v svojem članku prvi člankar, namreč, da naj se št. 109 t. 3 letoš. fin. zakona spremeni, da bo mogla vrhovno sodišče v Ljubljani soditi o stvarih delavskega zavarovanja. To in nič drugega je hotel tudi prvi člankar, ki je s svojim člankom samo podprl predlog g. dr. Konde. Če je g. dr. Konda po objavi uredbе o prenosu poslov pravosodstva na banovino Hrvatsko prišel do drugega prepričanja in je v tej uredbi našel tudi prenos pristojnosti sodstva delavskega zavarovanja v Ljubljano, nas to le veseli, ker ne bo treba čakati na predlagano spremembo št. 109 t. 3 letošnjega finančnega zakona. Želimo samo, da bi se tudi posli vrhovnega sodstva rudarskega zavarovanja in vrhovnega invalidskega sodišča za Slovenijo čim prej prenesli v Ljubljano.

— Roparski napad po vzoru mladinskih indijanerie se je zgodil zadnjega novembra popoldne v gozdu med vasjo Catež in Zapotok. Neznani razbojnik, srednje močne postave, po videzu star 20 let, je napadel 77letnega posestnika Šteblaja Franca iz Zapotoka obč. Želimljaj. Ropar je nosil novo črno obleko, nov črn klobuk, okoli vratu je imel kal temno rumene barve, po licu pa je bil namazan s sajam. Posestniku je odvzel denarnico s 143 dinarji in verižico, ki je bila pozlačena, nato pa je pobegnil s kolesom proti Želimljaj.

— Pri zaprtju, motnjah v prebavi, vzemite zjutraj še na prazen želodec en kozarec naravnega »Franz-Josef« grenčice.

Po državi

* Velike množine sardel so se pojavile v Neretvanskem kanalu in pri Sučurju v Dalmaciji. Ker so cene svežim ribam sedaj precej visoke, so ribiči naprosili pomorsko upravo, naj jim dovoli lov na sardele ponoči še v teku tega meseca. Pomorska uprava je njihovi prošnji ustregla in jim dovolila lov na sardele ponoči do 15. decembra.

* Odstavljen predsednik občine. Ban donavske banovine je pretekli mesec suspendiral predsednika občine Tomaševca Stevana Radonjiča zaradi večjega primankljaja v občinski blagajni, ki je nastal zaradi nepravilnega postopanja z vrednostnimi papirji. Radonjič se je proti banovi odredbi pritožil na upravno sodišče, ki pa je banovo odločbo v celoti potrdilo.

* Kravji apetit ni kar tako. Mesar Jovan Doroslovački v Bačkem Petrovem selu je že delj časa opazal, da mu iz skladišča izginjajo večje količine klobas in drugega suhega mesa. Mesar je prijel svojega vajenca, toda ta je odločno zavrnil, da bi on jemal klobase iz skladišča. Nekega dne je vajenec nesel epet polno košaro klobas in salam v skladišče. Gospodar pa ga je pozval še v mescnico in dečko je pustil košaro z mesovino na dvorišču. Ko se je vrnil na dvorišče, je na veliko začudenje opazil, da je košara prazna, poleg košare pa je stala domača krava ter se obilovala. Očitno je bilo, da so ji šle klobase zelo v slast. Tako je bila odkrita tudi skrivnost »tatusa«, ki je obiloval mesarjevo skladišče.

* Celotno noč so iz maščevanja na zverinski način mučili 24letnega moža. Ob cesti, ki pelje od Siska proti Lekeniku stoji hiša peka Edvarda Heršaka. Pri očetu delata tudi njegova sinova Rudolf in Ivan. Zadnje dni je bil v hiši tudi neki sorodnik. Rudolf Heršak je znan iz dogodaka dne 15. junija t. l., ko je bil na cesti ubit mladenič Josip Krznarič. Kot ubijalca et bila aretirana Rudolf in Ivan Heršak, pa sta bila zopet izpuščena. Nedaleč od Heršakove hiše stanuje 24letni mizarški mojster Stefan Laurič. Ker v domači vasi ni dobil dosti dela, je hodil delat v sosednje vasi, njegova žena pa je ta čas ostajala pri svojih starših v Žažini. Tega Lauriča so Heršakovi zasovražili, ker jih je naznanil orožnikom, da kupujejo ukradena kolesa in jih prodajajo naprej. Laurič je naznanil tudi, da Heršakovi sami krajejo kolesa v Sisku. Zato se je Laurič vedno izogibal Heršakovih. Ko se je Laurič preteklo nedeljo zvečer okrog devetih vračal proti domu, je iz zasede skočil proti njemu Rudolf Heršak s kolo in v roki. Takoj nato sta prikočila še etari Edvard Heršak in njegov sorodnik. Kakor dogovorjeni so začeli s kolf udarjati po Lauriču, ki se je zgrudil na tla. Klical je na pomoč, pa njegovih klicev ni nihče slišal. Ko je bil Laurič nezavesten, so ga zavlekli v pekarno Heršaka, kjer so ga zvezali z debelo vrvjo. Nato so ga začeli na vse mogoče načine mučiti. Laurič se je večkrat onesvestil, tedaj so mučitelji prenehali s svojim nečloveškim delom, ko se je pa zopet ovestil, so ga znova mučili. To mučenje je trajalo do štirih zjutraj, ko je stari Heršak poklical ostale v sosednjo sobo, kjer so imeli nekako posvetovanje. Laurič je slišal, da je nekdo predlagal, naj mu položijo obe nogi ter ga nato ponesejo v hrib nad pekarno, kjer bi ga prepuščili nadaljni usodi. To bi se gotovo tudi zgodilo, če ne bi zadnji hip to preprečila kmečka zaščita, ki se je vračala iz sosednje vasi Dužice. Poveljniku zaščite se je čudno zdelo, da Heršakovi delajo tako zgodaj. Ko so pogledali okoli okno, so videli Lauriča zvezanega in nezaveznega ležati na tleh, njegovi mučitelji so se pa poveljovali. Kmečka zaščita je šla v hišo, osvobodila Lauriča, mučitelje pa je aretirala in jih odvedla k orožnikom. Lauriča so prepeljali v bolnišnico. Njegovo stanje je precej nevarno.

* Če kmetica igra »milostivo«, jo lahko dobi po glavi. 50letna Dragica Bamburač iz Vukoševca pri Sisku, ni mogla trpeti svoje enahe Milke, češ, da se obnaša preveč gosposko in noče opravljati kmetijskih del. Milka je bila pred ženitvijo po raznih službah v mestu, kjer se je navadila gosposkega življenja. Seveda ni hotela krmiti svinje, kar je takšno tako raztogotilo, da je z motiko udarila Milko po glavi s tako silo, da ji je počila lobanja. Milko so prepeljali v bolnišnico, tašča pa v zapor.

* Zalosten konec vesele svatbe. V vasi Baščani v bližini Slavonkega Broda je kmet Marko Prudič oženil svojega sina in je povabil na svatbo precej ljudi. Ko je bilo svatbeno veselje na višku, je prišlo do prepira med brati Prudiči in Čosiči. V rokah pihanih kmetov so se zablistali noži in izbruhnili je epopad. Ostali evatje so se v strahu razbežali pretepači pa so se naprej nemoteno obdelavali z noži. Na bojišču et obležala dva brata Čosiča. Ilija in Franjo. Franjo Čosič je bil tako hudo poškodovan, da je kmalu po prevozu v bolnišnico podlegel ranam, Ilija pa je tudi dobil zelo reene poškodbe. Bratje Prudiči, ki so ostali zmagovalci, so dobili le lažje praske. Med pretepom je padlo tudi nekaj strelcov, ki pa niso nikogar zdeli.

* Ali vam smem ponuditi moj dežnik, gospodična? — Hvala, morebiti vidite, gospod, da ga imam sama. — Nič ne de, tega lahko zbijeva.

Ljubljana, 7. decembra

Gledališče

Drami: Četrtek, 7. decembra: »Hudičev učene«. Red Četrtek. — Petek, 8. decembra ob 15: »Emil in detektiv«. Izven. Znižane cene. Ob 20: »George Dandini«. Izven. Znižane cene. — Sobota, 9. decembra: »Tri komedije«. Premiera. Premier-ski abonma. — Nedelja, 10. decembra ob 15: »Neopravičena ura«. Izven. Znižane cene. Ob 20: »Tri komedije«. Izven. Znižane cene.

Opera: Četrtek, 7. decembra: »Boris Godunov«. Red A. Gostovanje Jojipa Križaja. — Petek, 8. decembra ob 15: »Pri belem konjiku«. Izven. Znižane cene; ob 20: »Saba kraljica«. Izven. Znižane cene. Gostovanje J. Gostiča. — Sobota, 9. decembra: »Sv. Anton, vseh zaljubljenih patron«. Izven. Znižane cene. — Nedelja, 10. decembra, ob 15: »Poljub«. Izven. Znižane cene; ob 20: »Gorenjski slavček«. Izven. Znižane cene.

Radio Ljubljana

Četrtek, 7. dec.: 7. Jutranji pozdrav — 7.05 Napovedi, poročila — 7.15 Pisan venček veselih zvokov (plošče) — 12 Pesmice iz naših krajev (plošče) — 12.30 Poročila, objave — 13 Napovedi — 13.02 Šrnel »Stirje fantje« — 14 Poročila — 18 Pester spored Radij. orkestra — 18.40 Slovensčina za Slovence (dr. R. Kolarik) — 19 Napovedi, poročila — 19.20 Nac. ura — 19.40 Objave — 19.50 Deset minut zabave — 20 Samospeli (Ivan Rueh) ob spremljevanju klavirja (prof. P. Sivie) — 20.45 Reproduc. koncert simf. glasbe — 22 Napovedi, poročila — 22.15 V oddih igra Radijski orkester.

Drugi programi

Četrtek, 7. dec.: Belgrad: 20 Humor. 21 Narod. pesmi — Zagreb: 20 Ork. koncert, 20.30 Madrigalisti — Bratislava: 20 Dumas: »Bratje s Korzike«, 21 Simf. koncert — Sofija: 20 Simf. koncert — Beromünster: 20.40 Češka in madžarska glasba — Budimpešta: 19.40 Gledališki prenos, 22.05 Ples, glasba, 22.30 Violončelo — Bukarešta: 20 Filharm. koncert — Stockholm: 20 Ork. in vok. koncert, 22.50 Vojaška godba, 23.35 Kabaret — Trst-Milan: 17.15 Brazilski koncert, 21 Opera: Wilhelm Tell — Rim-Bari: 21 Igra, 22.20 Piano — Florence: 20.50 Moderna glasba — London: 20.30 Igra, 22.15 Lahka glasba — Oslo: 20 Simf. koncert — Reykjavik: 21.40 Instrument. koncert — Sottens: 20.30 Klavir, 21.20 Sonate.

Prireditve in zabave

Ruska Matica priredi v ponedeljek, dne 11. decembra ob 20 v dvorani Francoskega inštituta literarni večer ob priliki 125. letnice rojstva slavnega ruskega pesnika M. Lermontova. Na eporedu: uvodna beseda dr. E. Spektorskega, predavanje dr. N. Preobraženskega in recitacije, ki jih bodo izvajali udeleženci ruskega tečaja pri Ruski Matici in ruska mladina. Vstop prost. Vabljeni so vsi prijatelji ruske književnosti.

Akademski igralska družina igra v nedeljo, dne 10. decembra v franciškanski dvorani veseloigro »Cvrček za pečjo«. Začetek ob 8 zvečer. Dohodki namenjeni v prid zidavi Jegličevega akademskega doma. Cene: sedeži 20, 15, 10, 8, 6, 4 din, stojališča 3 din.

Dekliški krožek prosvetnega društva Trnovo priredi na praznik, 8. decembra ob pol 8, zvečer na čast Brezmadežne proslavo s pestrnim sporedom. Vprizori se igra v 5 dejanjih »Zgubljena Marija«, spisal Janko Mlakar. Predprodaja vstopnic na praznik od 10. do 12. dopoldne v društvenem domu.

Sestanki

F. O. Ljubljana-mesto. Drevi ob 8 bo redni fantovski sestanek s predavanjem v dvorani št. 1 na poti franciškanskega samostana. Pridite vsi in točno!

FO Sv. Peter ima drevi ob 8. redni sestanek s predavanjem »Več manire«. V petek ob 7. je sv. maša s skupnim sv. obhajilom. Po sv. maši sestanek v dvorani. Udeležba za vse člane strogo obvezna.

Cerkveni vestnik

Kongregacija za gospodične pri sv. Jožetu v Ljubljani. Na dan Brezmadežne praznuje glavni praznik kongregacije, obenem obhajajo 50letnico obstoja kongregacije. Zjutraj ob 6 in en četrt je sv. maša, skupno sv. obhajilo in obnovitev posvečenja. Popoldne ob pol 3 slovesen shod. Po shodu kratek sestanek v dvorani.

Rokodelski oder

V nedeljo 10. decembra ob 8 zvečer bo Rokodelski oder uprizoril novo igro »Sestra Anunciata«. Igra je imela v Mariboru, kjer jo je igral ljudski oder, izreden uspeh. Obistvino je bilo z njo zelo zadovoljno, ker je prav aktualna in v najboljšem pomenu besede moderna. Na to zanimivo igro še etdaj opozarjamo in vabimo vse, da si oskrbe vstopnice že v predprodaji v Rokodelskem domu, Komenskega ulica 12.

Mestna zdravniška dežurna služba

Mestno zdravniško dežurno službo bo opravljal v četrtek ob 8 zvečer do sobote do 8 zjutraj mestni višji zdravnik dr. Ahčin Marjan, Korytkova št. 18, telefon št. 36-24. Od sobote do 8 zvečer do ponedeljka do 8 zjutraj pa mestni zdravnik dr. Ciber Fran, Srbska ul. št. 7-I. telefon št. 36-41.

Lekarne

Nočno službo imajo lekarne: mr. Bakardžić, Sv. Jakoba trg 9; mr. Ramor, Miklošičeva cesta 20 in mr. Murmayer, Sv. Petra cesta 78.

Poizvedovanja

Damska zapestna ura je bila najdena. Naslov najditelja v naši upravi.

Anekdota

Izvoliskij, bivši ruski zunanji minister, je bil leta 1907 še ruski poslanik v Kopenhagenu. To poljsko mesto je vedno določeno za tiste, ki so bili potem povlašeni in imenovani drugam za veleposlanike.

Ko je Izvoliskij iz Petrograda zvedel, da se pripravljajo velik ukaz o imenovanju novih veleposlanikov, je posla iz Kopenhagena v Petrograd svojega služabnika, ki je bil zelo spreten in bistar, češ, naj poizve, kam bo Izvoliskij imenovan. Če bo imenovan za veleposlanika v Rim, naj mu takoj brzojavi »makaroni«, če bo pa imenovan za veleposlanika v Berlinu, naj pa brzojavi »zelje«. Sluga je vse bistro poizvedel in ko je ugotovil, da bo njegov gospod imenovan za ruskega zunanjega ministra, mu je brzojavil v Kopenhagen besedo: »kavijar«.

LJUBLJANA

Dijaške kongregacije na praznik Brezmadežne

Dijaške Marijine kongregacije v Ljubljani proslavljajo praznik Brezmadežne takole:

I. Danes 7. decembra zvečer ob 6 bo kot priprava na praznik cerkveni govor in blagoslov, in sicer za dijakke v cerkvi Križevniškega reda (v Križankah), za dijakinje pa v Uršulinski cerkvi.

II. Jutri, na praznik 8. decembra:

1. Zjutraj ob 7 v cerkvi: dijaki, akademiki in starešine v stolnici govor, posvečenje, sv. maša s skupnim sv. obhajilom. Dijakinje, akademikarke in akademsko žensko v uršulinski cerkvi govor, posvečenje, sv. maša s skupnim sv. obhajilom.

2. Dopoldne ob 11 v veliki dvorani Unione — akademija: Anton Foerster: Kraljica angelov. Zbor. — Beseda dijakinj: Izpoved in deklaracija. — Lojze Mav: Takrat, Marija. Zbor. — Govor: dr. Stanko Gogala. — Jože Pogačnik: Davorija Marijinih mladcev. Govorni zbor. — Dr. Franc Kimovec: Pozdravljen, Kraljica. — Jože Zabkar: Nova mladina brezmadežni Zeni. Zbor na pesem s petjem in glasbo. — Povsod Boga. Pojo vsi!

3. Zvečer ob 8 v frančiškanski dvorani: Janko Mlakar: »Magdina žrtev«. Igra iz dijaškega življenja v šestih slikah. — V Unionu prostovoljni prispevki, pri igri običajne cene.

1. Maša za turiste in izletnike bo jutri, na praznik Brezmadežne, in v nedeljo v kapeli Vzajemne zavarovalnice ob 6.20.

1. Zastopniki angleških skavtov v Ljubljani. V torek popoldne so prišli v Ljubljano najvišji predstavniki angleške skavske organizacije. Skupino petih predstavnikov vodita ravnatelj mednarodnega skavskega urada sir John Wilson in načelnik skavtov lord John Shea iz Londona. Oba predstavnika sta bila včeraj dopoldne sprejeta pri banu dr. M. Natlačenju in pri ljubljanskem županu dr. Adleščiču. Popoldne pa so se zastopniki angleških skavtov odpeljali na obisk stega kralja Matjaža v Litijo.

1. Članom SKASI Odbor vabi vse gg. člane, da skupno z dijaštvom praznujejo praznik Brezmadežne. Bolj kakor kdajkoli je zdaj potrebno, da se najdemo, ko začetimo, kako je prijetno, če bratje prebivajo skupaj. Najbolj primerna prilika za to je skupno cerkveno in izven-cerkveno praznovanje 8. decembra. Ljubljanski člane opozarjamo na že razposlana vabila, zunanji člani pa naj se glede sporeda informirajo osebno, oziroma po časopisju. — Odbor.

1. Kat drustvo rokodelskih pomočnikov bo imelo v petek na praznik Marijinega brezmadežnega spočetja v Križanski cerkvi sv. mašo in skupno sv. obhajilo. Pri sv. maši bo pel društveni pevski zbor. Pričetek je ob sedmih zjutraj. Cerkvene slavnosti v proslavo Brezmadežni v Križanski cerkvi naj se zanesljivo udeležijo vsi naši rokodelci, mojstri in pomočniki.

1. Mladina ljubljanskih šol se bo spomnila svojih bratov in sester po svetu v nedeljo 10. decembra na izseljenski akademiji ob pol 11 dopoldne v frančiškanski dvorani. Nagradimo ji trud, ki ga je v to vložila, tako, da se v častnem številu udeležimo njene prireditve! Predprodaja vstopnic (od 2 do 10 din) v pisarni Rafaelove družbe na Tyrševi c. 31/1.

1. Združenje prevoznikov s motornimi vozili sklicuje 8. decembra ob 9 dopoldne v salonu restavracije pri »Sestici«, Tyrševa cesta, širši sestanek. Udeležba vseh članov obvezna.

8. decembra t. l. AKADEMIJA FO in DK Moste

ob 8 zvečer v Ljudskem domu
Vljudno vabi odbor.

1. Oton Zupančič — žrtvam svetovne vojne. Za kostnino na pokopališču pri Sv. Križu v Ljubljani, ki bo z velikimi slovesnostmi blagoslovljena v nedeljo ob pol 12, je častni meščan ljubljanski g. Oton Zupančič na prošnjo mestne občine spisal krasne napise. Zunaj nad vrati bo vklesano:

Na soncu vam postavili smo hram,
da, mrtvi borci, boste bliže nam,
in ti, popotnik, ki odpreš ta vrata,
odkoderkoli si, tu najdeš brata.

Na stebri, ki sredi kostnice sega od tal pa do stropa skozi oba odprta prostora tega svetišča miru, bodo pa vklesani verzi:

Po dolgem hrupu svet nam ves je tih —
mar ni to kratak sen le za oddih
in smemo upati, da res nikdar
iz mira se ne zdramimo za vihar?

1. Prosvetno društvo Trnovo sporoča vsem članom društva in odsekov, da praznuje praznik Brezmadežne dne 8. decembra zjutraj ob 6 s skupno sv. mašo v farni cerkvi trnovski, ob pol 8 bo v društvenem domu skupni sestanek vseh članov članic in naraščaja, na katerem bo imel govor g. duh. vodja Marjan Kremžar. Zvečer ob pol 20, pa prireditelj članice Dekliškega krožka akademijo s pestrim sporedom. Vabimo vse članstvo in prijatelje k polnoštevilni udeležbi. — Odbor.

1. Zimsko perilo, Karničnik, Nebotičnik.

1. Društvo absolutov držav. trgovskih šol v Ljubljani sporoča svojemu članstvu, da je moralo za 8. t. m. najavljeno ekskurzijo iz tehničnih razlogov preložiti na nedeljo 10. t. m. Odhod ob istem času kot javljeno toda samo ob lepem vremenu.

1. Trgovine na sloto nedeljo 17. decembra t. l. Združenje trgovcev v Ljubljani sporoča: Zlata nedelja je uvedena zaradi tega, da imajo konzumenti priložnost, da nakupijo blago v nedeljo pred božičnimi prazniki. S tem se omogoča nakup blaga za praznike onim, ki so med tednom službeno zadržani. To nedeljo, 24. t. m., prštevanje vsi že k božičnim praznikom. Zato je združenje trgovcev, upoštevajoč željo trgovskih nameštencev, sklenilo, da bodo trgovine v nedeljo, dne 24. decembra, ves dan zaprte, zato pa bodo dne 17. decembra ves dan odprte. Kupujejo občinstvo vljudno naprošamo, da blagoviti gornje razloge upoštevati ter si nakupe oskrbeti pred 24. decembrom. Vsaka druga razlaga, zakaj bodo trgovine 24. t. m. zaprte, kakor je bilo omenjeno v nekaterih dnevnikih, je popolnoma brez podlage. — Uprava.

Kavarna Tabor danes vso noč odprta Turk Vlado

1. Ljubitelji starih majolik, starinskega orožja, starinskega pohištva in drugega opozarjamo na prostovoljno razprodajo, ki bo prirejena dne 17. v Gradišču št. 1 v drugem nadstropju. Vsi predmeti so last rodbine Wurzbach, ki opušta obširno gospodinjstvo v Ljubljani. Kakor čujemo, bo tudi Narodni muzej nastopil kot kupec za večje število redkosti, za katere bi bilo škoda, če se ne bi ohranile v našem Narodnem muzeju. V dnevi od 7. do 10. decembra bo razprodaja od 10 do 12 dopoldne in od 3 do 6 popoldne. Za prodajo iz proste roke veljajo cene, vpisane v obsežnem tiskanem seznamu, ki ima nad 800 števil. 11. decembra pa bo od 9—12 dopoldne in od 3—6 popoldne javna dražba, pri kateri bo izključena cena le polovico v seznamu označene cene. Posebno lepa je zbirka starinskega orožja, prav tako pa so odlične krasne majolike. Seveda so na razprodaji tudi predmeti iz navadnega gospodinjstva in tudi različne oprave.

1. Silno deževje v noči od torka na sredo in v sredo dopoldne je povzročilo, da je Ljubljana močno narasla in na Barju na najnižjih mestih

tudi prestopila bregove. Močno se je Ljubljana razlila zlasti na Bevkah. Škode ni mogla napraviti nobene posebne. Pač pa so nekateri njeni pritoki, zlasti Gradaščica, hudo narasli. Na odsek, kjer imajo bolj hudourniški značaj, so te vode tudi napravile več škode. Odnese so precejšnjo množino drv, ki jih je Ljubljana že dan nesla po strugi v Ljubljani. Ker je popoldne deževje ponehalo, se je naraščanje voda ustavilo. Ni pa izključeno, da dobimo večjo povodenj, če bo dež, ki je na večer zopet začel, trajal delj časa. Prav verjetno je tudi, da se bo hladni dež začel spreminjati v sneg, kar je tudi Herschel napovedal v svoji stoletni pratiki.

— Vsi, ki mnogo jedo in stalno sede in trpe zaradi tega prav pogosto na trdi stolici, naj pijejo vsak dan čašo naravnega »Franz-Josef« grenke vode, ki se mora poprej segreti. Davno preizkušena in priznana »Franz-Josef« voda se odlikuje po svojem sigurnem učinku in prijetni porabi.

Reg. po min. soc. pol. in n. zdr. S-br. 15.485. 25. V. 35.

1. Zale še niti dograjene niso, pa že kradejo. Tako je bila te dni ukradena s še ne dograjene kapelice 2 metra dolga bakrena odtočna cev, vredna 250 din. Videti je, da je staro železo, še bolj pa druge kovine hudo poskočilo v ceni, kar je glede na razmere razumljivo.

1. Številne tatvine perila in plašev v sedanjem času niso nič čudnega. So pa ljudje sami krivi, ker premalo pazijo. Policija je dobila tudi precej prijav o tatvinah denarja, ki so ga uzmoknili iz plašev in oblek.

1. Deset koles je bilo ukradenih v Ljubljani v zadnjih dnevih, tako kažejo prijave, ki jih je prejela policija te dni. Med temi je bilo osem moških koles in dve ženski kolesi v skupni vrednosti 9700 dinarjev.

1. Aretiran »prodajalec preprog«. Te dni sta dva Bosanca na prevejen način pridobila nekega gostilničarja z Vidovdanske ceste, da jima je dal v prodajo 1500 din vredno preprogo. Pa sta jo lepo zastavila za 1000 din pri nekem znanecu in jo mislila z denarjem popihati. Pa je policija že prišla enega, drugi pa je po vsem videzu rajši ušel iz Ljubljane.

Celjske novice

c Celjska mladina bo z vso ljubeznijo proslavila praznik Brezmadežne. Danes bo od 2 dalje v župni cerkvi sv. Danijela spovedovanje mladine. Jutri ob 6 zjutraj bo v Marijini cerkvi sv. maša in skupno obhajilo celjske mladine. Pri sv. maši bo pel zbor Celjskega zvonca. Popoldne ob 4 bo v Ljudski posojilnici svečana proslava. Nastopi dijaški tamburaški zbor, govor kongreganista-osmošolca »Marija-Kraljica miru« in nato uprizore dijak s sodelovanjem Dekliške kongregacije svetopisemski misterij »Vrata«.

c Na praznik Brezmadežne bo ob pol 8 v kapucinski cerkvi sprejem frančiškovihi križarjev. Prijatelji mladine vabljani!

c Umetniška razstava v Celju. V mali dvorani Celjskega doma bodo razstavljali od 10. do 20. t. m. svoja slikarska dela Didek Zoran, Klemenčič Dore in Stupica Gabriel. Opozarjamo občinstvo na to razstavo.

c Miklavžovo obdarovanje otrok. Društvo za revne otroke v Gaberju je priredilo Miklavžovo obdarovanje v nedeljo popoldne v šolski telodavnici drž. II. deške ljudske šole. Miklavž je obdaroval najprej pridne otroke šolskega vrta, učence vseh šol in nato še odrasle. Pred prihodom sv. Miklavža so malčki otroškega vrta prav priščno in lepo nastopili z raznimi deklaracijami. Po tem nastupu pa je prišel Miklavž z angelji ter pričel z obdarovanjem. Vseh skupaj je bilo obdarovanih okrog 260. Obdarovanci so bili nad vse veseli in so se iskreno razveselili tudi najmanjšega daru. S to akcijo je društvo priredilo otrokom in staršem zelo veliko veselja, zato gre društvu vsa zahvala za ves trud, ki ga je položilo v to delo, predvsem pa g. predsedniku Dragu Gamsu, poštnemu inšpektorju, in gđ. Mariji Poglajen. Tudi Državna krajevna zaščita dece in mladine v Celju je priredila, kakor vsako leto, tudi letos Miklavžovo obdarovanje. V ta namen je poklonila 15.000 din, s čimer so se kupili čevlji za vse 4 tukajšnje ljudske šole. Nastopil je Miklavž in s primernim govorom bodril mladino k pridnosti in lepemu vedenju. Miklavža, starše in otroke je v dolgem, prav lepem govoru pozdravil okrajni nadzornik g. Riko Pestevšek. Državna krajevna zaščita dece in mladine je s tem obdarovanjem napravila veliko humanitarno delo, za katero so ji starši in otroci hvaležni.

c Krajne Franc. Na svojem posestvu na Polulah pri Celju je v torek umrl 73letni posestnik in učitelj g. Krajne Franc. Pokojni je prišel v Celje l. 1895. na okoliško ljudsko šolo. Od leta 1897. do 1927. je bil tudi tajnik krajevnega šolskega odbora. Zelo se je trudil, da bi Slovenci dobili novo šolo, toda brezuspešno do l. 1922. ko je krajevni šolski odbor kupil svet od Svetozarja Pavnoviča, na katerem stoji sedaj šola. Pokojnik je tudi poučeval telodavci od leta 1896. do 1914 na bivši slovenski gimnaziji in se ga bodo s hvaležnostjo spominjali kot izbornega učitelja številni njegovi učenci. Celjani in vsi, ki so pokojnika poznali, ga bodo ohranili v najlepšem spominu. Naj mu sveti večna luč! Pogreb bo danes ob pol 3 iz hiše žalosti na Polulah na okoliško pokopališče.

c Turnšek Jožef. V Kaplji vasi pri St. Pavlu pri Prebeldu je umrl znani posestnik in gasilski delavec Jožef Turnšek. Pokojnik je bil 25 let predsednik Prostovoljne gasilske čete v Kaplji vasi in delj časa tudi odbornik celjske gasilske župe, ki ga je zaradi njegovega požrtvovalnega dela imenovala za svojega častnega člana. K počitku ga bodo položili danes ob 10 dopoldne na farnem pokopališču v St. Pavlu pri Prebeldu. Gasilska četa Kaplja vas prosi vse čete celjske gasilske župe, da se pogreba svojega dobrega tovariša po svojih zastopnikih polnoštevilno udeležijo. Pogreb bo iz hiše žalosti v Kaplji vasi št. 39. Naj v miru počiva!

c »Prodana nevesta« na celjskem odru. Mariborsko narodno gledališče bo uprizorilo v sre-

do, 13. dec. v celjskem mestnem gledališču komično opero v treh dejanjih »Prodana nevesta«. Prireditelj je za abonma. Za opero vlada v Celju zelo veliko zanimanje in so že skoraj vse stopnice razprodane.

c Mezdno gibanje se je ponovno pričelo med čevljarstvi pomočniki v Celju. Pomočniki zahtevajo izboljšanje svojega položaja.

c V Gregorčičevi ulici v Celju je umrl 81letni trgovski potnik Senica Ivan. — V bolnišnici pa je umrl 34letni posestnikov sin Stih Franc. Naj jima sveti večna luč!

c Licenciranje žrebcev za l. 1939. V smislu razpisa kr. banske uprave v Ljubljani bo dne 19. decembra ob 9 dopoldne licenciranje žrebcev za območje mestnega poglavarstva v Celju, okrajje Celje, Laško in Šmarje pri Jelšah. Licenciranje bo na dvorišču hotela »Posta« v Celju. Lastniki žrebcev se vabijo, da pripelejo žrebce iz mestnega področja k licencovalni komisiji.

c Lastniki motornih vozil se pozivajo, da takoj dvignejo pri predstojništvu mestne policije soba št. 42 prijave o potrošnji bencina.

c Vlomilec na sledu. Pred kratkim smo poročali, da je bilo izvršenih zaporedoma več vlomov v celjski okolici, največ na Hribu sv. Jožefa. Policiji se je sedaj posrečilo, da so prišli tatovom na sled. V koreninah nekega grmovja ob potoku Ložnica pri Zalcu so našli skrita dva plašča, eden last g. Plahutnika in drugi last g. Zupančiča. Plašč g. Plahutnika, vreden 1500 din, je že poprej skušal v Zalcu prodati in ga je tudi prodal, na zahtevo kupca pa ga je moral pozneje sprejeti nazaj.

c Ure je poneveril in pobegnil. 48letni urarski pomočnik Rudolf K. je poneveril več ur, katere so mu ljudje dali v popravilo, jih prodal in z denarjem pobegnil v Nemčijo. Nekatere ure je policija že našla in jih bo izročila lastnikom.

c Z motiko je ubil 73letnega starčka. Pri Sv. Petru na Medvedjem selu sta se sprla v hlevu 73letni posestnik Tramsak in njegov sosed Drogz Jurij. Sosed je v jezi pograbil motiko in z njo udaril Tramsaka po glavi s tako silo, da mu je prebil lobanjo. Tramsaka so pripeleli v celjsko bolnišnico, kjer pa je podlegel poškodbam. Danes popoldne bo obdukcija njegovega trupla. Drogza so orožniki aretirali.

Uboj v Mozirju

Celje, 6. decembra. Danes zjutraj je našel delavec Vajd Ivan za gostilno Skrubaj v Mozirju 38letnega Babina Franca, ki je ležal okrvavljen na tleh. Babin je bil mrtev. Pozno v noč so bili v kuhinji te gostilne fantje in so pili. Babin je prišel precej vinjen in je hotel na vsak način v gostilno. Ker je tako razbil, so mu odprli vrata, da je vstopil in prišel med fante. Bil pa je tako vinjen in siten, da je začel groziti gostilničarki. Zaradi tega so ga vrgli iz gostilne. Babin je še vedno kričal in zmerjal, kar je razjezilo brata Solarja Franca in Ivana, da sta mu s lato prizdejala udarce po glavi. Solarjeva so orožniki aretirali.

Studencie

Higijenska razstava. V dolžnost si štejemo napisati sledeče vrstice: Kakor poprej je mnogih drugih župnijah, je ob sklepu letošnjega dela priredil ljubljanski higijenski zavod pri nas v šoli razstavo slik in drugih predmetov. Dve zaščitni setri sta pojaenjevali te slike, da bi otroci in odrasle se obvarovali najbolj razširjenih bolezni. Vsa tedna sta obiskovali bolnike, mlade matere in dojenčke, vsek večer pa s ektopikom prikazovali in pojasnjevali škodljivost alkoholizma ter nevarnost nalezljivih bolezni in pomej zoper njo. — Lekarna zahvala za vse to. Posebej pa še »Društvo prijateljev Slovenskih gorice« za vse darove za ubogo dojenčke in otroke.

Helsinki, glavno mesto Finske. Pred vrati in okni v pritličju so nastavljene vreče peska, da bi ob sračnih napadih omiljevale učinkovanje bomb

Mariborske novice Praznik Brezmadežne 8. decembra

A. Obnova duha. Četrtek, 7. decembra ob 18 v cerkvi sv. Alojzija: Večerna pobožnost, govor, Adoratio Sanctissimi, priložnost za sv. spoved. — Petek, 8. decembra: ob pol 7 v cerkvi sv. Alojzija sv. maša in skupno sv. obhajilo.

B. Zborovanja dijaških kongregacij ob 10 v dvorani Zadrudne gosp. banke.

C. Akademija ob 17 v dvorani Zadr. gospodar-ske banke.

Sporod: 1. Morski zvezdi. Pesem mornarjev, dr. Fr. Kimovec. Zbor dij. kongregacij. — 2. O kresu, P. Jereb. Dij. moški zbor. — 3. Pozdrav, govor. — 4. Pečevka pomladanska, A. Jaklič. Dij. m. zbor. — 5. Kriki mladih dni, zborna dekl. Dij. kongreg. I. odd. — 6. Narodna pesem, glasbeni tercet. — 7. Poklonitev Brezmadežni. Dijakinje kongr. I. odd. — 8. Staroslovenska sv. maša, Bogosl. zbor: a) Prva antifona, b) V. Novak: Veličaj duša moja. — 9. Igrokaz: Bar smrti, Manes Kedow. Tragikomična vizija sedanosti.

Začetek točno ob 17, konec ob 19. — Vstopnina: I. incl. VII. po 10 din, VIII.—XIV. 8 din, ostale vrste 7 din. Stojčica 2 din

Iskreno vabimo k celotni prireditvi vse, ki se zanimajo za delo kongregacijske mladine.

* m Sestanek JRZ za peti okraj bo danes v četrtrek ob 8 zvečer v gostilni Vollgruber na Frankopanovi cesti.

m SSK Maraton. Šahovska sekcija prične s svojimi rednimi sestanki vsak četrtek ob 19 v avojih prostorih v Sodni ulici 9-I. Vabijo se vse stari in novi člani, ki se hočejo udeležiti te kraljevske igre, v najobilnejšem številu.

m Vlom. Ponoči od torka na sredo je v Scherbaumovi pekarni na Glavnem trgu vlomil doselej neznan vlomilec. V pekarno je prišel s ponarejenimi ključi ter odnesel 300 din gotovine.

m Parkelj podri kolesarko. Nenavadna nezgoda se je pripetila Julijani Ogrinc, ko se je peljala v torek zvečer iz Maribora v Radvanje. Parkelj jo je podrl in ji je povzročil hude poškodbe. Parklja je policija prišla. Trdil je, da jo je hotel samo nekoliko prestrašiti.

Litija

Na praznik Brezmadežne ob 3. uri popoldne priredita FO in DK v Litiji, v dvorani Ljudskega doma akademijo s pestrim sporedom. Vse naše prijatelje vabimo, da v čimvečjem številu posetijo to prireditev. Vstopnina je po 2 in 4 din.

Iz Julijske Krajine

Osebnost. G. Ludvik Nanut, naš rojak iz Kanala, je bil na vseučilišču v Padovi promoviran za doktorja prava. Čestitamo!

Smrt slovenskega staveca. V Gorici je umrl g. Jako Jamšek, najstarejši slovenski stavec v Juljski krajini. Delati je pričel že pred svetovno vojno v znani »Goriški tiskarni« v Gorici. Ko je dobila ta tiskarna prvi linotip v deželi, je postal Jamšek prvi naš linotipist. Med vojno je delal v tiskarni »Edinost« v Trstu. Pozneje se je zopet vrnil v Gorico in je bil najprej zaposlen v Narodni tiskarni, nato pa v Katoliški tiskarni. Ko je morala slednja leta 1932 ustaviti svoje obratovanje, ker ni dobila obrtnega dovoljenja, je bil tudi Jamšek na cesti. V svojo še večjo nesrečo je začel pa še bolehati. Bil je priznan in izvežban linotipist, po značaju pošten in skromen mož. Življenje mu kljub temu ni bilo posejano s cvetkami. Naj se po vseh bridkostih odpodje v Bogu! Ohranili ga bomo v lepem spominu!

Dva nova občinska komisarja. Občini Čepovan in Sv. Križ na Vipavskem sta dobili nova občinska načelnika. Goriški prefekt je imenoval za prefekturnega občinskega komisarja v Čepovanu fašista Ferdinanda Bordignona, v Sv. Križu pa fašista Stefana Petrisa.

Levpa. Pred kratkim smo poročali o hudi smrtni nesreči, ki se je pripetila v Soški dolini pri Dolgi nivi nad Solkanom in katere žrtev je postal 25letni Stanko Ipavec od Škodnikov v naši fari. Naj popravimo par netočnosti, ki so bile v dopisu in naj dodamo še par zanimivosti. Ponesrečen Stanko se ni peljal na dopust, temveč se je vračal iz Kanala, kjer se je mudil po nujnih opravkih, v Gradiško, kjer je služboval kot rezervist pri bersaljerjih. Iz Kanala se je odpeljal okrog 9 zvečer, ker je moral biti do polnoči v Gradiški. Kako se je prav zgodila nesreča, še ni ugotovljeno. Zalostna resnica je samo, da so ga drugo jutro našli mrtvega na cesti. Pokojni je bil vzoren fant, cerkven pevec, prider in varčen delavec, pa vedno vesel. Njegova smrt je pretresla vso župnijo, ki sočustvuje z ubogo družino, ki je v zadnjih štirih letih izgubila po nesreči dva sinova in dva nečaka. Grez tremi leti se je smrtno ponesrečil z granato en sin, ki je bil cerkveni organist, in en nečak, ki je bil tudi ubit, Stanko pa je bil takrat ranjen. Nekaj prej se je pa ponesrečil drugi nečak z vrelo vodo in za posledicami umrl.

Danes nastopi in poje prvič v filmu sijajni tenorist, član milanske Scale, kraljevske rimske in pariške Velike opere. — Glasbena dela, ki jih poje slovit velike v filmu so: Puccini (vloga Rudolfa iz opere »Boheme«) Verdi, Leoncavallo, Bizet in Valente. — Pri snemanju filma je sodeloval orkester rimske radopostanje in zbor kraljevske opere.

GIUSEPPE LUGO
v prekrasnem in zabavnem
pevskem filmu
Kino Union Telefon št. 22-21

Predstave ob 16., 19. in 21. uri. Emona film Ljubljana

Pesem vetru

KULTURNI OBZORNIK

Försterjev »Gorenjski slavček«

Iz prvotne skromne lirčne operete »Gorenjskega slavčka« je skladatelj Förster sam pozneje napravil preprosto lirčno-komično opero. Z manj skromnimi pretenzijami se je pred dvema letoma lotil tega Försterjevega dela g. M. Polič, ki je popolnoma spremenil libreto, opero v celoti preinstrumentiral in silno razširil z mnogimi lastnimi domisleki, hoteč iz nje napraviti nekako narodno opero velikega formata. Četudi sprito tako predelava pustimo ob strani razne upravičene očitke, n. pr. pomankanje smisla za slog ali vsaj za pieteto do avtorja, se nehoti vprašamo po upravičenosti takega dela. Pri tem se nam je zdela predelava Poliča, ki je hotel morda v dobri veri koristiti Försterjevemu delu, v bistvu zgrešena. Niti bučna instrumentacija, niti razpeta krila francoskega orla, niti vrnjena budnica »Mirija vstanil« niso mogle nadomestiti prisrčne domačnosti, ki so jo pregnale iz Försterjevega »Slavčka«. A kar je glavno, notranje dimenzije glasbe in libreta so preskromne, da bi se mogel razširiti zunanji okvir brez škode za delo samo.

Da pa ima Försterjev »Slavček« v svoji skromni originalni obliki (nekoliko predelani in instrumentirani od prof. Jeraja), ki jo je prevlekla že patina več desetletij, veliko ljube, prisrčne lepote, ki je ravno tako priljubila občinstvu to delo, nam je znova pokazala letošnjo uprizoritev v opernem gledališču. Četudi spevi v tej operi nimajo običajnega formata opernih arij, so vendar privlačni v svoji preprostosti; skladatelj je izredno muzikalna in večja roka pa se kaže posebno v zborih, kakor tudi v kvintetu drugega in oktetu tretjega dejanja. Ker »Slavček« tako v mnogih ozirih, tudi po skromni vlogi orkestra, ni razvito operno delo, zato tudi enostavno vpletene narodne in ponarodele pesmi ne motijo njegove formalne enotnosti, ampak le prispevajo k toplemu občutju domačnosti, ki veje iz celotnega dela. Za ponovno uprizoritev »Slavčka« v prvotni obliki (ime g. Poliča je menda le po pomoti za-

šlo na naslovno stran »Gledališkega lista«) smo vodstvu opernega gledališča prav hvaležni.

Ob lični inscenaciji ing. Franza, z blejskim jezerom in planinami v ozadju, ob strani z domačo gorenjsko hišo, je potekalo dejanje od začetka do konca polno neprisliljene živahnosti, kar ni majhna zasluga režije g. Zupana; saj »Slavček« je topot v celoti napravil prav lep in učinkovit vtis. Posebno je režiser znal vsako bolj mrtvo sceno poživiti z burkami štruklja in Rajdeljina, ki so sem in tja celo odvrčale pozornost od spevov glavnih oseb. Pri tem mu je v izredni meri pomagal v vlogi Rajdeljina g. M. Sanein, ki je v nekaterih scenah s svojo spretno igro postal prav središče pozornosti občinstva in ki se je tudi pevsko lepo uveljavil.

Ribičeva je vlogo Minke lepo podala, vendar bi bila v tej vlogi morda bolj prepričevalna mlajša pevka. Franc kot Franjo je pokazal smisel za kultivirano pevsko oblikovanje, združeno z učinkovito prodornostjo njegovega glasu. Anžlovar je napravil prav simpatičen vtis s svojo igralski lepo odmerjeno karakterizacijo Chansoneta, le v pevskem pogledu bo moral premostiti še mnogo težkoč, ki mu zaenkrat ovirajo glas, da se ne more sprostiti. Podobno so tudi prikupno pojavo Barbičeve kot Ninon zasenčili pevski nedostatki.

Lepo so tudi pevsko rešili svoje vloge Spanova kot vdova Majda, Dolničar kot Lovro in Orel kot krčmar. Izredno lep uspeh pa je dosegel v »Slavčku« operni zbor, ki je žel odprti sceni navdušeno priznanje, kar se je do sedaj na našem odru le redkokdaj zgodilo. G. Simoniti je dosegel pri zboru v kratkem času visoko stopnjo muzikalnega prednašanja in zvočnega ravnesja, na kar se svoj čas ni polagala velika pažnja; že v tej operi se je pokazalo, koliko lahko zbor pripomore k celotnemu uspehu, saj večkrat pomaga nekako zakriti nedostatke posameznih solistov.

Glasbeni del je vestno naštudiral in večje vodil dirigent g. Neffat. Mimogrede naj še omenim, da se opernemu orkestru površnost, s katero je odigral uverturo, najsi ima ta tudi na videz obliko poturija, ne more šteti v čast. dr. W.

Dr. Branko Šenoa — umrl

5. decembra je umrl v Zagrebu bivši upravnik zagrebskega Narodnega gledališča ter znani slikar in grafik in bivši ravnatelj slikarske akademije dr. Branko Šenoa, sin velikega hrvatskega pisatelja Avgusta Šenoe. Rodil se je 7. septembra 1879 v Zagrebu, kjer je končal srednjo šolo in tudi pravo. Obenem s pravom pa je študiral tudi slikanje pri Otonu Ivekoviću. Prvo razstavo je priredil leta 1900 obenem z učiteljem Ivekovićem ter znanim slikarjem Medovićem. Po končanih pravnih studi- jah je končal tudi umetnostno zgodovino na univerzi ter položil doktorat iz te discipline na filozofski fakulteti z disertacijo: »Ivan Zagrebčanin in njegov »ein Jerolim««. Leta 1907 je postal profesor na novo osnovani šoli za umetnost in umetniško obrt v Zagrebu, dve leti je bil scenograf Narodnega gledališča, a od leta 1913 do 1920 je bil pri poverjeništvu za ohrano umetniških in zgodovinskih spomenikov pri deželni vladi. Leta 1921 je bil imenovan za ravnatelja Umetniške akademije v Zagrebu, kjer je ostal deset let, dokler ni bil imenovan za intendanta zagrebskega Narodnega gledališča, s katerega mesta je lani odstopil.

Dr. Branko Šenoa je že v svoji očetovi hiši ob očetu, najslavnejšemu hrvatskemu pisatelju, dobil evropsko vzgojo. Mnogo se je bavil s pravnimi, umetnostno zgodovinskimi studi- jami ter tudi slikal, zlasti grafična dela. Razstavljal je v vseh evropskih centrih, ter je njegovo solidno znanje bilo cenjeno. V privatnem življenju je bil zelo skromen, toda slovel je kot človek velikega srca in kulture tudi v javnem življenju. Z njim je hrvatski narod izgubil velikega kulturnega delavca. Vsi hrvatski časopisi se spominjajo njegovega dela, tudi »Hrvatski dnevnik«, po katerem prevzemamo te vrstice v »epin družine, ki je bila do Slovencev vedno v prijateljskem razmerju.

Letošnje Mohorjeve knjige. Izšlo so že letošnje Mohorjeve knjige, ki redno prihajajo v decembru, tako da jih imajo za božič že v vseh slovenskih hišah. Za danes jih samo naznanjamo, kajti k vsaki od njih se bomo še posebej povrnili in jo predstavili po vsebini in vrednosti našemu občinstvu. Med rednim knjigami naj imenujemo prvo Koledar za prostopno leto 1940. Za Večernice št. 92 je napisal novo povest najdelavnejši naš pisatelj France Bevk pod naslovom Pravica do življenja. Ravnatelj dr. Josip Mal je končal veliko Zgodovino slovenskega naroda, ki jo je že pred vojno začel pisati dr. Gruden. S tem je ta zlata knjiga slovenske zgodovine v celoti pred nami ter moremo sedaj opozoriti samo na vse tiste, ki nimajo vseh zvezkov, naj si nabavijo čim prej dopolnilne sešitke, dokler so še v zalogi. Med rednimi knjigami je izšlo tudi nadaljevanje Življenja

svetnikov, ki se bo še nadaljevalo, ter molitvenik Jozus Dobri pastir, ki ga je po Baragovih molitvenikih sestavil dr. Fr. Jaklič, sestavljač Baragove monografije. To so letošnje redne knjige. Med izrednimi pa je Smrdujev opis Krašnje cerkve, to je — kako se ob raznih prilikah da okrasiti cerkev z rožami in drugim lepoticem, in bo prišla prav našim cerkvenikom. Dalje nov zvezek Detelovih Zbranih spisov pod uredništvom prof. Solarja, namreč povest Trojka, dalje zbirka Ruskih pravljic, prevedena po najlepših zbornikih ruskega narodnega blaga, ter roman člana franc. akad. Bordauxa Strah pred življenjem, ki ga je poslovenil Ant. Anžič. Kot izredna knjiga je izšla tudi Turkova kmetsko prosvetna knjiga O zdravju in boleznih domačih živali.

Zadruga profsorskega društva je napovedala drugo serijo prevodov iz evropskih književnosti. Poleg Karla Capka, Hermannja Hesseja in Francoisa Mauriacja je zastopan tudi umrl Jordan Jovkov s svojim zadnjim obsežnim romanom »Pristava ob meji«.

Dr. Jovan Barač je izdal aktualno knjigo z naslovom »Problemi pasivnih krajev«.

Konstantin Petkanov je v zbirki »Bolgarski zgodovinski romani« izdal nov roman z naslovom »Bojari«.

Solijsko narodno gledališče je obljubilo, da bo v tej sezoni uprizorilo med drugim tudi tri domače novitete, in sicer »Orle« Slavča Krasinskoga (in stiki), »Iznajditelj« Kirila Hristova in zgodovinski komad »Kan Tartar« Nikolaja Ikonomova.

Stevan Jakovljevič je napovedal nov roman »Smena generacij« iz povojnega belgrajskega življenja v obsegu že znane »Srpske trilogije« (okrog tisoč strani).

V zbirki »Politika i društvo«, ki izhaja v Belgradu, je te dni izšla kot dvojna razprava dr. Jovana Djordjeviča z naslovom »Javno mnjenje«, ki pomeni za sedanjí čas zelo aktualno branje.

Te dni je izšlo novo, dva in štirideseto kolo (redno) Srbske književne zadruge. Prinaša pesmi Vladislava Petkovića-Disa (Pesme) s predgovorom Božidarja Kovačevića, novele pokojnega Veljka Miličevića (Pripovetke) v priredbi in s predgovorom Živka Miličevića, izbor novel Miška Kranjca (Pripovetke) v prevodu in s predgovorom Toneta Potokarja, obsežen zbornik »Raspave i članci« pred kratkim umrlega Pavla Popovića v priredbi dr. Pavla Stevanovića, »Bilješke jednog pisca« Sime Matavulja (predgovor i redakcija Marka Carja), »Dokolice« Milutina Garašanina (Jaša Prodanović), in prevod romana Ivana Bunjina »Život mladog Arsenjeva« (prevedel Nikola Vidaković, predgovor Aleksander Solovjev). V celoti obsega kolekcija 102 tiskovni poli, cena 100 din.

Pomen vremena v pravadah

Človek pa res nikoli ne ve, kaj vse okrog njega je važno. Uživa sončen dan in prenaša deževno vreme, ne da bi se za to globlje zanimal in čez nekaj dni že ne ve več, kakšno vreme je bilo ta in ta dan prejšnjega tedna, kaj šele lansko leto ali pred desetimi leti. Na lepem pa pride kako naključje, ko naenkrat tudi ta okoliščina postane važna, in takrat se je treba obrniti na vremensko opazovalnico, drugi pač nihče ne ve. Vremenska opazovalnica pa ima v svojih zapisnikih, kjer zabeleženo vreme vsakega dne za dopoldne in popoldne — kakor star zdravnik, ki ima shranjene zapisnike, kako je bilo srce temu ali onemu njegovemu bolniku pred desetimi ali dvajsetimi leti.

Tako poroča pariška vremenska opazovalnica, da je v teku letošnjega leta prejela že 21.000 vprašanj glede na vremenske razmere v preteklosti. Dovolj glasen dokaz, da za ljudi ni važno samo to, kakšno bo vreme prihodnje dni, ampak tudi to, kakšno je bilo. Za nekoga postane n. pr. važno, kakšno vreme je bilo v Parizu 1. 1914 na dan izruha vojne, ali je sijalo sonce ali je deževalo. Nekdo se spet zanima, kakšno je bilo vreme dne 16. avgusta 1909 dopoldne. Vzroki takega zanimanja so včasih radovednost, včasih tudi svoje vrste šport, večkrat pa tudi čisto resno vprašanje, od katerega je veliko odvisno.

V neki pravdi, v kateri je šlo za več milijonov, je naenkrat postalo važno, kakšno vreme je bilo 19. septembra 1937 ob francoski atlantski obali. Na ta dan so namreč v nekem pristanišču naložili na ladjo večje količine šampanjca in ga poslali v Ameriko. Šampanjec pa je bil že plačan. Ob prihodu ladje pa je ameriški naročnik ugotovil, da je šampanjec ves pokvarjen. Nastala je odškodninska tožba, v kateri so se francoski dobavitelji branili, da je škoda krivo nenormalno vreme, ki je vladalo v pokrajini pristanišča na dan nakladanja in prve dni prevoza. Vprašali so vremensko postajo, in njeni podatki so bili važen činitelj v nadaljnjem poteku pravde.

Večkrat so vremenski podatki za pretekle dni važni tudi pri prometnih nesrečah in odškodninskih zahtevkih. Zaletita se dva avtomobila — ali tudi dva vlaka —, nekdo je nekoliko ranjen, nič hudega, toda rana se razvija in razvija in se po nekaj mesecih konča s smrtjo. Nastane lahko vprašanje velike odškodnine, kakor ga prvotno nihče ni pričakoval. In zelo važno je, ali je bilo ob dogodku megleno vreme ali jasno, ali so bila tla mokra in spolzka ali suha, ali gre torej za nesrečo, ki jo nosi tisti, kogar je zadela, ali pa

je vmeš tudi kaka malomarnost ali celo protizakonitost. Vprašanje more razrešiti le vremenska postaja, ki ima vso pokrajino za vsako uro bogve koliko let nazaj v svojih zapisnikih, vsi drugi so že na take okoliščine pozabili. — Neki pisatelj, ki sestavlja knjigo »Vreme in svetovna zgodovina«, je pariški vremenski postaji poslal celo polno vprašanj: za vse važnejše dneve 70 let nazaj hote vedeti, kakšno vreme je bilo na ta in ta dan. Še bolj čudno pa se je zgodilo v Ameriki, kjer je brat obdolžil svojega brata, ki je spremljal bolehnega mater v zdravilišče, da jo je na zelo mrzel in deževen dan nalašč peljal na izprehod, kjer so je prehladila in čez nekaj dni nato za influenco umrla. Pravda se je vlekla in vlekla, dokler ni vremenska postaja tistega zdravilišča pojasnila, da je bilo v tem kraju kritičnega dne najlepše vreme s soncem. — Človek pa res nikoli ne ve, kaj iz njegove preteklosti bo kdaj še važno.

Mina na danskem obrežju, kamor jo je zanesel morskí tok s plimo. Iščajo jih posebni oddelki vojske, da jih demontirajo in tako odstranijo nevarnost eksplozije

ŠPORT

I. akademski table-tenis turnir za prvenstvo Jugoslavije

v izvedbi »Akademskega športnega kluba«.

Ta veliki turnir dobiva čedalje bolj jasno sliko o moči in višini igralcev. Prav gotovo bo najlepša borba za I. mesto in ponosni naslov prvaka Jugoslavije v moštvih med Zagrebško in Ljubljansko univerzo. Zagreb bodo zastopali: drž. prvak Dolinar Zarko, bivši drž. prvak in sedanje drž. reprezentant Heksner Ladislav ter drž. reprezentant Merksamer Egon, »Almo mater« pa bivši drž. reprezentant Lazar Milan ter odlična in znana Djinovski Vojo in Krečič Dušan. Favoriti na papirju so vsekakor Zagrebčani, toda tudi naši se ne bodo dali kar tako odpraviti in obstoja upanje, da bo prišlo presenečenje. Ljubljana pa bo poslala v borbo še druga moštva, tako moštvo, ki ga tvorijo člani »JASO« z dobim Lenertom na čelu, dalje moštvo prireditelja ASK-a z odličnim Krečičem, ki je v sijajni formi, ter ostalih društev na univerzi. Seveda so tudi Zagrebčani postavili še 2 moštvi, ki bosta prav tako skušali čim častnejše zastopati barve zagrebske univerze. Borbe bodo vsekakor na višku, ker nihče ne bo hotel popustiti. Zato bomo videli vse znanje, ki ga kdo ima. O singlih gospodov in dam poročamo prihodnjič. Ljubitelji te igre opozarjamo že danes, da si ogledajo napete borbe naše akademске mladine.

Tenis: Švedska : Danska 5:0

Švedska in Danska sta zopet pomerili svoje moči v tenisu pri čemer se je izkazalo kako je še vedno nadmočna Švedska v tem športu. Sicer so nastopili Danci brez svojega najboljšega igralca, toda rezultat je še vseeno zelo visok.

Italija : Danska pa kar 9:0

Se bolj je bila Danska poražena od Italijanov, ki so se v Kopenhagnu v zaprtem prostoru borili z danskimi tehničnimi igralci. Borba je trajala tri dni. Gornji rezultat govori dovolj jasno o veliki premoči Italijanov.

Nov svetovni rekord

Po večkratnih poskusih se je posrečilo nizozemski plavalci Cor Kint v Amsterdamu postaviti nov svetovni rekord v hrbtnem plavanju na 200 m. Za omenjeno progo je namreč porabila 2:38,8 min. Cor Kint je postala s tem že četrti svetovna rekorderka.

Prevelik optimizem

Grof Baillet-Latour, predsednik mednarodnega olimpijskega odbora je obvestil vse člane tega odbora, da se je Nemčija odrekla izvedbi zimskih olimpijskih iger leta 1940. Glede letne olimpijade pa pravi, da naj bi se vršila v Helsinkih, katerih bi se udeležili celo športniki vojskujočih se držav. (Kakor vidimo je v Helsinkih že precej drugačna olimpijada. — Op. ured.)

Birger Ruud in njegova garda na Danskem

Svetovni norveški prvak v smučarskih skokih Norvežan Birger Ruud je bil povabljen na Dansko, kjer bo učil Dance vožnje s smučmi po zasneženih poljanah. Namreč na Danskem ni razširjen smučski šport in ga hočejo na vsak način upeljati in popularizirati med svojim ljudstvom. Če ne bo šlo drugače, pravijo, bodo pa napravili smučsko progo iz umetnega snega ali s snegom, katerega bodo uvozili iz Norveške. Prepričani so da bodo s svojo dobro propagando pridobili konzervativne svoje dežele za ta šport. V to svrhu so že angažirali svetovnega mojstra v smučskih skokih Norvežana Birgera Ruuda in 20 norveških smučarjev, ki pridejo začetkom t. m. na Dansko.

Ustanovitev srbske lahkootletske zveze

Upravni odbor belgrajske lahkootletske podzveze je sklical za 16. decembra redni letni občni zbor belgrajske lahkootletske podzveze. Dnevni red tega občnega zbora je: likvidacija podzveze in ustanovitev srbske lahkootletske

zveze. Na tem občnem zboru imajo pravico sodelovati tudi oni klubi, ki se bavijo z lahkootletiko, četudi dosedaj niso bili člani podzveze, odnosno zveze.

Ragnhild Hoeger nepremagljiva

Večkratna danska svetovna rekorderka v plavanju Ragnhild Hveger je vzbujala veliko pozornost na veliki tekmi med danskim provincialnim zastopstvom in plavalno unijo iz Kopenhagna, katero so izvojevali tekmovalci iz Kopenhagna v svojo korist z rezultatom 54:42. Gospodična Hveger, ki je nastopila za provincialno moštvo, si je izvojevala kljub pogostim startom — morala je namreč tekmovali v štirih disciplinah — štiri zmage. Na 100 m v kravlu je zmagala v času 1:07,5, na 400 m v kravlu je bila prva s časom 5:26,7, v hrbtnem plavanju na 100 m je zopet zmagala v času 1:16 in končno je pomagala zmagati provincialnemu moštvo v štafeti na 4 krat 100 m v kravlu, v kateri je dosegla čas 1:06,9.

Evropsko prvenstvo v bantamu se je preselilo iz Nemčije v Italijo

V Berlinu so bila prva evropska boksarska prvenstva po izruhu vojne. Dunajčan Ernst Weiss je branil naslov v bantamu napram italijanskemu prvaku Gino Cattaneo. Cattaneo se je izkazal v teku petnajstih rund za boksarja večjega formata. Italijan, ki je bil tehnično znatno boljši od Dunajčana, je zmagal prepričevalno, Weiss, kateremu po tozadevnih mednarodnih pravilih niti ne bi bilo treba braniti naslova, je imel slab dan.

Hiter je bil konec srečanja v težki kategoriji med Pavlom Wallnerjem (Berlin) in Mariom Anniballi (Rim). Podobno, kakor svoj čas Adolf Heuser napram Amerikanu Tony Shucco je prišel Anniballi v drugem kolu med vrvi. Poškodoval si je hrbtno muskulaturo in z nosilnico so ga morali odnesti iz bojišča. Wallner je postal zmagovalček o.

V borbi poltežke kategorije med Heinzeom Seidlerjem (Berlin) in prejšnjim italijanskim prvakom v srednje-težki kategoriji Alfredom Oldoini (Rim) je bila tekoma osmih rund opaziti velika živahnost. Zmagal je Seidler po točkah, sicer sta si pa bila nasprotnika docela enaka.

Lep uspeh po točkah si je izvojeval v lahki kategoriji Hans Heuser (Bonn), brat evropskega prvaka, ki je izvrstno držal Berlinčana Williija Seislerja.

V zaključni borbi v težki kategoriji sta se neodločeno ločila Jakob Schoenrath (Krefeld) in Kreimes (Mannheim) po četrtem kolu.

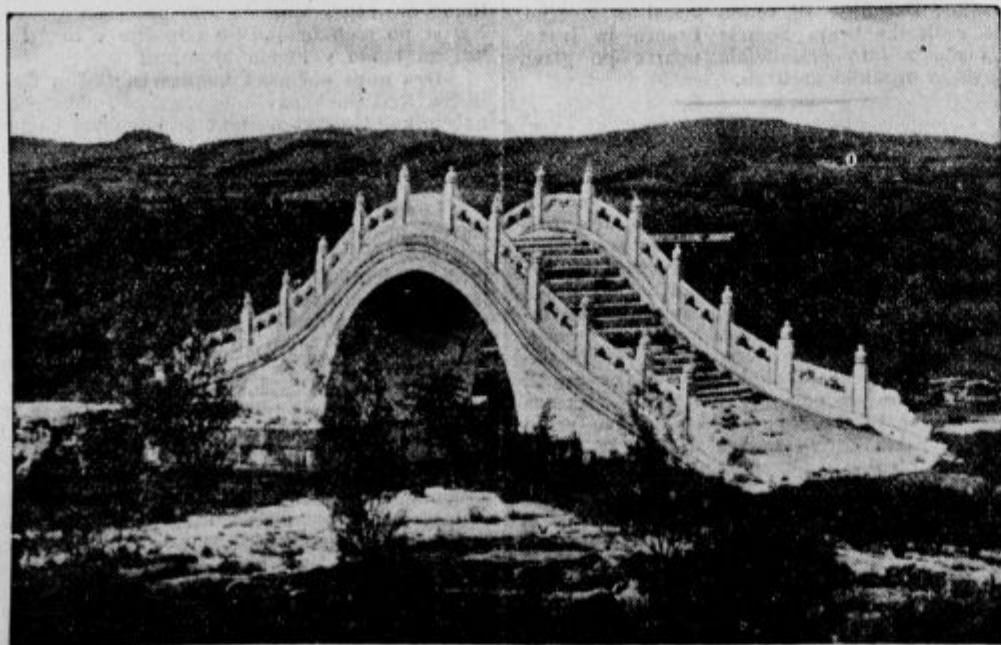
Na Angleškem ne bo teniških tekem, dokler bo vojna

Angleška teniška zveza je obvestila vse svoje klube, da ne bo priredila nobenih teniških turnirjev vse dotlej, dokler bo trajala vojna. Glede nato prihodnje leto ne bo svetovnega prvenstva v Wimbledonu, če se sovražnosti ne končajo.

Italijanski šport v številkah

Italijanski šport je v zadnjih letih na mogočnem pohodu. To nam dokazujejo razna mednarodna srečanja, ki jih imajo italijanski športniki z raznimi športniki drugih držav. Poglejmo še nekoliko kaj pravi statistika v tem pogledu.

Na raznih športnih prireditvah so kasirali Italijani 36,5 milijonov lir napram 30,9 milijonov, ki so jih prejeli prejšnje leto. Nogomet je v tem pogledu na prvem mestu, saj so kasirali na mnogostevilnih nogometnih tekmah okrog 27 milijonov lir. Gledalcev pa je bilo 6,8 milijonov. Na drugem mestu je boks, ki je imel 721 prireditve, 370.000 gledalcev in 1,9 milijonov lir dohodkov. Nato sledi kolestarski šport s 299 prireditvami, 1,3 mil. dohodki ter s 368.000 gledalci. Potem pa sledijo tile športi: Avtomobilizem, drsanje, motošport, tenis, jahanje, in na devetem mestu je lahka atletika. Severna Italija je najbolj živahna kar se tiče športa. So pa tudi pokrajine, ki so športno skoraj popolnoma mrtve. Tem se boče Italija v bodoče prav posebno posvetiti.

Most iz porcelana — stoji na Kitajskem, v klasični deželi porcelana, blizu Pekinga. Je pravo čudo kitajske potrpežljivosti. Delalo ga je več rodov, sami kitajski lončarji ali porcelanarji. Ves most je ročno delo

Vojni fotograf

Križi in težave prvega vojnega fotografa

Fotografski aparat danes že spremlja človeka na vseh njegovih poteh. Tudi v vojnih področjih imamo vse polno slik in celo filmskih posnetkov. Na nemško francoski meji pride med prvimi stražami do kakega spopada, srečajo se nemška in francoska lovka letala tam nekje za Renom, na angleški obali so protiletalske baterije v pripravljenosti in ob prvem pojavu izvidniških letal začno delovati z vso hitro — čez dve uri že vidimo vse prizore v časopisih, ki jih raznašalci ponujajo po ulicah Pariza, Londona in Berlina, čez dva dni jih vidimo v živih slikah na filmskem platnu, v naslednjih dneh gredo vsi ti posnetki vojne po ostalem svetu: fotografija in filmsko snimanje, vse to je postalo že kot samoposebi razumljiv spremljevalec vojne. In vojna, o kateri nimamo fotografij, je skoro pravilna in tako stara, da si ne moremo napraviti nobene prave predstave o njej, to je vojne pred Trojo ali pohod Hanibalove vojske čez Alpe, kar vse se izgublja neke v nejasni zgodovini. Ilustrirana vojna nam šele prav stopi pred oči, kakor nam je stopila nekdanja »Vojna na Daljnem vzhodu«.

Toda kljub vsemu temu je vojna fotografija še zelo mlada znanost ali bolje povedano: zelo nov način pridobivanja vsakdanjega kruha. Nekdaj so vodilni možje fotografije gledali bolj postrani in so bili nevoljni na moše, ki so jih lovili s čudnimi zabojčki in stojali v rokah. Knez Bismarck se je l. 1866 silno razhudil na nemške časopise, ki so objavili sliko, na kateri je on v razgovoru z neko Paulino Lucca, slavno operno pevko tistega časa. In ko se je angleški kralj Eduard VII. nekoč dal — oziroma samo pustil — fotografirati na kolodvoru Victoria v Londonu, mu nato prišepnila njegova žena kraljica: »Če bi bila jaz ti, Eddy, tega ne bi dovolila...«

Se manj pa je znano o križih in težavah prvega vojnega fotografa Mathewa Bradyja, ki je ohranil v slikah ameriško secesijsko vojsko, ki se je bila med leti 1861 in 1865. Mathew Brady je prvi izkušal, koliko je posel vojnega fotografa težji od posla vojnega poročevalca. Poročevalec sedi v kaki kantini in piše svojemu listu tudi o prizorih, ki so se dogodili že zdavnaj in je sam slišal samo pripovedovati o njih, fotograf pa mora biti prav v pravem trenutku zraven, sicer mu je prizor za vedno ušel. Če hoče imeti sliko o življenju v prvih vrstah, mora iti pač v prve vrste, če hoče imeti sliko, kako izstreli top, mora iti pač h topu... Prvi, ki mu je ta lov za prizori bil vsakdanji kruh, je bil Mathew Brady. Spremljal je čete ameriškega severa, vedno v prvih vrstah, vedno v glavnem stanu, vedno ob strani hrabrega predsednika Lincolna, vedno povsod. Zato pa ga tudi ostali poročevalci, »peresarji«, niso pozabili. Bil jim je zelo privlačna zanimivost bojnega polja in so ga na dolgo in na široko opisovali, kako opravlja svoje delo. Kako hodi med bojnimi vrstami, ves obložen s kasetami, s stojalom, s skrivnostnim črnim zabojem, na glavi pa visok cylinder, ki naj bi mu med vojniki dajal večje dostojanstvo in večal ugled. O vsaki sliki, ki je prišla v časopise Newyorka, so bralci vedeli, kako jo je Mathew Brady ujel, kako se je približal topničarjem in jih prosil, da so ob topu stali po trideset sekund, snemanja »na moment« takrat še ni bilo, kako je ujel kako skupino vojakov v

njihovih zakritih gnezdih in postavil pred nje svoj črni zaboj, si pokril čez glavo črno zaveso in meril, meril — in v časopisu je bila slika teh vojakov. Mathew Brady je bil znan po hrabrosti, spretnosti, bil je pionir neke nove tehnike, ki pa jo danes že Miklavž nosi otrokom.

Po končani vojni je kaj rad pripovedoval svoje dogodivščine, ki jih v takem na pol pustolovskem na pol resnem življenju ni bilo malo. V bitki pri Fredericksburgu se zašel tako daleč v prve postojanke, da mu je južna vojska vseprek prestrelila visoki cylinder. Nič več ga ni mogel nositi. Ko je poveljnik severnih čet general Grant videl njegovo zadrego, mu je dal častniško čepico, ki jo je Brady nosil še z večjim ponosom kot pa prej cylinder, ki je bil konec koncev le samo civilno dostojanstvo. Ko se je vojna že bližala koncu, je nekoč v bitki pred Yorketownom zašel pred vrste južne vojske in se začel pripravljati, da bi jih slikal. Ti so najprej presenečeno gledali čudnega moža, vsega natovorjenega z raznimi zabojčki. Brady je najprej postavil stojalo, nato nanj namestil aparat, ki je takrat zavzemal še dokaj veliko obliko, vse skupaj pogrnili s črno zaveso in izginil pod njo. Vojaki južne vojske, ki kaj takega še svoj živ dan niso videli, so se ustrašili in zbežali — Brady je bil ob lepo sliko, ker prizorov v gibanju njegov aparat še ni znal ujeti. Ni čuda, da mu je slednjič predsednik Lincoln stisnil roko in ga pred vso vlado pohvalil. Bradyju pa kljub temu po končani vojni ni preostalo drugega kot da se je spet zaprl v svoj fotografski atelje, kjer je čakal birmance in novoporočence, ki jih je vse rad ovekovečil. Njegove vojne slike pa so izšle v posebnem albumu, ki je doživel velikanski uspeh, saj je bil prvi proizvod vojnega fotografskega poročevalca.

JEGLICEV AKADEMSKI DOM BO SPOMENIK POKOJNEMU SLOVENSKEMU VLADIKI VSI ZAVEDNI SLOVENC! DARUJTE OB TRETJI OBLETNICI NJEGOVE SMRTI V TA NAMEN

Orožniki v boju z ugrabitelji deklice

Iz Kuršumlije poročajo: V vasi Kumanica se je razvil med ugrabitelji neke deklice in orožniki srdit boj, v katerem sta bila dva orožnika podnarednika hudo ranjena. Ugrabljeno deklico so našli šele naslednji dan. Mladi Gjorgje Popović iz Dubrave se je zagledal v hčerko kmeta Saviča, vendar pa je bila njegova snubitev zavrnjena. Nato je sklenil, da bo deklico ugrabil. S svojim očetom in desetimi mladimi fanti je vdrl v Savičovo hišo in odvedel lepo Milo. Deklica se je obupno upirala, vendar so jo ugrabitelji z vso silo vlekli iz hiše. V Kumanici so ugrabitelji erčali orožniško patruljo. Ko je deklica zagledala orožnike, je začela vpiti na pomoč. Orožniki so hoteli deklico osovoboditi, vendar so se ugrabitelji temu odločno uprli. Popović je s kolom udaril voditelja patrulje podnarednika Barakovića, da se je zgrudil na tla. Ugrabitljem se je posrečilo, da so z deklico vred ušli, samo enega so orožniki prijeli. Drugi dan je močan orožniški oddelek preiskal vasi, v katerih so mislili, da bi bila skrita ugrabljena Milo. Našli so jo v Dankoviču pri nekem kmetu, ki je bil prijatelj Popovića. Šele po dolgem boju se je orožnikom posrečilo, da so deklico rešili in premagali kmeta, ki se je s svojimi sosedi erdilo branil.

Roparji ugrabili bogatega kmeta

Na Kučajskih planinah, ki so poraščene z gostilni hrastovimi gozdovi, je bil v noči od nedelje na ponedeljek roparji odpeljali 50 letnega kmeta Jovana Gjorgjevića, očitno z namenom, da bi od njega, ki je zelo bogat, izsilili odkupnino. Gjorgjevič, ki ima v vasi Mali Izvor dobro urejeno posestvo, je šel pred dvema tednoma s čredo svinj na Kučajske planine, da bi jih tam krmil s želodom. S svojim sosedom je prenočeval v mali koči, ki si jo je postavil v gozdu. V noči na ponedeljek je Gjorgjevičevega spremljevalca zbudilo iz spanja lajanje psov. Stopil je pred koč, ker je mislil, da se plazijo volkovi okrog črede svinj. Nenadoma pa sta se pred njim pojavila dva oborožena moža. Zagrozila sta mu s smrtno, če bo dal le glas od sebe. Nato sta vdrla v koč in zbudila Gjorgjevića ter ga zvezala, enako tudi njegovega spremljevalca. Nato sta se roparja podala z ujetnikoma na pot. Gjorgjevičevemu spremljevalcu se je v temi posrečilo, da je pobegnil. Roparja sta streljala za njim, pa ga k sreči nista zadela. Naslednje jutro je ta obvestil o ugrabljenju Gjorgjevića orožniško postajo v Boljencu. Razposlanih je bilo več orožniških patrulj, da bi ugrabljenega kmeta rešile iz rok roparjev.

Finska pehota na pohodu

Lov z letalom

»Da, tja čez greva, v Wales,« je Red odvrnil na Jockovo neizgovorjeno vprašanje. »Si že bil kdaj tam?«

»Ne se.«

»Zame toliko bolje,« se je namuznil Red.

Ta smehljaj je bil prav prijeten, da kar nalezljiv in Jock si kar misliti ni mogel, da je ta možak tak. Usedel se je v sedež poleg Reda in umolknil. Komaj dvajset minut je preteklo, in že je Jock ugledal pod seboj luči velikega mesta. Zadaj za njim pa so rasle visoke gore.

Red je v veliki višini gore preletel in hitel dalje proti severu. Jock je videl pod seboj reke, ki so bile v mesečini podobne srebrnim nitkam, nato griče, enkrat pa tudi »bsežno jezero; letala sta namreč nad obširno in visoko puščobno planoto. Kar naenkrat pa je Red motor ustavil in se jel spuščati.

Polzela sta v nekakšno grapo in Jock je čisto po seboj opazil hišo, napol zakrito z drevjem. Sprejadal pred njo pa se je nahajala trata, nagnjena proti bistremu potoku. Ko sta bila že tesno pri tleh, je Red prižgal luči in takoj nato krasno pristal.

»No, zdaj sva doma,« reče Red veselo. »Možak, ki nama gre naproti, je moj hišnik.« Nato pa ošine Jocka: »Ako ti morda po glavi roji kakšen neumen načrt, ti lepo prijateljsko svetujem! Tale moj fant zna namreč za spoznanje hitreje teči nego ti!«

Jock se ozre v moža, ki je bil z lučjo krilnih svetilk dobro osvetljen. Bil je visok, vitek fant, tridesetih do štiridesetih let z dolgim, ozkim obrazom, kljunastim nosom in stisnjenimi ustnami. Jocku ni prav nič ugajal.

»Kaj pa se je zgodilo, gospod?« vpraša možak, ko pride do letala.

Dosti slabega. Tudi avto je razbit. Ampak

škoda ga ni, kajti tisto reč smo le dobili, saj več, Jasper!

»Dobili ste pa še nekaj drugega,« pripomni Jasper, ko zapliče svoje hladne oči v Jocka.

»O, to je čisto dober fant,« zato Jasper glej, da boš z njim lepo ravnal, kajti da ni bilo njega, bi danes tudi mene več ne bilo. Ostal bo pri nas dan ali dva, dokler ne bodo vse zadeve urejene. Pelji ga v zgornjo sobo, potem pa pridi nazaj k meni! Imam namreč v nogi luknjo in ne morem hoditi.«

Jasper je Jocku pomignil, naj gre z njim. Ta je splezal iz letala in stopil z njim proti hiši. Bila je večja, nego si jo je predstavljaj, ter prav trdna in udobna. Plazilke so pokrivale sivoskalne stene, pod okni pa so ležale cvetne gredice. Vežna vrata so ju pripeljala v štirioglasto dvorano. Jasper ga je peljal po dvojnem stopnišču na vrh, odprl neka vrata in mu pomignil, naj vstopi. Šele zdaj je tudi spregovoril.

»Ne vem, kdo si in zakaj te je Red privlekel semkaj. Vendar pa te moram posvariti: poskusi le eno samo neumnost, pa ti bo žal, da si bil sploh kdaj rojen!«

»Vaš gospod vam je naročil, da imate z mano lepo ravnati. Ali mislite, da je tole vaše govorjenje lepo ravnanje?«

»Jasperju so se zelenkaste oči stisnile. »O krakaš pa kaj glasno, vrabčič! No, pa mislim, da boš čez teden dni že precej bolj tih.« Nato je odšel in vrata za seboj zaklenil.

Jock se je usedel na posteljo in si očital: »Zakaj nisem rajši molčal? Samo razdražil sem ga.«

Bil je utrujen in zaspan, postelja pa je imela čiste rjuhe in ga prijazno vabila, čeprav je bila ozka in trda. Umil se je in se pravkar spravaljaj spat, ko se je ključ v vratih zasukal in se je enkrat prikazal Jasper.

»Gospod je naročil, naj ti prinesem nekaj za pod zobe,« je kisló pripomnil in trdo položil

NA VIDEZ SE JE POMLADILA ZA 10 LET!

Poglejte te fotografije iste mlade dame!

Gospodična Brassade pripoveduje, kako je postala na videz za mnogo let mlajša in še enkrat bolj privlačna

»Presenečena in navdušena sem zaradi divne izpremembe moje zunanosti. Vse prijateljice mi zavidajo in povprašujejo po moji skrivnosti. Znanci pa mi neprestano čestitajo zaradi moje prekrasne polti. Evo, kako sem to dosegla:

Vsak večer uporabljam rožnato hranilo za kožo Tokalon. Ta vsebuje »Biocel«, presenetljiv vitalni element mladosti, ki ga je odkril neki profesor dunajskega vseučilišča.

Ona hrani in olepšava, ko spite. Koža postane čvrsta in brez gub. Čez dan uporabljaj kremo Tokalon bele barve, da se mi razkroje zajedalci in zožijo razširjene žilnice, ter da mi koža postane sveža, jasna in velurno-gladka.

Vsaka žena, ki se poslužuje te nege le-pote samo tri minute na dan, lahko postane na videz za mnogo let mlajša — ter dobi krasno polt. S hranilom za kožo Tokalon so uspešni rezultati zajamčeni, ali pa se denar vrne.

»Troški kotiček

SLON SAMBO

(177) »Pojdi z nama,« je svetloval Filip, a osel je odvrnil, da ima dobrega gospodarja, ki mu noče kar tako pobegniti. »Vest, kaj, zlezita na moje sedlo in ponesem vaju k svojemu gospodarju in tega bosta vprašala za svet. Je jako dober človek!« Pot jima je bila vseč, vendar je trajala komaj dvajset metrov, ko je že prišel gospodar, rekoč: »No, no, kaj pa to pomeni?«

(178) »Začarana spačka,« fu je nahrulil, a Jan ga je zaprosil: »Ni-sva začarana spačka, le dva uboga ubežnika sva. Ničesar nimava in ne denarja in ne jedače, in ne veva, ne ven ne noter!« Osel je prav povedal, njegov gospodar je bil zares dober človek in je bil pripravljen pomagati. Doma jima je dal hrane in obleko, in dva plaha črna otročiča sta začudena motrila oba bela fanta orjaških uhljev.

na mizo podnos z mrzlim mesom, kruhom in presnim maslom, pa še kosček precej plesnivega sira. Nato je zopet odšel.

Jock ni bil lačen. Kava in prigrizek na letalu sta mu zadostovala. Ugasil je svečo, a se ni vlegel, ampak stopil k oknu. Mesečina mu je pokazala, da je vsaj trideset čevljev nad zemljo. Pa še nekaj mu je pokazala: štiri čvrste lesne palice, vdrlane v okenski okvir in stoječe na gosto skupaj!

Jock jih je poskusil, drugo za drugo, a bile so trdne kakor tudi smrekov les, ki so bile vanj pritrjene. Pogum mu je plahnel. Doslej, kakor se je zdelo, o draguljih še niso izvedeli, do jutra bodo gotovo, in Jock ni bil prav nič radoveden, kaj bo storil Jasper, ko bo spoznal, da so ga potegnili.

»Reši me samo to, da pokažem pete, preden bodo izvedeli.«

6. Jock spozna, da je potrpežljivost krepost.

Najprej se je moral pripraviti, kako so železne palice pritrjene. Da bi mogel videti, je bilo preveč temno, ko pa jih je s prsti otipal, je dognal, da so z vijaki pritrjene v les. Brž je vzel iz žepa nož. Bil je velik in eno rezilo slučajno gladko odlomljeno, zato je lahko služilo za izvijak. Sveče ni smel prižgati, a nekaj svetlobe je dajal mesec, zato je začel takoj delati.

Stvar je bila težja, nego si je mislil. Vijaki so bili zarjaveli in se kar niso hoteli ganiti. Tada pa se je na nekaj spomnil. Prejšnje popoldne je lovil ribe s suhim muhami, in imel je še v žepu zamašeno škatlico z gostim parafinom, ki je z njim oljil muhe. Izpulil je iz blazine pero ter z njim nanesel nekaj tega olja na glavice vijakov in na les okoli njih.

Med tem ko so se vijaki popili z oljem, je pa pobral rjuhe s postelje, jih razprostil po tleh

in jih začel rezati na trakove. Sredi dela pa zasikripljejo stopnice. Nekdo gre torej gor. Kot blisk je pobral rjuhe in jih vrge pod posteljo, sam pa smuknil pod odejo. Srce mu je močno razbijalo. Po hodniku so se začeli koraki. Jock je že mislil, da je izgubljen. Jasper je gotovo dognal, draguljev ni, in je zato prišel nadenj. Koraki pa so se kar naprej oglašali onstran vrat, da mu je bilo od nestrpnosti znoreti. A ključ se ni zasukal. Sekunde so minevale, vsaka dolga ko minuta, nato pa so se koraki oddaljili in Jock jih je slišal, kako se izgubljajo po stopnicah navzdol.

Jasper je bil, prišel je prežat, uh! Počakal je še pet minut, pa nobenega šuma več, le neka vrata so se v pritličju zaprla. Torej je šel Jasper vendar enkrat spat. Jock je vstal in se zopet lotil rjuh.

Vsako je zrezal na štiri pramene, vsak trak dobro sesukljaj, konce med seboj čvrsto zvezal in si tako pripravil vrvi, ki bo segala do tal. Ko je bila vrvi gotova, je en konec privezal za palico v omrežju ter jo začel meter za meter preskušati. Res je bila nekam šibka, a njegovo težo bo že vzdržala.

Zdaj pa nad vijake. Z veseljem je spoznal, da je olje dobro opravilo svojo dolžnost, zato je prvi vijak igrave odstranil. Drugi — vsaka palica je imela dva — pa se je trdovratno upiral, in ko se je Jock z vso težo uprl van, je nekaj rezko počilo in konček rezila je pri korenu odletel.

Jocka je za hip prevzel strahen obup, saj se se zdelo, da je zdaj vse izgubljeno. No, pa saj je imel nož še eno rezilo! Že ga je hotel nalomiti, ko mu pride nova misel: namesto da bi vijak izvil, ga lahko izreže!

Les okoli vijakov je bil skoraj nič manj trd od železa, a počasi ga je vendar toliko izrezal, da je na eni strani vijaka nastala za dober prst globoka luknja.

Kamnik

Ob 40 letnici ustanovitve Marijnih kongregacij v kamniški župniji prirede na praznik Brezmadežne, 8. decembra, mladinske cerkvene organizacije ob 4 popoldne v Kamniškem domu marijansko akademijo. Na sporedu so nastopi Mladinskega pevskega zbora, otroškega kvinteta, solospjevi s klavirjem in violino ter igra v treh slikah: Slepni mladoletni. — Vabljeni vsi prijatelji mladine in lepih verskih proslav.

Novo mesto

V petek, 8. t. m. dospe v Novo mesto, ob približno 30 letnega jubileja Dijaške Marijanske kongregacije, prevzvišeni gospod knezoškof dr. Gregorij Rožman. Sprejem Prevzvišenega bo ob pol 8 zjutraj pred franciškansko cerkvijo. Zvečer ob 8 priredi kongregacija v Prosvetnem domu slavnostno akademijo, kamor vabi vse svoje prijatelje in še posebno nekdanje kongregantke.

Vransko

Katoliško prosvetno društvo na Vranskem bo priredilo na praznik Brezmadežne, dne 8. decembra in v nedeljo, dne 10. decembra t. l. vsakokrat ob 3. popoldne v Slomškovem domu versko predavanje o svetih krajih Betlehemu, Jeruzalemu in Mrtvem morju, ki ga bodo pojasnjevale filmske slike. Film je zelo lep in kaže vse te kraje takšne, kakor so dandanes. Vabimo vse, od blizu in daleč, da porabijo to priliko in si ta lepi film ogledajo. Že danes opozarjamo, da bomo za božič, t. j. 24. in 25. decembra t. l. predvajali prekrasen film iz življenja sv. Terezije Deteta Jezusa. Vstopnice se bodo dobile že v predprodaji.

Šmartno pri Slovenjem Gradcu

Na praznik Brezmadežne, 8. decembra priredita DK in FO Šmartno, akademijo z zelo izbranimi točkami. Prireditelj bo v Brezovnikovi dvorani ob 3 popoldne. Prosvetno društvo FO je priredilo pester Miklavžev večer. Obdarovani so bili vsi malčki. V ta namen so priredila dekleta DK zbirko in so pokazala, ob tej priliki, koliko zmora dobra volja. Vsi, ki ete kaj darovali, iskreno zahvaljeni!

Mali oglasi

V malih oglaših velja vsaka beseda 1 din; ščitovanjski oglas 1 din. Debele tiskane naslovne besede se računajo dvojno. Najmanjši znesek za mali oglas 15 din. — Mali oglaš se plačuje tako pri naročilu. — Pri oglaših reklamnega značaja se računa enokolonjska, 3 mm visoka črtilna vrstica po 1 din. — Za plemenite odgovore glede malih oglasov treba priložiti znamko.

Službe iščejo**200 din nagrade**

dobi, kdor preskrbi stalno službo mlademu fantu v Ljubljani. Naslov pove upravo »Slovenca« pod št. 18.995. (a)

Kurjač-monter

za centralno kurjavo — obenem kot hišnik, išče zaposlitve pri večjem posloju; sposoben hišnih del in tudi električnih napeljav. Poročen brez otrok. Ponudbe v upravo »Slovenca« pod »Monter« 18.086. (a)

Absolvent

vinarske in sadjarske šole v Mariboru, s petletno službo kot nastojnik in ekonom raznih poljedelskih panog, želi z novim letom premeniti službo. Spričevala in pojasnila na razpolago. Ponudbe v upravo »Slovenca« pod »Oženjen in marljiv« št. 19.000. (a)

Službo dobe**Postrežnico**

iščem za nekaj ur dnevno. Jesse, Gregoričeva ulica 5. (b)

Žagar (gaterist)

priden, zanesljiv in trezen strokovnjak — dobi stalno službo. Ponudbe z navedbo zahtevkov na: Hartner, parna žaga — Murska Sobota. (b)

Denar

Hranilne knjižice 3% obveznice in druge vrednostne papirje kupuje in plača najbolje

BANČNO KOM. ZAVOD MARIBOR Aleksandrova cesta 40.

Prodamo

Najugodnejši nakup moških oblek tudi Presker, Sv. Petra 14, Ljubljana.

Štajerska jabolka ugodno prodaja trgovina Martinc, Tyrseva 17. (l)

Namočeno polenovko dobite pri I. Buzzolini, delikatesa — Lingarjeva ulica. (l)

Naročajte in širite »Slovenca«!

Posvetva

Prodaj večjo parcelo v St. Vidu, Kern, Celovška 43. (p)

Hišo s gostilno

kupim. Cenj. ponudbe na upravo »Slov.« pod »Gostilna 18802«. (p)

Lepa hiša

enonadstropna, naprodaj. Polzve se: Pržan št. 2, St. Vid nad Ljubljano. (p)

Vnajem**ODDAJO:****Hišo z lokalom**

primernim za trgovino ali obrt, dam v najem za daljšo dobo in poceni. — Leži sredi velike vasi Trnovlje, pol ure od Celja. Kočmur Martin, Celje, Ljudska posojilnica.

Poizvedbe**Izgubil se je**

kratkodlaki lovski pes — istrski brak, rjav, v dobroskem lovišču. Kdor bi vedel zanj, naj sporoči proti nagradi na naslov: Oprešnik Ivan, Gospodinjska 6, Ljubljana.

REUMATIS

najboljše sredstvo za mazanje proti revmatizmu, trganju, bolečinam v križu in kosteh, išijas, protinu in podobnim boleznim. Se vsakemu je pomagalo, kdor ga je uporabljal, poskusite tudi Vi, da se pričate in drugim priporočite! Ena steklenica 22 din. Pišite še danes

GRADSKA LJEKARNA

Ogl. S. br. 1000/1935

ZAGREB, Gornji grad, Kamenita 11.

Kupimo**Kupim**

vsako množino borovih, mecesnovih in smrekovih hlodov (Erdestämme) v eksportni kakovosti. Ponudbe upravi »Slovenca« pod »Les« 18.947. (k)

Vsakovrstno

zlato kupuje

po najvišjih cenah CERNE, juvelir, Ljubljana Wolfova ulica št. 3

Dober hlevski gnoj

kupim (večje množine). Ponudbe podružnici »Slovenca« Celje pod »Gnoj« št. 18905. (k)

Bukovo gorivo

drva in klade, sveža in suha, kupujem vsako količino. Ponudbe na Exp. portar L. Meštrovič, Zagreb, Jelačićev trg 15.

Moške zimske suknje

hubertuse in razne dežne plašče

nudi najceneje tvrdka

F. I. GORIČAR, LJUBLJANA, Sv. Petra cesta 29

Ugoden nakup božičnih daril

poceni manufaktura

pri Trpinu, Maribor, Vetrinjska 15

Gospode duhovnike

vljudno obveščamo, da dobe za župne urade potrebne tiskovine v podružnici Jugoslovanske knjigarnice v Kranju, Majdičeva hiša, sodnija.

Za vedno nas je, po dolgi mučni bolezni, po 70. letu starosti, zapustil in se preselil v večnost naš ljubljani oče, stari oče itd., gospod

Jože Dolanc

rudar v pokoju in posestnik

Pogreb blagega pokojnika bo v četrtek, dne 7. decembra 1939, ob pol 3. popoldne izpred hiše žalosti na pokopališče v Trbovljah.

Trbovlje, dne 6. decembra 1939.

Ivan, Jože, Rudelj in Ludvik, sinovi; Jožeta in Marija, hčeri — ter ostalo sorodstvo

Kupimo

napravo za izdelovanje kleja

iz kožnih odpadkov.

Iščemo**strokovnjaka**

za izdelovanje kleja iz kožnih odpadkov. Upoštevajo se samostojni mojstri z večletno prakso. Ponudbe je poslati na PUBLICITAS d. d., ZAGREB, Ilica 9 pod številko „1001“

Zapustila nas je naša dobra mati in stara mati, gospa

Marija Lešnik

Pogreb bo v petek, dne 8. decembra ob pol 5 popoldne, izpred magistrata na mestno pokopališče.

Ptuj-Mala Nedelja, dne 6. decembra 1939.

Zalujoči rodbini Lešnik in Švare

Inž. Vladislav Fasan in Marija Fasan naznanjata, da je umrl njun brat, odnosno svak, gospod

inž. Rudolf Fasan

višji zemljemerec v pokoju

Pogreb bo v četrtek, dne 7. decembra ob 2 popoldne, izpred mrliške veže Zavetišča sv. Jožeta, Vidovdanska cesta, na pokopališče k Sv. Križu.

Ljubljana, dne 6. decembra 1939.

Za vedno nas je zapustila najina preluba mamica, sestra, teta, gospa

Angela Perpar

vdova po krojaškem mojstru

Pogreb blage pokojnice bo v četrtek, dne 7. decembra ob 4. iz mrtvašnice v Stepanji vasi na pokopališče istotam.

Ljubljana, Zagreb, Kamnik, dne 6. decembra 1939.

Globoko žalujoča otroka:

Viki in Marjanček ter ostalo sorodstvo.

Globoko užalošeni naznanjamo vsem sorodnikom, prijateljem in znancem žalostno vest, da nas je naš ljubljani brat in stric, gospod

FRANC KRANJC

NADUČITELJ V POKOJU

včeraj, dne 5. decembra ob pol 2 popoldne za vedno zapustil.

Pogreb nepozabnega pokojnika bo v četrtek, 7. decembra ob pol 3 popoldne iz hiše žalosti Polule šte. 6 na okoliško pokopališče v Celju.

Sv. maša zadušnica bo v soboto, 9. decembra ob pol 7 v farni cerkvi v Celju.

Celje, dne 6. decembra 1939.

GLOBOKO ZALUJOČI BRAT, NEČAK IN NEČAKINJA

Vsem poslovnim prijateljem, poznancem in sodelavcem naše delavne skupnosti sporočamo žalostno vest, da je umrl naš dolgoletni sodelavec, gospod

Alojz Rizzoli

blagajnik in knjigovodja tvornice KID na Javorniku

Pokojni je služboval pri našem podjetju 48 let in si je s svojim vestnim delovanjem ter s svetlim tovarštvom ustvaril trajen spomin.

Jesenice, dne 6. decembra 1939.

Kranjska industrijska družba